

Ekonomia: Munduko emakumeak pobrezia-aren aurka

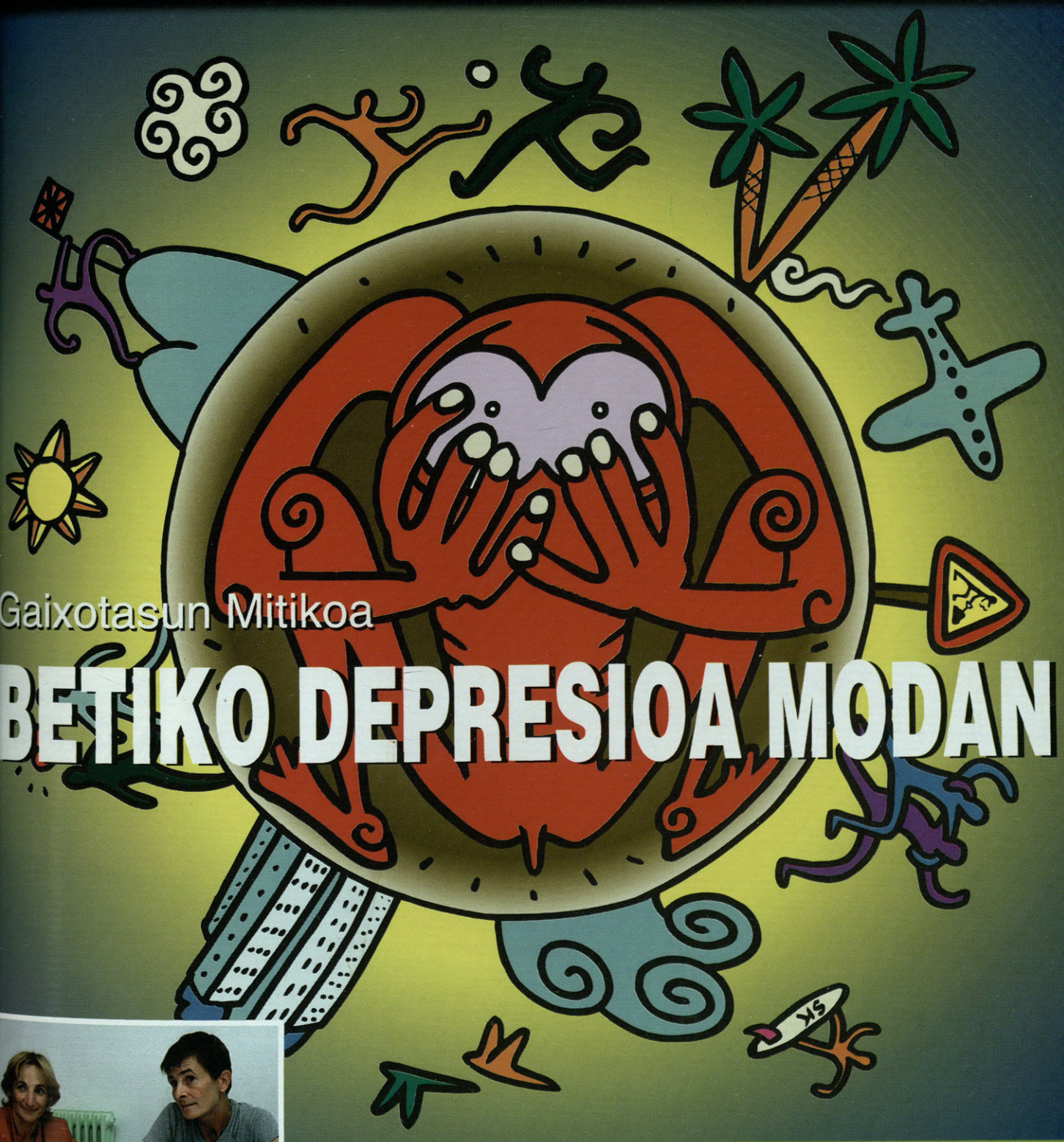

E u s k a l H e r r i k o A s t e k a r i a

01778

ARGIA

Gaixotasun Mitikoa

BETIKO DEPRESIOA MODAN

Aralar Ildoa

"Militanteen errolda bat nahiko genuke erakunde berrian"

DISKETXEA

Eresargi Txiki abesbatza
IZ-514-KD

Asgarth
Jainkoen egoitza
IZ-523-KD

European Youthchoir
IZ-512-KD

Jabier Muguruza
JA JA
IZ-319-KD

txirri, mirri eta txiribiton eta
Euskadiko Orkestra Sinfonikoa
IZ-520-KD

Suan Blai
IZ-513-KD

Erretereria Musikal eta
Ereintza Elkarte
Olentzero
IZ-515-KD

Kontrairo
Bazen garaia
IZ-516-KD

Marraskia: Asisko Urmeneta
Diseinua: antza S.A.L.

■ **Aralar Ildoa: "Militanteen errola bat nahiko genuke erakunde berrian"** 9

■ **Depresioa: Betiko gaixotasun baten mitoa eta errealitatea** 18

■ **Asier Altuna: "Modu serioan astakeriak kontatzen ditugu filmeetan"** 25

■ **Tradizio garaikidea oholtza gainean** 34

ORRIZ ORRI

Gora Pro Nobis. <i>Asisko Urmeneta</i>	4
Irakurleak mintzo	5

POLITIKA

Euskal Politikaren Termometroa	6
Elkarrizketa: Sagrario Aleman eta Miren Egaña.	
<i>Xabier Letona</i>	9

EKONOMIA

Emakumeak pobreziaaren aurka.	
<i>Daniel Udalaiz</i>	12

EUSKARA

Justizia euskalduaren alde 1.000 baitz!	
<i>Nerea Pikabea</i>	16

GIZARTEA

Betiko gaixotasun baten mitoa eta errealitatea.	
<i>Iosu Etxaniz</i>	18
Elkarrizketa: Asier Altuna.	
<i>Estitxu Eizagirre / Ixiar Eizagirre</i>	25

KULTURA

Euskal Kulturaren Ezpalak	32
Tradizio garaikidea oholtza gainean.	
<i>Jon Maya</i>	34
Elkarrizketa: Luis de Pablo.	
<i>Joxemi Saizar</i>	36
Orain Dela 30 Urte.	
<i>Pilar Iparragirre</i>	38

ASTIA HARTUTA

Argitalpenak. <i>Pilar Iparragirre</i>	42
Telebista-Irratia. <i>Iosu Etxaniz</i>	46
Agenda	48
Ihesi	49
Bizia	54
Denborapasak	55

IRITZIAK

Politika: <i>Iñaki Esnaola</i>	8
Kultura: <i>Olatz Altuna</i>	31
Azkena: <i>Emilio Lopez Adan</i>	58

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Aldundia

Kultura, Euskara, Gazteria eta
Kirol Departamentua

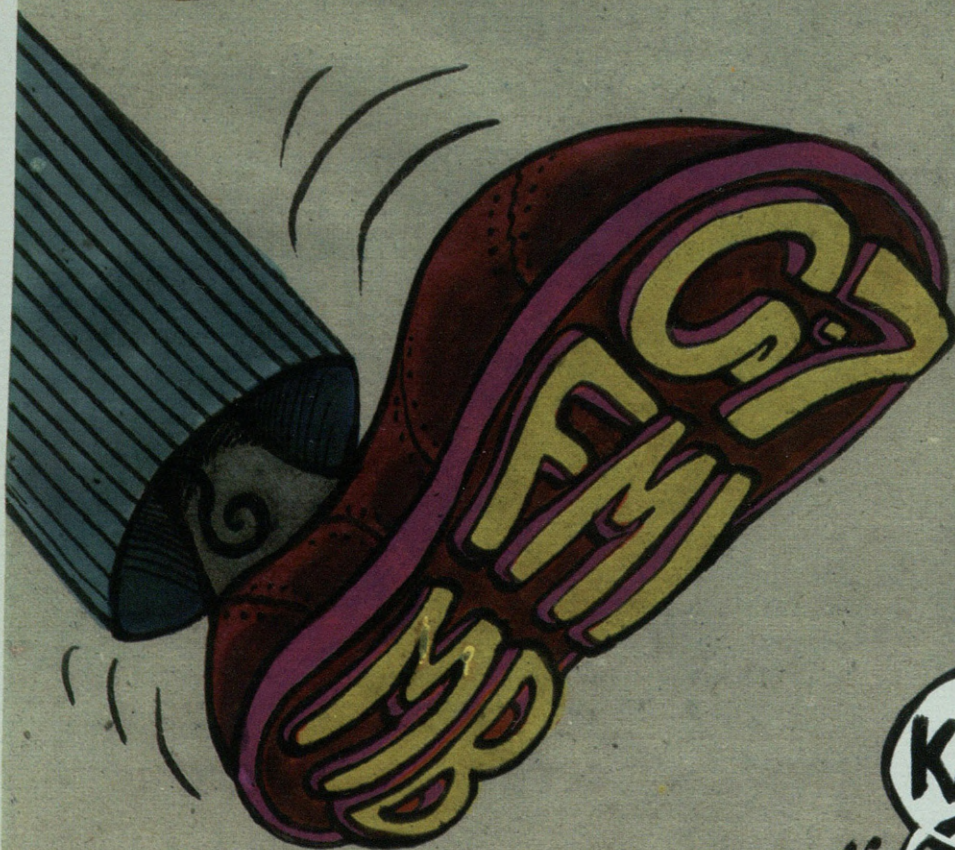
Argitarapen honen edizioko laguntzaile:

kutxa gizarte-ekintza
obra social

PRAHA

2 0 0 0

Aciesko

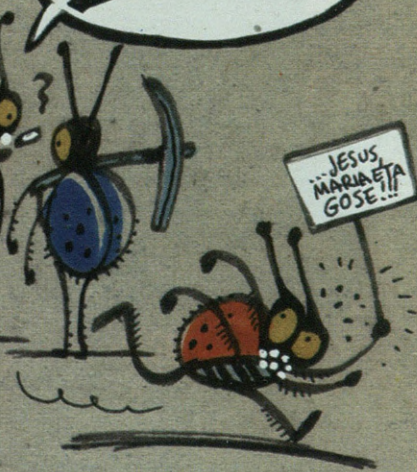
... EGOERA...?

KAFKARRA

IRABAZIK
ERE
MUNDIALA!

KANPORA
ZORRA

...JESUS
MARIETA
GOSE!!!

JABEA: KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
ZUZENDARIA: Pello Zubiria.

Kontseilu Editorialeko Arduraduna:
Baleren Bakaikoa.

Erredakzioa: Nagore Irazustabarrena,
Onintza Irureta, Xabier Letona, Eriz
Zapirain.

Maketazioa: Berdaitz Goia.

Grafismoa: Aitzol Goikoetxea.

Administrazioa: Marijo Aierza.

Harpidetza: Olatz Korta, Edurne
Urruzmendi.

Hedapena: Ixabel Bereziartua.

Publizitatea: Iñigo Txintxurreta, Aloña
Soraluze, Bego Zuza.

Argazkiak: Alberto Elozegi.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 15. 20160
Lasarte-Oria. Tel.: 943 37 15 45. Faxak:
943 37 34 03 (erredakzioa)/943 36 10 48
(komertziala).

IPARRALDEA: Xalbardin baita.

64122 Urruña. Tel.: 559 47 60 00.

Faxa: 559 47 60 01.

NAFARROA: Gazteluko Plaza 44,
3. eskuina. 31001 Iruñea.
Tel.: 948 22 22 85.

POSTA ELEKTRONIKOA:

Erredakzioa: kazeta@argia.com

Komertziala: komertzial@argia.com

WEB ORRIALDEA

www.argia.com

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X.

BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA: Antza, S.A.L.

INFORMATIKA: A.S.P., S.A.L.

Harpidetza sariak:

Hego Euskal Herria .15.600 pta./93,76 euro

Ipar Euskal Herria .746 lib./113,73 euro

Espainia .15.600 pta./93,76 euro

Beste atzerriak .20.100 pta./120,8 euro

Airez .31.450 pta./189,02 euro

KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
Ametzagaiña Taldeko partaidea da

Futbola gero eta ustelagoa

Gizarte hau, leihakortasunez gainezkatuta, errukigabea galtzailearekin, asmatua dago idoloak gurtzeko. Futbol-lezkoak, neonezko argiak baino distiratsuagoak agertzen dira garai hauetan, "zurztasun kritikoak non bakarrik dago-kigun atzeratzea eta lubakian babestea". (Rafael Redondo).

Arrakastaz edozein preziotan mintzatzzen gara, denak balio du, nahiz eta ingurua desitxuratuta egon. Ikuskizun hone-tan zaletuek beti gehiago eskatzen dute, emozioa, arriskua, garaipena, euforia kolektiboa. Betiere guda antzean, ez beti odolgabea, lekuko ditugun beste batzuen artean Geysel eta Aitor Zabaletaren hil-keta.

Ikusleak goza dezan, orgasmo kosmi-koaren zain (gola eta garaipena), itzelezko antzezpen meditiko dago. Jareginda-ko jaidurek publikoak dituen beharrak betiarazten dituzte ihes egin dezan laze-ria kolektiboetatik.

Protagonista, maiz urrezko bahitua, beti goraiatua, izar disdiratsu bilakatua, zirko gladiadorea lege edo guda guz-tientzat mertzenarioak bezalaxe, erruz eta aise dirua lortzen du. Gainera ez ditu kritikak egiten eta dena eros daitekeela frogatzen du, funtzio ezin alienatzailean.

Elite honetan, urtero, soldatak igo-tzen dira neurririk gabe, horrela adieraziz negozioa ondo doala. Horregatik zenbait espekulatzaileek Cluben agintaritzatza bila-

tzen dute, izugarritzko merkatua ezin hobeagoa beraien negozioak bultzatzeko. Hori adierazteko aipa dezagun bakarrik adibide gisa Gil edo Berlusconi.

Negozio honek aparteko arrisku finantzieroa baditu (inoiz ukatua) iraba-ziak epe laburrean bilatuz. Era berean artekariak, negozio honetako oihaneko aztiak ditugu, legeak aprobeztatzeko jokalariek etekin handienak atera ditza-ten eta bidenabar haiek ere esne mamitan bizi daitezen.

**TOMAS ANGEL GONZALEZ
ZORROTZA (BILBO)**

Hiruko Txikian

ODONOSTIA

Jasanezina zurea. Zure hirira hain-
beste jende erakarri eta zu koitadu
esker txarreko hori beste norabai-
tera joana gomiatuak umezurtz utzita.
Jakin behar zenuke, auzapez horrek,
libertatea aldarrikatzeko manfara ez
joateko ez zenuela libertaterik. Zure
alderdikideak jada, Espainiako Gober-
nuaren kofradeak bilakatuak direla eta
kofradi horretan ez dutela bere helburu
bakarrean kolaboratuko ez duen ama-
ren seme alabarik onartzen. Ez zinen
bada zure kasa, armairu zaharretik
elkartasun mozorroa hartu, jantzi eta
zure alderdikideek aita pontekotzat
onartu berri duten El Ferroleko caudi-

Ilo hark fusilatutako militanteak lorea-
tzera joana izango, koloretako NODO
berrituaren kameretatik urrun? Zeren
Donostiakotik paso egin eta zure burua
nonbaiten ezkutatzea nahi bazenuen, ez
zenuen Zarautz eta Nuarbe baino leku
aproposagorik ondorengo egunetan
hedabidetako NODO koloreztatuek fro-
gatu bezala. Badakizu, orduan pantano-
ak erakutsi eta orain euskal abertzaleak
masakratu. Beti gai bakarrean eta bate-
ra. Bakarrik utziko zaituzte. Eta inoiz ez
baldin bazara izan ere nire bedeta, orain
maiteagoa zaitut. Disidentziak ere bere
ona bai baitu ●

◆ JOXE MARI OSTOLAZA

T E R M O

TXANPONA

HOBETUZ

Hobetuz fundazioa euskal langileen trebakuntza bideratzeaz arduratzen da. Bere etorkizuna zein izango den ez dakigu. Zergatik? Espainiako Gobernuak uko egin dio Etengabeko Prestakuntzarako Euskal Akordioa betetzeari. Akordio hori dela-eta Hobetuzi dagozkion fondoak emateari uko egin dio. Espainiako Estatuak euskal langileen soldatetatik EAEn etengabeko prestakuntzarako jasotzen dituen 6.000 milioi pezetatik (240 milioi libera) 1.500 milioi pezeta jaso dira soilik, eta bistan denez, ez dira nahikoak langileen trebakuntza premiak asetzeko. Berritoki ageri da subiranotasun nazional ezaren arazoa eta ondorioak. Gure langileen dirua jasotzeaz gainera, Madrildik ukatu egiten digute berez etengabeko prestakuntzarako dagokiguna. Gauzak horrela, EAEko administrazioak bermatu beharko luke Hobetuzen finantziazioa. Nola? Beharrezko fondoak aurreratuz eta ondoren Kupotik kenduz. Bada garaia burua jaso eta ekimen irmoak abiatzeko. Azkar egiten ez badu, urri hasieran alegia, mobilizazioak egingo dira. Hala adierazi zuten joan den astean sindikatu abertzaleek ●

◆ DANIEL UDALAITZ

UDALBILTZAREN GARRA

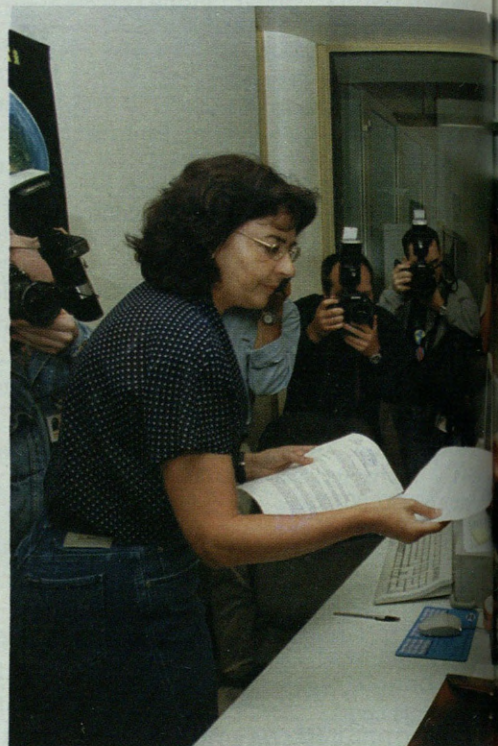
EH-REN ekimenez, Udalbiltzako hautetsi talde handi bat bildu berri da Iruñean, baina ez dira izan ez EAJkoak, ez EAKoak, ezta independenteren batzuk ere. Agerikoa da Iruñean bildu dena ez dela hasierako Udalbiltza, azken finean, EAK eta EAJk izoztutako instituzioaren garra nolabait piztuta mantendu gura duela EHk. Baina egungo egoeran, bereziki ETAK bere jarduerarekin jarraitzen duen bitartean, argi dago EAJ eta EA ez direla Udalbiltzaren hasierako garaira itzuliko. Hor ikusiko da, beraz, zenbait proiektu aurrera eramateko EHk duen indarra. Edozein modutan, eremu labankorra da, ez bultzateke egokia euskal hautetsiek sortu duten lehenbiziko erakundea EHren banderapean bakarrik geratzea. Udalbiltzaren sinbologia (gaurkoz ez baita gehiago) garrantzi handikoa da erakundea osatzen duten guztien aldetik kontuz ez ibiltzeko moduan.

UPN BAKARRIK BARDEETAN

DATORREN ekainean Bardeetako tiro poligonoa egungo parke naturalaren eremuan sartzearabaki du Nafarroako Legebiltzarrak UPNko aurkako botoekin. Honen arabera, Espainiako armadak ezingo luke tiro poligono moduan erabili. Edozein modutan, UPNk argi

■ Bardeetako Poligonoa.

aipatu du Espainiako Gobernuaren interesak kontuan hartu behar direla eta "posibilismoz" jokatu behar dela. PSN ere ados dago horretan. Orain, Espainiako Gobernuak helegitea jar dezake Foru Legebiltzarraren erabakiaren aurka eta tresna hau egoera luzatzeko baliatu, irtenbideren bat topatzen duen bitartean.

ARAZORIK EZ GAZTEEKIKO LEGEDIAREN ERREFORMARAKO

MADRILGO gobernuak onartu du jada Kode Penalean gazteak zigortzeko dagoen legediaren erreforma. Judikaturaren erreforma hauen antikonstituzionalismoaz ugari hitz egin bada ere, Botere Judizialaren Kontseilu Nagusiak ez dio oztopo berezirik jarri erreformari. Euskal Herriarekiko berezitasuna azpimarratzeaz gain,

B A H E A

- Jose Elorrieta, ELAko idazkari nagusia: "Ezin gara atzerako bidea egiten hasi, besteak beste indar estatalek erakutsi dutelako ez dutela borondaterik euskal gatazkari konponbide demokratiko bat emateko, esanez konstituzioa eta Estatutua mugiezinak direla".
- Javier Perez de Cuellar NBEko idazkari nagusi ohia euskal gatazkari buruz: "Alde batek zein bestetik malgutasun apur bat behar da".
- Alizia Sturtze, argitaldarien eremukoak: "Lehen gureak ziren hitzak berenganatu dituzte,

zigorrek orokortzeko joera erakusten du erreformak. Duela gutxi hiru asteburu entzerratuta izateko zigorra jaso zuen polizia batek Iruñean kaleko zabor biltegi bat erretzeagatik. Kale borrokarekin lotutako 18 urtetik beherako gazte batek akaso hilabeteak pasatu ahal izango ditu horixe bera egin izanagatik.

ZARAMAGAKO AGIRIA

ZARAMAGAKO Agiria sinatu dute euskal kultura, zientzia, irakaskuntza eta gizarte alor desberdinetako ia 800 pertsonen. Lizarra-Garaziko izpiritua berreskuratu beharra aldarrikatzen dute eta horretarako, besteak beste, alderdi politikoei beraien arteko elkarrizketa bazterketarik gabe bultzatzeko, Espainiako Gobernuari presoen eskubideak errespetatzeko eta ETari

HELDU DA ORDUA

Azken asteotan tirri-tarra ibili ondoren, azkenean ostegun eta ostiral honetan ikusiko da zer ematen duen PPK eta PSE-EEK adostutako Ibarretxe lehendakariaren aurkako zentsura mozioak. Ibarretxe ondoratzea ez da posible, figuratiboki ez bada behintzat; beraz, pentsa daiteke politika orokorraren osoko bilkuran bizitako egoera errepikatuko dela neurri batean. PPK eta PSE-EEK beste urrats bat eman dute elkarrekin gobernua osatzeko bidean, baina hori ez da horren samurra izango, bai PSE-EEK hipoteka gogorra har dezakeelako PPrekiko eta baita horretarako lehenbizi hauteskundeak irabazi behar dituztelako ere.

su-eten luzea eta iraunkorra indarrean jar dezala. Idazki honen aurretik, euskal kulturako 140 pertsonen, "Isiltasuna ez da babesleku" izenburupean egindako idazkian, ETA salatzen zuten eta gizartearen edozein aldaketa lortzeko indarrean dagoen legediatik abiatu beharra azpimarratzen zuten, besteak beste.

EUROPAKO GAILURRA ETA KONTRAGAILURRA MIARRITZEN

DATORREN urriaren 14 eta 15ean Miarritzen bilduko dira Europako Batasuneko gobernu buruak. Bilkura baliatuz, halaber, han izango dira beste talde eta aldarrikapen ugari, bai egungo Europa sozialagoaren aldeko eremu sozial desberdinak, baita Euskal Herriaren burujabetza eza salatu nahi duten erakunde desberdinak.

■ Odon Elorza.

IZPIAK

Odon Elorza Donostiako alkateak egundokoak eta bi entzun behar izan ditu irailaren 23an Aski da! plataformaren Donostiako manifestazioan egon ez zelako. Kanpaina batez ere PPren lerroetatik bultzatu da eta Elorzak bertan egon behar zuela onartzeaz gain, oso gogor kritikatu ditu bere aurkako salaketa hauek.

Zutik alderdiak bere 3. batzar nazionala egingo du datorren urriaren 21 eta 22an Leioako Unibertsitatean. Abertzaletasuna, Zutikeko identitatea, Batasuna prozesua eta egungo egoera politikoa jorratuko dira, besteak beste.

Alberto Lopez de Lacalle Frantziatik Espainiara kanporatzeko agindua bertan behera utzi zuen Versaillesko Auzitegiak iragan astean, neurri hori "estradizio mozorrotua delako".

■ Lopez de Lacalle.

bakea, biolentzia eta gerra esate batera; orain beraiei komeni zaien edukia eman dizkiete: botereak indarrean jarri duen ordena adierazteko erabiltzen da orain bakea, biolentzia esaten diote biolentzia iraultzaileari; eta gerra inperialistei orain humanitarioak deitzen zaie".

• Jose Luis Rodriguez Zapatero, PSOEko idazkari nagusia: "Bakea irabazteko erabateko konfiantza izan behar da PP eta PSOEren artean".

• Jaime Mayor Oreja: "Antiterrorismoa dela eta, PSOEren jarrera gurekiko bikaina da".

Adostasunerako garaia da

Politika bere txokotik segitzen duen abertzalearentzat gertatzen ari dena ez da soilik kezagarria, ulergaitza baizik. ETAren hamabost hilabeteko su-etenaldia bizi genuen, eta inork ez bazekien ere, orain badakigu PSOEren eta PPren (estatuaren morroiak oroz gain) arregura handiena ez direla "terrorismoaren biktimak", edozein abertzale batek desira dezakeen abertzaletasunaren batasuna baizik. Izan ere, abertzaleen batasun bidean, euskaldunek -ez beste inork- desiratzen dutena da beren etorkizun politikoa erabakitzea, baita Euskal Herriko hiritarrek nahiago duten aukera politikoaz erabakitzeko tresna politikoak beren eskuetan izatea.

Su-etena aurrera eraman zutenen planteamentu txar batengatik, edo hiritar xumeak "laborategi"ko sukaldean benetan "egosi" zenaz ohartu ez direlako, edota dena presa eta korrika eta beharrezko lasaitasunik gabe egin zelako, kontuak kontu, joan den azaroaz geroztik ikuskizun deitoragarri bat bizitzen ari gara. Ikuskizun hone-tan, su-etenaren oinarriko balio izan zuen Lizarra-Garaziko Akordioa sinatu zuten indar politikoek beren arteko harremanak apurtu dituzte eta taktika ezberdinak defenditzen ari dira bakoitza bere aldetik. Itxuraz eta esaten zaigunaren arabera helburu politiko bera lortzearen mesedetan.

BIEN bitartean deus mugitu nahi ez dutenek, su-eten garaian beren mozorroa erantzi zutenek, Konstituzioa eta Estatutua aldaezinak direla zioten eta diotenek (nahiz lehen "biolentziarik gabe dena posible zela" esaten zuten), finean, estatuaren beraren aldetik, Konstituzioarekin eta Estatutuarekin ados ez dagoen guztien aurka kanpaina bat burutu dute. Kanpaina honek ez du parerik. Espainia estatu jakobinoa bihurtu dute, frantsesek berek desiratuko luketeen estatua. Kanpainak PSOE mugitu ezin den Espainiaren ideian hartzen du fun-tsa. Zenbait kontutan doktrina oso da hertsia: euskaldunen botoen aurka 38 milioi espainiarren botoa da balio duena. Hau da, euskal esparru politiko erabakitzaile ospetsuari erabateko ezetza da.

Hau guztia, ETAk hiltzen duelako gertatu omen da. Hiltzen ez zuenean ez zegoen deus egiterik "politika Konstituzioaren markoan xedarrizten baita". Hiltzen duenean, berriz, biolentziaren bitartez ezin baita deus eztabaidatu eta deus lortu. Hartara, garai honetan, gai eta arazo guztiz politikoak planteatzen dituztenek ez diote soilik ETAr joku politikoa egiten, gainera, faszistak, naziak, demokrazia-

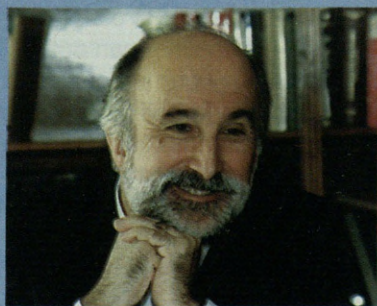
ren aurkakoak eta antzekoak dira. Beren zerbitzura ari diren hedabide nagusien indarrez eta laguntzaz giro itogarri bat sortzen ari dira -baita abertzaletasunaren barnean ere-. Itomen honek jende asko amore ematera eta plataformak eratzea bultzatzen du. Hauen lehen lerroak "terrorismoaren biktimek" osatzen dituzte, eta "mugimendua"ren buruan gabela edo aska politikoan bibliotekari maila erdietsi duen bat eta ogibidez filosofoa den beste bat jartzen dira. Azken hau, bere lanetik kanpo bere "cum laude" berresten du eguneroko bere lanean ozta-ozta baita "gai".

ETA, berriz ere, aitzakia da. ETAk bere jarduera armatua berrabiatu du haserre bizian. Antza, indar abertzaleek Lizarran adostu zutenari kasu gutxi egin diotelako. ETAk bere gezi armatuak PPren eta PSOEren hautetsien aurka jaurtiz ETA eta estatuaren artean harrapatu nahi du EAJ. Erakunde armatuak, alderdia -boterea mantendu nahi badu- bere etsai politikoarengana itzultzeraz (bere militanteen "errealitatea bai mito ez" teoriari kasu eginez) ala subirotasun gogorra eta gordina-rekin bat egitera behartu nahi du. Bigarren ildo honetatik, sei herrialde-ek autodeterminazio eskubidea onartua izatea denbora ahalik eta laburren nahi delarik.

Hauteskundeak aurreikusten dira jada. Egoera gutxi aldatuko da eta guk abertzaleok ez dugu aurrera egingo. Batzuek Gasteizko Legebiltzarrean segituko dute; Gasteizen besterik ez. Besteek Legebiltzar horrek euskaldunok zatitzen dituztela adieraziko digute, berriz ere. Artean, irudiz, Nafarroako parlamentuak pixka bat gutxiago zatitzen gaitu eta Ipar Euskal Herrian eskatzen den Departamenduak ez du batere zatitzen

"tokian tokiko egoera politikoak ez baitira berdinak". Bien bitartean, hamabost hilabete iraun zuen azken batasunak hozkailuan jarraituko du. Batasun hori aukera onena izan arren, etsai politikoa benetan kezkatzen duen aukera.

Benetan zerbait lortu nahi bada, ETAk adostasun bat lortu behar du indar abertzaleekin. Ordea, "zerbait nahi duenak larrutik ordaindu behar du". Bi aldeak elkar ulertzeraz premiatuak eta behartuak daude. Pragmatismo amorratuaren eta helburu politiko desiratuaren -baina epe laburrera ez egingarrien- artean badaude bat datozen premiazko erdibideak. Bestelakoan, frustrazioa nagusituko da abertzaletasunean eta helburuak lortzeko posibilitate politikoak -gaur gaurko lorgarriak- eskuraezinak bihurtuko dira ●

ALBERTO ELOSEGI

Iñaki Esnaola
Abokatua

"Benetan zerbait lortu nahi bada, ETAk adostasun bat lortu behar du indar abertzaleekin. Ordea, "zerbait nahi duenak larrutik ordaindu behar du". Bi aldeak elkar ulertzeraz premiatuak eta behartuak daude"

Ezker abertzaleko korrante gisa aurkezten du bere burua Aralar Ildoak, Nafarroan sortutako taldea da eta pertsona ezagunez osatua, besteak beste Patxi Zabaleta eta Iñaki Aldekoa. Bozeramaile taldeko bi pertsonekin aritu gara solasean, Miren Egaña eta Sagrario Aleman.

"MILITANTEEN ERROLDA BAT NAHIKO GENUKE ERAKUNDE BERRIAN"

Aralar Ildokoak dira, ezker abertzalean banaka betidanik entzun diren ahotsak eta, egun, korrante baten antolatutak. Besteak beste, Miren Egaña HBko Mahai Nazionalekoa izana da eta Iruñeko zinegotzia. Sagrario Aleman foru legebiltzarreko parlamentaria. Gaur egun Aralar Ildoko bozeramaile taldekoak dira.

■ **Aralar Ildoko nortasun ezaugarrietako sarrean aipatzen duzuenek, ez zaudete ados ezker abertzaleko egungo zuzendaritzaren ildo politikorekin. Zehaztu al daiteke zein den zuzendaritza hori?**

SAGRARIO ALEMÁN. HB da, azken batean, bai instituzioetan eta baita orokorrean ere ildo politiko nagusia markatzen duena; beraz, HBko Mahai Nazionala litzateke zuzendaritza.

■ **Baina beste erabateko zuzendaritza batzuk ere badira; bestela, agian, HBko Mahai Nazionalarekiko aipu zuzena egingo zenukete.**

S. A. Bai baina eremu politikoan HB da erakundetuta dagoena eta instituzio mailan EH, eta hortaz ari gara nagusiki.

■ **Eta, nagusiki esanda, zertan ez zaudete ados?**

MIREN EGAÑA. Maila instituzioan, esate baterako, Gasteizko Parlamentua utzi izanarekin ez gatoz bat, guretzat ez du inolako zentzurik eta ezker abertzalea berarendako ere kaltegarria izan daiteke. Bertze alde batetik, eraba-

■ Sagrario Aleman ezkerrean eta Miren Egaña eskuinean.

kiaren moduak eta formarekin ez gaude ados. Iruditzen zaigu benetan ez dela kontsultatu ez EHren inguruan dauden kargu guztiekin, ezta laguntzaile, botoemaile eta sinpatizanteekin. Erabakia zuzendaritzan hartu da eta goitik behera transmititu. Udalbiltza da beste adibide bat; ados gaude Udalbiltzak izan behar duen garrantziarekin baina ez ematen

zaion garrantzi absolutoarekin. Udalbiltzak ez baitu kentzen beste instituzioen garrantzia hiritarren mugimendu arruntetarako.

■ **Eusko Legebiltzarraren artifizialtasuna eta Foru Legebiltzarraren sustrai historikoak argudiatu dira, besteak beste, batean parte hartzeko eta bestean ez.**

M. E. Argudio historiko horrek balio dezake teoriarik, baina praktikan, eta eragin-kortasunari begira, Eusko Legebiltzarrak egin du bere bidea eta badu ahalmen maila bat; noski, Espainiako konstituzioak ematen dizkionak, baina Nafarroako Legebiltzarraren eskumenek ere iturri berbera dute. Historizismoari agian gehiegi begiratzen zaio eta ez horrenbeste eraginkortasunari.

■ **Eusko Legebiltzarrean ez partehartzea goitik erabaki dela uste duzue; dena den, Durangon izan zen EHko hautetsien biltzar bat eta gero herriz herri batzarrak egin dira erabakia berres- teko. Rakel Peña EHko parlamentariak, duela**

gutxi ARGIAN bertan egindako elkar- rrizketa batean zioen parte hartu nahi zuenak atea zabalik zituela.

S. A. Egia da EHko hautetsien biltzar bat egin zela Durangon, HBko Mahai Nazionalak deituta, urteko ildoaz hitz egiteko. Ondoren batzarrak egin ziren herrietan, baina gure ustez hauek proposatutakoa onesteko tramite izan ziren

JOYE LACALLE

batez ere. Beti zaila bada jendea eztabaida eta erabakiguneetara erakartzea, guztiontzat erosoagoa delako ardura hori besteen gain uztea, orain jende asko etsita eta egituretatik urrun samar dabilen honetan are zailagoa. Hortaz, partehartzeko bideak eta erraztasunak zabalago eta sinesgarriago behar dute.

■ **Tramitezkoa izan zela esatea gogorra da norberak partehartzen duen erakundeko zuzendaritzarentzat.**

S. A. Proposamenak militanteei ezagutarazi aurretik komunikabideetan erabakiak bailiran ematea ez da oso txukuna, ondoren egiten diren herri batzarretan zaila izaten baita proposamenaren inguruko eztabaida eta proposatutakoa atzera botatzea. Ezkerraren ezaugarrietako bat da eztabaida zabal-tzea, horregatik eskura ditugun bitarteko guztiak, komunikabideak barne, erabili behar ditugu, beldurrik gabe, partehartzea errazteko eta ezker abertzalearen proiektuaren inguruan jendea biltzeko. Gogorra da gertatzen ari dena, guztiontzat ordea, guztiok maila bateko edo besteko erantzukizuna bai

baitugu. Orain Batasuna prozesuan zer nolako erakundea nahi dugun aztertuko dugu, besteak beste, eta oraingo akatsak eman ez daitezen behar den eraketa jarri beharko dugu.

■ **Eta, beraz, zuen ustez eztabaida eta erabakietarako prozedura zein izan beharko litzateke?**

M. E. Gutxienez txostenak denboraz pasatzea. Ez bakarrik HBko herri batzordeak deituz; EHren inguruan sortu ziren taldeak ere deitu beharko lirateke. Kanpo aldera begira demokrazia partehartzailea defendatzen ari bagara, barrura begira ere beste horrenbeste egin behar dugu.

■ **Zehazte aldera egiteko, ukitu dezagun, adibidez, militantearen figura. Zuen nortasun sarreran, garrantzi**

berezia eman behar zaiola diozue. Zertan desberdintzen da gaur egun HBn dagoen militante moldearekin?

S. A. Ezker abertzalean partehartzen duen edo hartu izan duen jende guztia-rengana jo behar da egungo eztabaida prozesura erakartzeko, sindikatuak, lan sektoreak, hauteskondeetan lagundu gaituztenak... Militantearen figurari garrantzi handiagoa eman behar zaio eta zer den militantea gehiago definitu. Ezker abertzalearen inguruan

jende asko mugi daiteke, baina militantea da ala ez da?

M. E. Militanteen errolda bat egitea proposatzen dugu. Militantea izango da, beraz, bere

borondatez atxikimendua ematen duen pertsona, eta izan-

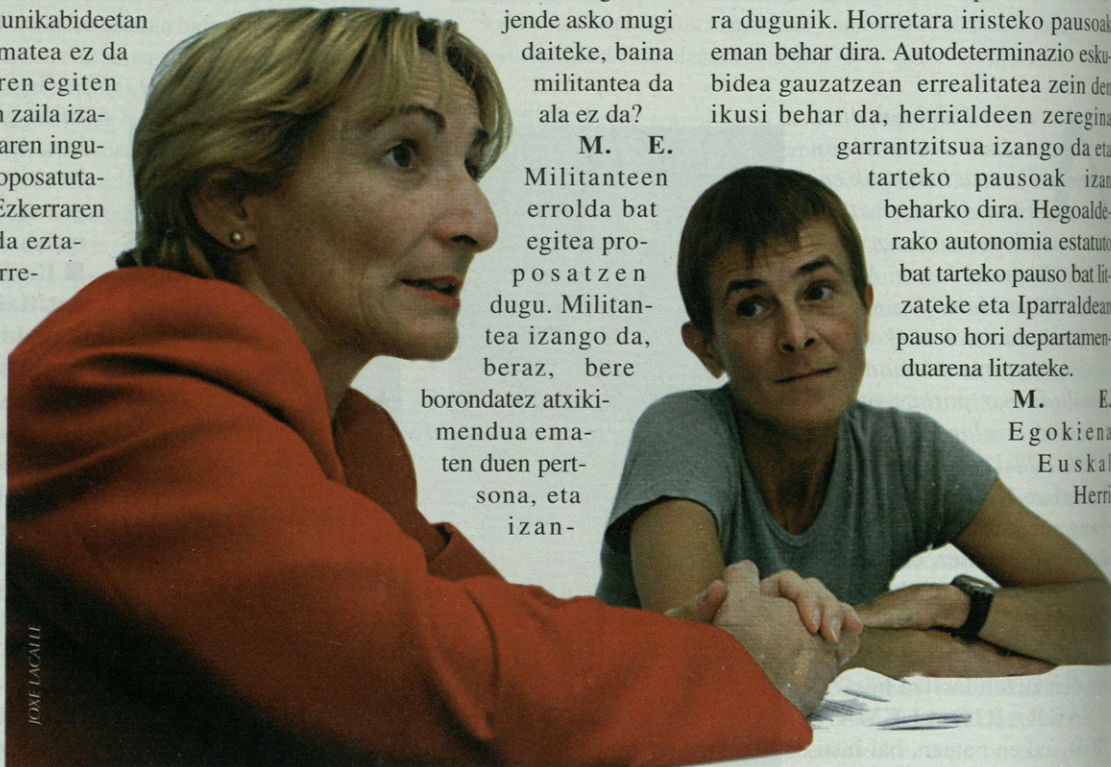
gain, ETak zer negoziatu behar duen, hori beraiek erabaki behar dute.

■ **Lurraldetasunarena da gatazkaren muinetakoa. Zuen ustez, nola heldu behar zaio Hegoaldearen zatiketari?**

S. A. Autodeterminazio eskubidearen ezagutza eza larria da gure herriarentzat eta, beraz, hori lortu beharra dago. Gero beste kontu bat da eskubide hori nola gauzatzen den. Gu independentista gara baina ez dut uste inork ikusiko duenik, batzuetan esan izan den bezala, independentzia eskura dugunik. Horretara iristeko pausoak eman behar dira. Autodeterminazio eskubidea gauzatzean errealitatea zein den ikusi behar da, herrialdeen zeregina garrantzitsua izango da eta

tarteko pausoak izan beharko dira. Hegoalderako autonomia estatuto bat tarteko pauso bat litzateke eta Iparraldean pauso hori departamenduarena litzateke.

M. E. Egokiena Euskal Herri

osoa batera autodeterminatzea

litzateke. Baina gauzak dauden bezala... Iparraldeak bere bidea eta Hegoaldeak berea egin behar dutela onartua daukagu praktikan; eta Hegoaldeari begira, Nafarroak berak erabakitze eskubidea du. Ez dakit Sabino Aranaren pentsamoldeagatik edo zergatik baina ezker abertzaleak akatsak izan ditu eremu

horretan eta horretaz ondo baino hobeto baliatu da eskuin espainiarra. Guri gustatu edo ez, EAEko eta Nafarroako autonomiek beren bidea egin dute. Eskuinaren argudioa beti

izan da anexionismoaren aurka nafarren borondatea errespetatu behar dela; gezur borobila, Nafarroan sekula santan ez baitute galdetu zer nahi dugun. Baina demokratik garenaz, onartzen dugu: nafarrek badugu gure erabakia

□ **“Ezker abertzalearen gehiengoak guk dioguna edo oso antzekoa pentsatzen duela uste dugu; hori frogatu beharko dugu”**

guri dagokiguna jardunbide politikoarena da. Berau bultzatzeko, Lizarra-Garazin bezala, puntu demokratiko batzuen inguruan bildu behar ditugu indar politiko eta sozialak. Gizartearen inplikazioa lortzen ez badugu ez dugu ezer erdietsiko. Horrez

plazaratzeko eskubidea.

■ **Aralar ildoan Nafarroan sortu da eta gaur egun Nafarroan dago antolatua. Nafarroatik kanpo zein erantzun maila jaso duzue?**

S. A. Badakigu, gutxi gorabehera, guk plazaratzen ditugun ideiekin bat datorren jende asko dagoela, nabaritzen dugu hori. Beste lurraldeetan ere badago Aralarreko jendea, gero eta gehiago gainera eta Euskal Herri osoan somatzen dugu interesa.

Ezker abertzalean

gehiengoak guk dioguna edo oso antzekoa pentsatzen duela uste dugu; orain gure ustea frogatu beharko dugu.

■ **Gaur egun borroka armatua ez dela zilegi diozue. Pentsa liteke garai batean zilegi zela, hala baldin bazen noiz utzi zion zilegi izateari? Zehaztu deza-keuz zer bait gehiago gaia?**

M. E. Ezin dira gauzak horrela planteatu, noiztik den edo ez den zilegi eta abar. Aralar sortu denean hari gara gure hausnarketak eta eztabaidak egiten, eta gaurko egoeran ez dugu zilegitzat hartzen borroka armatua, ekinbide politikoari nagusitasuna eman behar zaiolako, eta gure irudikoz borroka armatuak ez dio bidea egiten uzten ekinbide politikoari.

■ **Diozuenez, gaur egun jardun politikoak ateak zabalik dituelako ez da zilegi borroka armatua. Ezker aber-tzaleko korrante politikotzat jotzen duzen Ekin-neko 20 espetxeratuek ez dute pentsatuko ate guztiak zabalik daudela.**

S. A. Guk ez dugu "zabalik" hori erabiltzen, ez dugu esaten demokrazia perfektu batean bizi garenik, edo abertzaleok gure politika egiteko oztopoak ez ditugunik, dioguna da bide politikoa bakarrik erabiltzearen apustua egiten dugula. Abertzaleek ez ditugu besteen aukera berdinak eta arauak beste batzuek jarri dituzte, hala ere, arau horien aldatzea, gaur, bide politikotatik soilik egin behar dugula uste dugu.

■ **Goazen Batasuna prozesua jorraztera. Batasuna prozesuaren hasieran honen prozedurarekiko desadostasunak agertu zenituzten. Hala ere, Batasuna prozesuan jarraitzen duzue.**

S. A. Egungo eremu politikoan beste ba-tzuek jarritako arauekin jokatzeko prest bagaude, nola ez gara egonen prest ezker abertzalearen baitan jokatzeko? Ezin diogu

horri uko egin; gure ustez kritikatu beharrekoa kritikatu dugu baina hor arituko gara gure ikuspegia zabal-tzen.

■ **Eta prozedura kontuak alde batera utzita, nola baloratzen duzue orain arte egin den bidea?**

M. E. Orain arte batzarre nagusi bat besterik ez da izan, bigarrena urriaren

partehartzen duen.

■ **Ezker abertzalean ez da korrante antolatu desberdinik egon izan. Gaiak eztabaida handia sortu ohi du HBren baitan. Zer harrera izan duzue edo somatu duzue?**

S. A. Ez da hain egia korronterik ez dela izan, beharbada izan da baina beti korrante bat, ildo batekoa. Beharbada, berrikuntza hori egon daiteke gure aldetik, beste bide bat ere markatuko dela. Alderdiak ere egon dira HBren baitan eta ezker abertzalearen barruan hori egon

dira, korronteak akaso ez baina bai talde desberdinak, HASI eta ASK adibidez, edo Ekin orain.

Ezker abertzaleko jendeari transmititu behar zaio une honetan izugarritzko aukera dugula gauzak indartzeko eta ilusioak piztu behar ditugula, ez bakarrik gaur egun oso antolatua dagoen jendearengana zuzenduz, baita ezker abertzaleko lanetik urrundu dena berriz ere hurbiltzeko eta denon artean hausnarketa bat egiteko ●

◆ XABIER LETONA

□ "Ekinbide politikoari nagusitasuna eman behar zaio; borroka armatuak ez dio bidea egiten uzten ekinbide politikoari"

7an izango da. HBko batzordeak biltzen ari dira eta beste talde batzuk txostenak prestatzen ari gara. Oraindik goizegi da gehiago zehazteko.

■ **Eta zuek zer espero duzue aterako dela Batasuna prozesutik?**

S. A. Ezker abertzalea nola eratu eta zein ildo politiko izango duen zehaztu behar da, eta hori bukatu arte ezin da gehiago esan. Orain esaten da dena berria dela, dena esateko eta egiteko dagoela. Bada, ikusiko dugu aurrean dugun prozesutik zer ateratzen den eta zenbat jende

ITZULPEN ZERBITZUA

eskura

SERVICIO DE TRADUCCION

EUSKARA - GAZTELANIA
GAZTELANIA - EUSKARA

Bezereen beharretara egokituz,
Ingelesa, Frantsesa, Alemaniera, Italiaera,
Katalana, Portugesa, Galegoa...

1985EAN SORTUA

JOSÉ ARANA, 15 BEHEGAINA • 20001 DONOSTIA
TEL.: 943 29 18 30 • FAXA: 943 27 58 69
eskura@euskalnet.net • www.eskura.com

Emakumeak egiten ari diren pobrezia-aren Mundu Martxa urriaren 7an eta 8an izango da Euskal Herrian eta mundu mailan, hilaren 17an amaituko da New Yorken Nazio Batuen egoitzaren aurrean. Euskal emakumeen ordezkari bat ere han izango da.

EMAKUMEAK POBREZIAREN AURKA

■ Munduko emakumeen %70 gosez dago eta lan ordu errealean bi herenak eurek egiten dituzte.

Urriaren 14an eta 17an amaituko da emakumeek pobrezia-aren eta bortxakeriaren aurka antolatutako kanpaina, urtebetetik gora iraun ondoren. Euskal Herriko hainbat emakume taldek esku hartu du kanpainan, eta horretan jarraitzen du oraindik ere. Europako emakumeek hilaren 14an emango diote buru kanpainari, Genevan egingo duten azken ibilaldian. Eta mundu mailan, hilaren 17an, New Yorken izango da kanpainari buru emateko ekitaldia Nazio Batuen aurrean. Euskal emakumeen ordezkari bat ere han izango da New Yorken mundu guztiko gainerako emakumeekin batera.

1999ko martxoaren 8an Europako Martxak antolatzeko talde lokalak eratuz hasi zen kanpaina planifikatua bi ibilaldi handi horiekin amaituko da. Euskal

Herrian emakumeen 44 taldez osatutako plataforma bat eratu zen. Euskal Herriko hainbat herrialdetan adierazpen ugari egin ditu eta martxa hau bultzatzen ari da. Joan den urteko urriaren 17an miseriaren aurkako Nazioarteko Jardunaldia izan zen. 2000ko martxoaren 8an ibilaldi bat hasi eta lekuz lekuko manifestazioen aste bat antolatu zen. Urte honetako ekainetik urrira bitartean hainbat manifestazio nazional burutu dira eta beste batzuk burutzekotan daude. Zehazki, Euskal Herrikoa urriaren 7an eta 8an izango da.

Duela bost urte hasi zen nazioarteko mugimendu feminista 2000. urteko Mundu Martxa hau prestatzen. Ideia hori Quebecen sortu zen 1995ean. Hain zuzen ere, "ogia eta arrosak" goibururakin, 850 emakume pobrezia-aren aurka egindako ibilaldi baten ondoren. Handik aurrera gozoz ekin zioten lanari

2000. urtean "itxaropena, berdintasuna, bakea eta demokraziaren alde" ibilaldi handi bat antolatzeko.

POBREZIA DESAGERTARAZTEA. Bizi garen mundu honetan emakumeen %70 gosez dago, aberatsenak diren %20k munduko errentaren %83 bereganatzen du, emakumeek lan-ordu errealean 2/3ak egiten dituzte, eta munduko aberastasun guztiaren hamarretik bat besterik ez dute eskuratzen. Horiek dira "ibiltzeko 2000 arrazoi" horietako batzuk, Mundu Martxarako emakumeek egindako deialdian adierazten denez.

Ibilaldi honen bidez emakumeek deialdi ozena egiten diete estatu guztiei munduko pobrezia eta, zehazki, emakumeengan eragin berezia duen pobrezia desagertarazteko estrategiak eta lege esparruak eratzeko. Estatuek pobrezia-

■ Bortxakeria guztien aurka

Emakumeen Mundu Martxak bortxakeria mota guztien aurkako benetako babes a ere aldarrikatzen du. Horregatik, emakumeak eta neskatoak kontrolatzeko xedea duten edozein eratako aginte politiko, erlijioso, ekonomiko edo kultural gaitzesteko eta haien oinarritzko eskubideak bortxatzen dituen erregimen oro salatzen eskatzen diete giza eskubideen alde daudela adierazten duten gobernu guztiei. Halaber, exijitzen du emakumezkoen aurkako bortxakeria guztiak oinarritzko giza eskubideen aurkako bortxakeriatzat har ditzatela beren lege eta egintzetan, honelako ohitura, erlijio, kultura edo aginte politikorik onartu ezin dela adieraziz.

Emakumeen aurkako bortxakeria mota guztiak desagertarazteko ekintza planak, programak eta jardunbide eraginkorrak ezartzeko eskatzen diete estatuei, eta, horretarako, behar diren finantza baliabideak eta bestelako baliabide egokiak erabil ditzatela. Beren ustez, ekintza plan horiek honelako osagaiak izan behar dituzte: prebentzioa, heziketa publikoa; zigorrak; erasotzaileen tratamendua; emakumeen aurkako bortxakeria mota guztiei buruzko ikerkuntza eta estatistikak; biktimen laguntza eta babes; pornografiaren, proxenetismoaren, sexu erasoen eta haurren biolazioen aurkako kanpainak; hezkuntza ez-sexista; justizia kriminalera bideratzeko erraztasunak; eta epaile eta polizien prestakuntzarako programak.

Nazio Batuek bertako partaideei presioa egitea ere eskatzen dute, bakoitzak bere herrialdean emakumeen eta haurren eskubideekin zerikusia duten konbentzioak eta akordioak inolako eragozpenik gabe berretsi eta ezar ditzan, bereziki: Eskubide Politiko eta Zibilen Hitzarmena, Emakumeen aurkako Bazterketa mota guztiak Ezabatzeko Konbentzioa, Haurren Eskubideei buruzko Konbentzioa, Langile Etorkinen eta horien familien Eskubideak Babesteko Nazioarteko Konbentzioa, Giza

Eskubideen Adierazpen Unibertsala, Emakumeen aurkako Bortxakeria Desagertarazteko Adierazpena, Kairoko eta

Vienako Adierazpenak, Beijingo Adierazpena eta Ekintzarako Plataforma. Estatuak beren lege nazionalak egiterakoan nazioarteko giza eskubideen baliabide hauen irizpideak kontuan izan ditzatela eskatzen dute.

Pertsonen Trafikoa eta Prostituzioaren Esplotazioa Desegeteko 1949ko Konbentzioaren berrikuspena ere eskatzen dute, NBEko Batzar Nagusiak (1996) emakumeen eta haurren trafikoaren eta emakume etorkinen aurkako bortxakeriaren inguruan ebatsitakoa bete eta erantsi ahal izateko bertan. Halaber, estatuak Nazioarteko Auzitegi Penalaren Jurisdikzioa onar dezatela eta, bereziki, bortxakeria eta sexu indarkeria gerrako krimen eta gizadiaren aurkako krimen gisa definitzen dituzten xedapenak sinatzeko eskatzen dute.

Estatu guztiek desarmarako politikak erabaki eta jardunean jar ditzatela eskatzen dute, bai ohiko armei dagokienez eta bai arma nuklear, biologiko eta kimikoei dagokienez. Baita pertsonen aurkako minen Konbentzioa berretsi dezatela eta herrialde guztiek hitza eman dezatela bakearen alde jokatzeko, armen trafikoa eta legezko nahiz legez kanpoko salmenta desagertarazteko eta gerra gaitzetsi eta arbuizatzeko, biztanle zibil guztien eta, bereziki, emakume, haur eta adinekoen aurkako bortxakeria kolektibo nagusi gisa.

Azkenik, zera aldarrikatu nahi dute: pertsona guztien arteko berdintasunean oinarriturik, Nazio Batuek eta nazioarteko erkidegoko estatuak formalki adieraztea pertsona baten sexu jokabideak ez duela inolaz ere eragozpen izan behar ondoko nazioarteko testuotan ezarritako eskubideak bete-betean gauzatzeko: Giza Eskubideen Adierazpen Unibertsala, Eskubide Zibil eta Politikoei buruzko Nazioarteko Hitzarmena, Eskubide Ekonomiko, Sozial eta Kultural

iei buruzko Nazioarteko Hitzarmena eta Emakumeen Aurkako Bazterketa Mota Guztiak Ezabatzeari buruzko Nazioarteko Konbentzioa ●

ren aurkako jardunbideak, programak eta ekintza planak egituratu behar dituztela diote, eta egintza horie-

tan guztietan, emakumearen pobrezia desagertarazteko berariazko neurriak ezarri behar direla. Emakumeak, hezkuntza eta enplegua eskuratzeko duen

eskubidearen bidez, independentzia ekonomiko eta soziala bereganatzeko neurriak hartu beharra aldarrikatzen dute, baita etxean eta ekonomiaren sek-

dintasunean oinarritutako ordainketa sistema bat aldarrikatzen dute nazio bakoitzean eta nazioartean. Orobat, elkartegintza eta sindikalgintza susta-

tore informalean egiten den lana araudi bidez babestu beharra ere. Eta, horrekin batera, zuzentasunean eta ber-

**LAN DESBERDINTASUNA EMAKUME
ETA GIZONETAN ESPAINIAKO ESTATUAN**
Zeintzuk egiten dute lan etxean soilik?

Emakumezkoak	1990	1999
Guztira	6.238.400 (39,4%)	5.323.400 (31,3%)
16-19 urte	89.300 (6,8%)	32.900 (2,8%)
20-29 urte	573.300 (19,7%)	275.800 (9,1%)
30-49 urte	2.441.000 (51,1%)	1.898.100 (35,1%)
50etik gora	3.134.800 (46%)	3.116.500 (42,1%)

Gizonezkoak	1990	1999
Guztira	26.900 (0,2%)	43.000 (0,3%)
16-19 urte	8.400 (0,6%)	1.400 (0,1%)
20-29 urte	5.400 (0,2%)	4.300 (0,1%)
30-49 urte	1.700 (0%)	11.200 (0,2%)
50etik gora	11.400 (0,2%)	26.200 (0,4%)

Zeintzuk dute lana, eta etxekoa banatzen dute?

Emakumezkoak	1990	1999
Guztira	2.279.000 (14,7%)	2.938.000 (17,3%)
16-19 urte	62.800 (4,8%)	37.200 (3,2%)
20-29 urte	463.400 (15,9%)	510.600 (16,8%)
30-49 urte	1.215.900 (25,4%)	1.779.700 (32,9%)
50etik gora	537.000 (7,9%)	611.300 (8,3%)

Gizonezkoak	1990	1999
Guztira	69.100 (0,5%)	664.500 (4,2%)
16-19 urte	1.500 (0,1%)	10.000 (0,8%)
20-29 urte	15.000 (0,5%)	109.000 (3,5%)
30-49 urte	32.200 (0,7%)	427.700 (8,2%)
50etik gora	20.500 (0,4%)	117.000 (1,9%)

Zeintzuk egiten dute lana etxetik kanpo soilik?

Emakumezkoak	1990	1999
Guztira	1.723.800 (10,9%)	1.955.800 (11,5%)
16-19 urte	171.600 (13%)	87.900 (7,6%)
20-29 urte	749.400 (25,7%)	812.500 (26,8%)
30-49 urte	569.700 (11,9%)	801.600 (14,8%)
50etik gora	233.100 (3,4%)	253.900 (3,4%)

Gizonezkoak	1990	1999
Guztira	8.506.900 (58,2%)	7.944.300 (50,8%)
16-19 urte	319.200 (23%)	202.700 (17,1%)
20-29 urte	1.958.200 (64%)	1.777.600 (56,8%)
30-49 urte	4.045.600 (87,7%)	4.018.300 (77,5%)
50etik gora	2.159.700 (39%)	1.945.500 (31,7%)

Iturriak: Ekonomia eta Gizarte Kontseilua INE eta OIT-ren datuekin.

tzea eskatzen dute.

Estatuek, funtsezko eskubidea den heinean, elikagaien produkzioa eta banaketa ziurtatu behar dutela nabarmentzen dute, bertako biztanleen elikadura bermatzeko. Familiako ardurak (haurrak hezi eta zaintzea eta etxeko lanak) elkarrekin banatzeko pizgarriak

eta familientzako laguntzak eskaini beharko lirateke, hala nola gurasoen lanorduetara egokitutako eguneko zainketa zerbitzuak, sukalde komunitarioak, eta haurren eskolako lanetan laguntzeko programak. Halaber, emakumeak lanpostu erabakigarrietara iristeko aukera izan dezaten eta Lanaren Nazioarteko Erakundearen (OIT) arauak berretsi eta bete daitezten bultzatzeko eskatzen diete estatuei.

NEURRI EKONOMIKOEN BEHARRA.

Hori dena lortu ahal izateko neurri ekonomikoak hartzeko eskatzen dute emakumeek. Batetik, Tobin tasa erabiltzea finantza transakzio guztietan. Zerga horren mozkinarekin fondo berezi bat osatuko litzateke, nazioarteko erkidegoaren gizarte garapena bultzatzeko, oinarritzako giza eskubideak eta demokrazia aintzakotzat hartzen dituzten irizpideekin jokatzuz, eta betiere gizonezkoen eta emakumezkoen berdintasunezko ordezkariarekin, eta emakumeei lehentasuna emanez (pobrezia larrian bizi diren 1,3 bilioien %70 direla kontuan izanik).

Beste hainbat eskari ere gehitzen dute; hala nola

Barne Produktu Gordinaren %0,7 garapen bidean dauden herrialdeei laguntzeko erabiltzea, emakumeen eta haurren funtsezko eskubideak babesteko ezinbestekoa den finantzaketa egokia eta Nazio Batuen programen demokratizazioa, egiturak doitzeko murrizketa programak bertan behera uztea, gizarte zer-

bitzuen eta zerbitzu publikoen aurrekontuen murrizketekin bukatzea eta Inbertsioen Akordio Aldeanitz (AMI) arbuizatea.

KANPO ZORRAK INDARGABETZEA.

Herrialde txiroen kanpo zorrak dituen eraginez ere jabeturik, munduko 53 herrialde txiroen zor horiek deuseztatzeko eskaria ere egiten du Emakumeen Martxak. Epe luzeagora begira Hirugarren Munduko herrialde guztien kanpo

zorraz ezabatzea eta ezabatutako zorra kontrolatzeko bideak ezartzea aldarrikatzen dute, diru hori pobrezia desagertarazten eta egituren doitasunerako murrizketa programen eragin larriena jasan behar izaten dutenen bizitzan, nagusiki emakumeena eta haurrena, hobetzen saiatzeko izan dadin ziurtatuz.

Bestalde, nazioarteko laguntza emaileen eta hartzaileen artean 20/20 formula ezartzea ere eskatzen dute. Eskema horren arabera, laguntza ematen duen herrialdeak jartzen duen kopuru guztiaren %20 gizarte garapenerako xedatu behar da eta hartzen duen gobernuaren gastuen %20 gizartearentzako programetan erabili behar da.

Halaber, mundu osoa barnebiltzen duen erakunde politiko ez monolitikoa eskatzen dute, ekonomia arloan agintzeko boterearekin. Erakunde horretan munduko herrialde guztiek berdintasunezko ordezkari izan beharko lukete eta gizon eta emakumeei ere ordezkari izan beharko lukete maila berbera eman beharko litzateke. Erabakiak hartzeko benetako boterea eduki beharko luke, eta zuzentasuna eta partaidetza nagusi den sistema ekonomikoa ezartzeko agintea beharko luke, elkartasuna funtsezko osagarria izanik. Ekonomia eta finantzaren segurtasunerako Munduko Kontseilua ere aldarrikatzen dute, finantza sistema berri baten arauak berregituratzea arduratzeko, munduko aberastasuna zuzentasunez eta berdintasunez banatzen

◆ DANIEL UDALAITZ

■ Emakume izatea Euskal Herrian

ALBERTO ELOSEGI

ALBERTO ELOSEGI

ALBERTO ELOSEGI

ELako "Landeia" aldizkarian, joan den martxoko alean, sindikatu horretako emakumeen arloko arduradunek osatutako txosten bat argitaratu zen, pobrezia-aren aurkako emakumeen Mundu Martxari buruz. Txosten horretan honela adierazten ziren Euskal Herriko emakume langileen gaur egungo egoeraren ezaugarri nagusiak:

✓ Euskal emakumeen %67,2k ez du lanposturik, eta lanposturik gabe dauden 10etik 2k soilik jasotzen du nolabaiteko diru laguntzaren bat.

✓ Lanpostua duten 10 emakumetatik 3k lanegun zatiko kontratua du. Horrek, soldata eta prestazio txikiak eragiteaz gainera, etxeko lanen zama ere emakumeen gainean uztea eragiten du.

✓ Soldatapeko emakumeen erdiak aldi baterako kontratua dute

RUBEN PLAZA

edo, are okerrago, ez dute inolako kontraturik. Gazteen artean kopuru hori %80koa da.

✓ Emakumeen batez besteko soldatak gizonen soldata baino %30 txikiagoa izaten jarraitzen du.

✓ 10 emakumetatik 5 ez dira langile gisa hartzen, nahiz eta, etxean eta beste pertsona batzuei laguntza eskainiz egiten duten doaneko lanean, Barne Produktu Gordinaren %50aren pareko balioa duen zerbitzua eskaini.

✓ Lanbideak eta lanpostuak sexuaren arabera sailkatzen dira. Horrenbestez, emakumeen esparrura lerratzten diren neurrian lan baldintzek okerrera egiten dute.

✓ Nekazaritza arloan ari diren ia emakume guztiak inolako langile eskubiderik gabe aritzen dira jardunean, inolako babes juridikorik gabe eta Gizarte Segurantzarik gabe ●

RESA GUIPUZCOANA, S.A.

GIPUZKOAKO KONTZESIONARIO BAKARRA

N-1 444. km.a
Billabona (Gipuzkoa)
Tel.: 943 69 04 00
(8 linea)

Arlo guztietan aitzindariak

'1000 Baietz' izeneko kanpaina abian ipini dute Arrasateko zenbait talde euskaltzalek. Sinadura bilketa bat egingo dute herritarren artean. Ekimenak iaz hasitako lan-ildoari eutsi nahi dio eta Justizia-Administrazioarekin euskaraz aritzeko eskubidea aldarrikatzea du helburu.

JUSTIZIA EUSKALDUNDUAREN ALDE 1000 BAIETZ!

Herritarrek zuzenean inplikatu eta euskararen normal-kuntzaren alde apustu egitea nahi da kanpaina honen bitartez. Horregatik, sinadura bilketa bat burutzen ari dira une honetan arrasatearren artean. Sinatze prozesua, ordea, ez da ohikoa. Aldez aurretik abokatu batek prestatutako testu juridikoa sinatuko dute herritarrek, eta beraren bidez, Justizia-Administrazioarekin euskaraz aritu nahi dutela eskatuko dute.

Garrantzi handiko zerbait zetorrela erakusten zuten kartelak kalean ipiniz hasi dute kanpaina. Horrela, herritarren interesa piztea lortu dute. 6.500 sinadura orri banatu dituzte herrian "Arrasate Press" herri aldizkariaren laguntzarekin. Hilabete honetan zehar sinadurak biltzeari ekingo zaio. Bilketa lana amaitutakoan kopia bana bidaliko zaie Epaitegiko Dekanoari eta Eusko Jaurlaritzako Justizia saileko arduradunei.

Joan den urtean hasitako lan ildoaren jarraipena da kanpaina hau. Justizia Administrazioan euskarak duen egoeraren inguruan zerbait egin behar zela-eta, Euskal Herrian Euskaraz (EHE) taldeak Arrasate Euskaldundu Dezagun (AED) elkartearengana jo zuen eta azken honek aintzat hartu zuen proposamena. Horrela, Justizia

■ Bake Epaitegiaren aurrean egin zuten enkartelada.

Administrazioa euskalduntzeko plataforma eratu zen eta euskarak administrazioan daukan lekuaren inguruan hausnarketa egin ondoren, gaia gizarteratzea adostu zuten. AED, EHE eta Alfabetatze Euskalduntze Erakundea (AEK) dira batik bat zeregin honetan ari direnak. Hainbat urrats eman dute dagoeneko. Arrasateko Bake Epaitegiaren aurrean enkartelada egitea izan zen lehenbiziko ekintza. Ondoren, esparru honetan euskara normalkuntzara hel dadin sei oinarri bildu zituzten eskuorri batean. Euskara ofiziala izatea eta herritarren eskubideak Justizia Administrazioan bermatzea eskatzen da besteak beste oinarri horien bidez. Euskalgintzan dabilzan Arrasateko hainbat erakundek (sindikatu, abokatu eta abar) oinarri horiek

onartu egin zituzten sinadura bilketa baten bitartez. Honekin batera, Euskal Herrian Euskaraz taldeak herriz-herriz eramandako erakusketa astebetez herrira ekarri, Abokatu Euskaldunen Sindikatuko kideen hitzaldia antolatu eta esparru horretan euskararen egoera salatzeke moztio bat aurkeztu zuten udalbatzarrean.

Arrasaten abian ipinitakoa Euskal Herriko beste zenbait herritan egin dadin laguntza emateko prest daude. Euskal Herri mailako ekintzarik, ordea, oraingoz ez da egingo.

EGOERA ZERTAN DEN. 1996.

urtean eman zitzaion Euskal Autonomia Erkidegoari Justizia-Administrazio zerbitzua, beste administrazio batzuk baino hamasei urte geroago. Hamar urteren buruan Justizia-Administrazioan lan egiten dutenen %40k euskaraz lan egiteko gaitasuna izatea da Eusko Jaurlaritzako Justizia sailaren helburua. Horretarako, Hizkuntza Politikako sailburuordetzarekin elkarlanean egitasmo bat abian ipini dute eta urte amaierarako dekretuz arautua egotea espero dute. Plana 1996. urtean EAERI eskualdatutako langileriari zuzenduta egongo da, hala nola ofizialei, laguntzaileei, agentei eta forentseei. Epaila, magistratu, idazkari judizial eta fiskalen gaineko eskumena ez dago EAERen esku. Bosna urtetan banatutako bi epe izango ditu egitasmoak. Lehenbiziko epea igarotakoan hartutako neurriek izan duten eragina aztertu egingo da eta dagozkion zuzenketak egingo dira.

Une honetan 1.750 langile inguru daude Justizia-Administrazioan eta horietatik %18k egiten du euskaraz. Euskararen normalizazioa helburu duen egitasmo honetan, herritarrengandik gertuen dauden

Euskara sailaren babeslea:

LEZOKO UDALA

Kultura eta Euskara Batzordea

*Euskara maitatzen
irakasten duten gurasoei*

FAMILIAK EUSKALDUNTZEKO EGITASMOA

langileei emango zaie lehentasuna, erregistro zibilei, informazio eta jakinarazpen zerbitzuei eta epaitegiei, alegia. Epaile eta magistratuak EAEn esku ez daudenez, ez daude euskara ikastera derrigortuta, borondatezko zeregina da. Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundearekin (HAEE) batera euskara ikastaroak ematen ari da Eusko Jaurlaritzak. Euskara ikastaroetako parte-hartzeak gora egin du azken lau urteotan. Oro har, ikasleak bikoiztu egin dira. Esate baterako, Eusko Jaurlaritzako Justizia sailak emandako datuen arabera, 1996an euskara ikasten zeuden 11 epailetik 73ra igo da kopurua.

Abokatu Euskaldunen Sindikatuaren ustez gaur egun Justizia-Administrazioan dagoen arazo nagusia politikoa da. *"Gaur egungo marko juridikoak ez badu balio Euskal Justizia euskaldun eta propioa eratze marko hau ez da baliagarria euskaldunontzat. Guk ezin dugu hautatu epaileek zer betebeharrak izan behar dituzten".* Abokatu talde honen aldarrikapen nagusia epaitua izan behar duen pertsonak nahi duen hizkuntzan epaitua izateko eskubidea duela eta hori bermatu egin behar dela da. Beraien ustez administrazio publikoari dagokio hori betetzea eta aldarrikatzea. Abokatu Euskaldunen Sindikatuko kideek jarritako helegite baten aurrean Auzitegi Konstituzionalak 1997ko urrian emandako probidentziaren arabera, dagoen legeditik eta arauditik ez da inola ere eratortzen epaileek euskara jakitera derrigortzea. Abokatu euskaldunek diote irtenbidea dagoen legediari ematen zaion interpretazioaren baitan dagoela. Hauek epaileak euskaraz jakin behar duela ulertzen dute, euskarak hemen ofizialtasuna baduelako. *"Lege Organikoa aldatu behar da eta horretarako Madrilgo Diputatuen Kongresuaren erabakiaren beharra dago. Azken finean erabaki politikoa da. Gure politikoei gehiago exijitu behar dutela uste dugu. Itzulpenaren aukera aldamio gisa, bitarteko gisa onartu behar da, ez betirako".*

Sindikatu kideen iritziz, *"Justizia egiten duena epailea da. Bera da muina. Berak erabakitzen du errudun zaren edo ez. Herritarrak epaiketa euskaraz egitea eskatzen badu epailea euskalduna izatea eskatzen dugu. Egia da leihatiletan dau den langileak garrantzitsuak direla, baina leihatila garrantzitsuena epaiketan bertan dago"* ●

◆ NEREA PIKABEA

Arturoren kaiera

TOKA-NOKA KOMUNIKAZIO GUNEA

Ikastoletako ikasle ohiek Nafarroako Karrikirik, Gazte Kontseiluak eta Arturo Campion euskaltegiak euskararen inguruan antolatutako Toka-Noka jardunaldietan hartuko dute parte Nafarroa Oinez jaialdiaren bezperan. Helburua komunikazio guneak eratzea eta euskaraz aritzeko ozrtopo diren arazoak nola gaindi daitezkeen hausnartzea da. Bilera nagusia datorren larunbatean, urriak 7, izango da.

"BAI EUSKARARI AKORDIOA" HERRIETARA

Kontseilua "Bai Euskarari Akordioa" udalerrietara eramateko asmoz ari da lanean. Gutun bat bidali die erakundeko herrietako elkarte bazkide guztiei, esperientzia pilotuan parte hartu nahi duten galdetuz. Jasotzen dituen baiezkotutako erantzunen artean, froga zein herritan egin erabaki beharko du Kontseiluak. Ondoren, esperientzia hori Euskal Herri osora zabalduko da.

BOST ILEKO BIZARRA GETXOKO LEPOAN

Getxoko Bizarra Lepoan euskara elkarteak bost urte bete ditu. Epe horretan, besteak beste, UK aldizkaria sortu du, "Berbalaguna" egitasmoa gauzatu du eta euskal ereduak sustatzeko sentsibilizazio kanpainak abiatu ditu. Urte hauetako jarduna ospatzeko erromeria jaia antolatu zuen joan den larunbatean. Aurrera begira, "Berbalaguna" proiektua nagusiei zabalduko zaie "Kosta ahala kosta" proiektuan euskaraz egin dezaten.

EUSKARAK HISTORIAN BADU LEKURIK

Historialari euskaldunak harremanetan jarri daitezten topaketa batzuk antolatu ditu Udako Euskal Unibertsitatearen Historia sailak. Besteak beste, historialariek lan egiteko orduan edo ikertzerakoan dituzten arazoak aztertuko dituzte. Topaketak azaroaren 24an hasiko dira Aranzadi Elkarrekin Donostiako Zorroagan duen egoitzan.

Urrea

■ Hazparneco ikastolako ikasleen kopurua bikoiztu egin da ia, bost urtetan. 66 ikasle izatetik 102 ikasle izatera pasatu da. Berri pozgarri hori ospatzeko, Kepa Junkeraren kontzertua antolatu du Lapurdiko ikastolak datorren iganderako. Hala jarrai dezatela datozen bost urtetan eta hurrengoetan ere!

Ikatzak

■ Eta euskara? Bai & by hizkuntz eskolak euskara eta ingeles ikastaroak eskaintzen ditu. Enpresei hizkuntzetan trebatzeko eskaintza egiten dien gutun bat iritsi da gure eskuetara eta gaztelania hutsez dago. Badirudi hizkuntza aniztasuna sustatzen duen enpresa honek hizkuntzaren bat ahaztu duela.

bai & by
Larrai

BETIKO GAIXOTASUN BATEN MITOA ETA ERREALITATEA

Depresioa gizakiak betidanik ezagutu duen gaixotasuna da; ez da berria, nahiz eta gaur egun berataz inoiz baino gehiago hitz egin. Arazoa, adituen esanetan, jendeak askotan zertaz hitz egiten duen ez dakiela da, gehienetan depresioa eta tristezia, malenkonia eta gogorik eza nahasten baititu. Depresioa gaixotasun psikiatriko bat da, eta horrelaxe tratatu behar da gaizkiulertzerik egon ez dadin. Gauzak horrela, "ustek erdi ustel" esaldiak gai honetan nagusi izaten jarrai ez dezan, besteak beste, Alvaro Iruin aditua-rekin izan gara. Berak gaitz honetaz informazioa eskaini eta berau desmitifikatzen lagundu digu.

Testuak: Iosu Etxaniz

Gaur egun inoiz baino gehiago hitz egiten da depresioari buruz, eta askok jaio berri den mende honetako gaitza izango dela pronostikatu dute, baina horrek ez du gaixotasunaz beraz lehen baino askoz gehiago dakigunik esan nahi eta ezta ere, oraindik tristezia arrunta eta gaixotasun baten artean ezberdintzen ikasi dugunik. Aspalditik datorkigun gaia denez, bere atzetik mendetan garatutako mito eta usteak dakartza, askotan medikuntzarekin zerikusi gutxi dutenak.

DEPRESIOA ZER DEN ETA ZER EZ DEN.

Lehenbizi gauza bat argi utzi behar dugu, hots, adituentzat depresioaz hitz egiten dugunean "depresio klinikoa" delakoaz ari garela, hau da, laguntza klinikoa behar duen gaixotasun zehatz batetaz. Ez da norbait edo zerbait galdu ostean sentitzen dugun oinazea, ezta bizitzaren beheranzko ziklo bat, bizitza igoera zein jaitsiera ugarik osatzen baitute. Maite dugun norbait galtzean goibel sentitzen gara, baina ez diogu eguneroko gauzak egiteari uzten; depresioaren eraginez askotan bai.

Adu hauen esanetan, depresioa gorputz osoari, gogo-aldarteari eta pentsamenduei eragiten dien gaixotasuna da, norberak jaten edota lo egiten duen moduari, desio sexualari, norberari buruzko iritzari edota orokorrean bizitza kontzeptuari. Gainera, malenkoniak gizartea eta gaixoaren arteko harresi bat ezartzen du, bigarrena isolamendu-egoean baneraturaz.

Beste alde batetik, gaixotasuna denez geroztik, psikiatreek oraindik ez dute zehatz-mehatz zerk eta nola eragiten duen ezagutzen, gai horretan askotxo falta baita ikertzeko.

BETIDANIK GUREKIN IZAN DEN GAITZA. Nahiz eta gaur egun inoiz baino gehiago hitz egin arazoari buruz, ezin dugu gaixotasun hau berria denik pentsatu, depresioa gizatasuna bezain zaharra baita. Esaterako, Kristo aurreko 1990. urtean idatzitako olerki batek "Bizitzeaz nekaturik zegoen gizona" zuen izenburu. Hala ere, hainbat mendetan zehar kutsu erromantikoa gorde izan du, nahiz eta gaixotasun oso zabala izan medikuek ez ziotelako osabi-

derik aurkitzen. Ondorioz, orduko filosofo eta olerkariak bizitzan zehar beharrezko garaitzat jotzea erabaki zuten.

Hainbat artista eta intelektualek tratatzeari uko egiten zioten, beren sortzeko sentiberatasuna galtzeko beldur. Honekin lotuta, denok entzun dugu noizbait horrelako kasuren bat, "jenio" baten lanik kotizatuenak bere garai pertsonalik ilunenean sortutakoak izan omen direla, batzuetan droga eta bestelakoen bidez apropos bilatutako garai ilunenetan, alegia.

ARRAZOI NAGUSIA, GENETIKOA ALA ETXEAN IKASITAKOA.

Gure gizartean hain zabala den idearen aurka (depresioa eragile sozialek sortzen

ren eragina baino sendi-heredentziaren eragina -bai genetikoki etorria zein etxean ikasitakoa- frogatuagoa dagoelako".

Beraz, guregandik kanpoko faktoreek muga bateraino eragiten gaituzte soilik: "Zuk eta biok ikusten ditugun gizarte eta giza-estereotipo berberak ikusten dituzten pertsona batzuk deprimitu egiten dira, baina beste asko ez; arazoa zera da, gure gizartean depresioa tristeziaz nahasten dela, eta eragile sozialak garrantzitsuenak iruditzen bazaizkigu zeragatik da, depresiotzat depresio ez dena katalogatu dugulako; ez banago pozik ez nago pozik eta kito, baina horrek ez du esan nahi deprimitua nagoenik" jarraitzen du Iruin sendagileak askoren usteak ezeztatuz.

Gainera, normalean gero eta gaixotasun larriagoa izan orduan eta heredentziaren erru handiagoa izan ohi da. Hori bai, heredentzia ez da automati-

koa, eta seme-alaba gaixo eta osasuntsuen arteko konbinaketak infinituak dira, aurrekoak ez baitu esan nahi guraso depresiboengandiko seme-alaba guztiak deprimitu behar direnik, ezta gutxiagorik ere.

Beste alde batetik, heredentziaren garrantzia hau hasieratik argi utzirik, eta beti gaixotasuna garatzeko oinarri genetiko ala ikasi bat behar dugula izan kon-

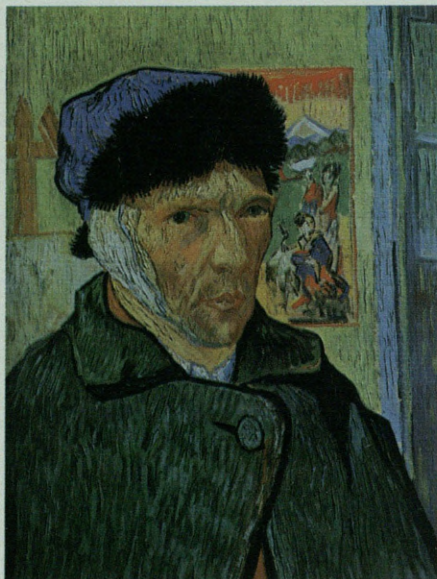
□ "Depresioa tristeziarekin nahasten da; ez banago pozik ez nago pozik eta kito" ALVARO IRUIN

dutela) gaixotasun honetarantz eraman dezakeen arrazoirik garrantzitsuen eta oinarritzkoena deprimituarengan berarengan bilatu behar da, genetika ala heredentzia arazoak direla-eta. Alvaro Iruinek, Donostiako Ospitale Psikiatrikoko gerenteak aipatzen digun bezala: "Gizarteari denaren errua bota baino lehen komeniko litzateke gaixoaren historial familiarri begirada bat eskaintzea, gizartea-

Depresioaren sintomak

Kontuan izan behar da deprimitu bakoitzak sintoma hauek, ala hauetako batzuk bakarrik, desberdin sentitzen dituela, beraz, baliteke sintomok erakusten dituen pertsona bat deprimitua izatea eta beste asko soilik triste egotea. Gainera, depresiotzat katalogatzeko lehenbiziko hiruetatik bi agertzea derrigorrezkotzat jotzen da eta besteek garrantzi gutxiago dute.

- Lehen gozatzen genituen ekintza arruntetan bat-batean interes edota gozamena galtzea (baita sexuan ere).
- Animo goibela ala "huts" iraunkorra.
- Energia gutxitzea, nekea, motel sentitzea.
- Delirioak, aluzinazioak, hondamendi ideiak.
- Ezkortasun eta itxaropenik eza.
- Buruko eta sabeleko mina, botalarria, dardara eta izerdia.
- Loaren desordena (insomnioa, behar baino lehenago esnatu ala gehiegi lo egitea).
- Gosearen desordena (goserik eza, pisu galtze edo irabazte ez-arrunta).
- Kontzentratzeko, gogoratzeko edota erabakiak hartzeko zailtasuna.
- Errudun sentimendua, baliorik gabe sentitzea eta baita inork ezin diola lagundu uste izatea ere.
- Suizidioan pentsatzea, norbere buruaz beste egiten saiatzea.
- Negar gehiegi egitea.
- Inongo tratamenduri erantzuten ez dioten ezinegon eta oinaze kronikoak.
- Ezinegona eta suminkortasuna.

■ Van Gogh-en autorretratua. Bere buruari belarria moztu zion bizitzako garairik ilunenean.

tuan hartuz, jadanik egoera depresibo arinetaz aritu gaitezke, gizartean "depresio"tzat hartzen den horretaz, alegia. Gure jarrera eta portaerak eragiten dituzten estereotipoz inguratuta bizi gara, lehiakortasuna eta perfekzioaren idealak hala nola eta ondorioz, pertsona askok ez dio bizitzari benetako arrazoirik aurkitzen, artifiziala iruditzen zaio.

Maria Jesus Soriano psikologoak "Depresioaren Garaia" artikuluan aipatzen duen moduan, "Emakume eta gizon osasuntsuak emakume eta gizon askeak dira, direna direla onartzeko ausardia erakusten dutenez gero. Horixe da beren koalitatea, eta horrelakoak ez izatea beren defektu eta gaixotasun bakarra litzateke. Depresioa, beraz,

'izan'aren gaixotasuna da".

Gauzak horrela, lehenbizi goibeltasu-nera eta gero -agian- depresioa bultzatzen dezaitezkeen zenbait eragile sozial, (beti ere kontuan hartu azken arrazoia pertsonarengan berarengan dagoela eta honako hauek adibide sinpleak besterik ez direla) eremu hauetan aurki genitzake: lan-mundua (lehiakortasun eta borroka gero eta sutuagoak), perfekzioaren ideia (estetikaren estereotipoak kasu), kontsumo-gizartea (etengabe besteak duena desiratzeari, dena nahi izatea), emakumetasuna (andre izateagatik gizartean bete beharreko bigarren mailako rola), bizitza-etapak (bizitzan heldu izan beharrean gaztaro mentalean geratu).

MALENKONIAREN SINTOMA PSIKOLOGIKOAK.

Arrazoi hauen gutxien eraginez, kanpotik ikusita behintzat (gaixoa ez baita askotan konturatzen), deprimituek beren esperientziak deformatzen dituzte, gertaera zehatz ala garrantzia gutxiak porrot ala errefusatzeko pertsonala bihurtuz. Edozein egoera, exageratu edo orokor bihurtzen dute, dena euren aurka dagoela ikusten dute eta gertaera positiboak kontuan hartzeari uko egiten diote.

Prozesu hau hobeto ulertzeko, Albert Ellis-ek ABD eskemaren bidez azaldu zuen, hainbat adibideren bitartez azal daitekeena:

A. 40 urte bete behar ditut (gertaera).

B. Zahartzen ari naiz, ez dut ezertarako denborarik, ez dut ezer garrantzitsurik egin, sexualki huts egingo dut... (gertaerari buruzko pentsamendua).

D. Depresioa, ezinegon, isolamendua, bikote-aldaketa, angustia... (ondorioa).

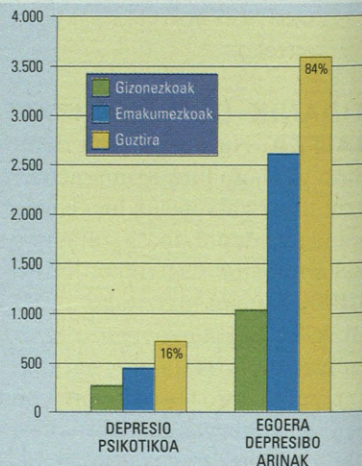
■ Marilyn Monroe arazo psikologikoek jotako beste izar bat izan zen.

Albert Ellisen esanetan, jendeak uste du D A-ren ondorioa dela, baina ez da horrela, B-ren ondorio delako, hots, depresioa ez da gertaeren errua, gertaerei buruzko gure pentsamendu negatiboaren errua baizik; gertaera berari buruzko pentsamendua baikorra izanez gero depresioak ez du zereginik.

Horrela, Alvaro Iruinen esanetan, "B edo gertaerari buruzko pentsamenduak horretan gera daitezke, besterik gabe, eta ez depresioan bukatu, prozesua ez delako batera automatikoa; edota, beste aukera batean, baliteke pentsamenduetan horiek dituzunerako, dagoeneko, deprimitua izatea eta horrenbestez, prozesuari itzulita ematea". Beraz, hemen ere ez dago beti orokortzerik, esan ohi izan den moduan "pertsona bakoitza mundu bat" delako ●

	Gizonezkoak	Emakumezkoak	Guztira
DEPRESIO HANDIA	210	334	544
PSIKOSI MANIAKO DEPRESIOA	69	101	170
DEPRESIO PSIKOTIKOA	279	435	714
NEUROSIS DEPRESIBOAK	440	1.341	1.781
EGOKITZE TRASTORNO LABURRA	168	357	525
EGOKITZE TRASTORNO LUZEA	382	828	1.210
BESTELAKO TRASTORNO DEPRESIBOAK	46	57	103
EGOERA DEPRESIBO ARINAK	1.036	2.583	3.619
GUZTIRA	1.315	3.018	4.333
KONTSULTATIK IGAROTAKO PAZIENTEEN KOPURUA (GAIXO ETA EZ GAIXOAK)	7.572	9.119	16.691

Oharra: 1999an Gipuzkoako Ospitalean tratatutako pertsona kopuruak; halere, datuok beste lurraldeetara extrapolatu daitezke.

■ Malenkoniak esan direnak

"Suizidioan pentsatu nuen. Eta une haietan nire ardurarik handiena zera zen, "New York Times"en nekrologia-orrialdea idatziko zuena ez nintzela neu izango".

ART BUCHWALD

"Orain gizakien arteko miserableena sentitzen naiz. Sentitzen ari naizena giza-sendi osoaren artean banatuko balitz, ez legoke Lurrean aurpegi zoriontsu bakar bat ere. Etorkizuneko uneren batean hobeto sentituko banaiz ezin dut esan. Hain gaizki sentitzen naiz ezen ezin baitut etorkizunik ikusi, nahiz eta sentitzen naizen moduan jarraitzea ezinezkoa den. Bi aukera besterik ez ditudala uste dut: Hil ala hobeto sentitu".

ABRAHAM LINCOLN

"Gizartetik aldendu nintzen, nahiz eta ez nuen horrelako asmorik. Nire buruaren preso bihurtu nintzen, eta ziega batean sartu nintzen; eta orain ezin dut askatzea utziko lidakeen giltza aurkitu".

NATHANIEL HAWTHORNE

"Pertsona ezkorra airean espetxeak eraikitzen dituen pertsona da".

WALTER WINCHELL

"Behin ospitale psikiatriko batetik bota ninduten, beste gaixoak deprimitzen nituelako".

OSCAR LEVANT

"Natura lasai eta zoriontsudunak ez du ia adinaren pisua nabaritzen, baina alderantzizko jarrera duenarentzat gaztaro zein zahartzaro berdin dira zama".

PLATON

"Ez zaitetz inoiz joan kontsultan dituen landareak hiltzen zaizkion mediku batengana".

ERMA BOMBECK

"Buruak bere espazio propioa sortzen du, eta berez zerua infernu eta infernua paradisu bihurtzake".

JOHN MILTON

"Badago esfortzu gehiago jartzen dugun ezer, gu geu ez-zoriontsu bihurtzen baino?".

BENJAMIN FRANKLIN

"Bizitza laburregia da perretxiko batekin itotzeko".

STORM JAMESON

"Bizitza gozamen txikiez egina dago. Zoriontasuna garrantzirik gabeko arrakasta horiek eraikia dago. Arrakasta handiak urriegiak dira. Eta arrakastatxo horiek guztiak biltzen ez badituzu, handiek ez dizute benetan ezertarako balio izango".

NORMAN LEAR

"Zein bizitza miragarriagoa izan duan! Lehenago konturatu ahal nuen!".

SIDONIE GABRIELLE COLETTE

"Ez da aberatsa ondasun ugari duena, burua pozik duena baizik".

MAHOMA

"Norberak nahi duen bakarra zoriontsu izatea balitz hori erraza litzateke; baina guk besteek baino zoriontsuago izan nahi dugu eta hori beti da zaila, besteak benetan direna baino zoriontsuago direla uste dugulako".

MONTESQUIEU

Bizkaiko Foru Aldundia

Euskararen alde!

**Bizkaiko Foru
Aldundia**
Kultura Saila

**Diputación Foral
de Bizkaia**
Departamento de Cultura

Alvaro Iruin Gipuzkoako Ospitale Psikiatrikoko gerentea da baina kargu horretara heldu baino lehen gaixoak ere tratatu izan ditu, beraz, depresioaren gai honetan bide luzea egina du, jende ugari pentsatzen duen hainbat konturi bere mugak jartzeko bezain luzea.

“DEPRESIO KASUAK EZ DIRA UGALDU, ARAZOA, GAIXOTASUNA MODAN JARRI DELA DA”

Bere esaldi faboritoetako batek argi eta garbi uzten du depresioaren mitoa eta errealtatea ezberdintzeko duen asmoa: *"Lehen pertsona askok maionesa emakumearen hilekoarekin moztu egiten zela esaten zigen moduan, orain mundu guztia deprimituta dagoela saldu digute eta noski, ez da horrela".*

■ **Zer da depresioa? Medikuntzan existitzen al da?**

Existitu bai, baina gaixotasun bezala hiru modu ezberdinetan existitzen da: egoera depresibo arina, ertaina eta larria. Hori depresio hutsari dagokionez.

Horrez gain, beste gaixotasun batzuekin lotutako koadro depresiboak existitzen dira, hala nola psikosi maniako depresiboa (poz eta goibelaldi exageratuak tartekatzen dituen) edota beste batzuk.

Hasierakoei dagokienez, sintomen arabera itxuraldatu egiten dira, kasurik arinenetik (tristezia eta gauzetaz interesa galtzea) larrieneraino (delirioak eta aluzinazioak).

Hauetz guztiez gain, normaltasuna existitzen da, hau da, goibeltasun arrunta, depresioa ez dena, nahiz eta jendeak askotan depresio izena eman.

■ **Zein irizpide erabiltzen dira, beraz, pertsona bat deprimitua dagoen ala ez erabakitzeko?**

Munduko Osasunaren Erakundeak emandako arauak erabiltzen dira, CIE-10 delako eskuliburuan agertzen direnak. Honek depresioaren sintoma batzuk analizatzen ditu, batzuk nuklearrak ala oinarritzkoak (derrigorrez agerian geratu behar direnak) eta besteak bigarren mailakoak.

Esate baterako, norbera ezkor egon daiteke, elikadura eta loarekin arazoak

izan (bigarren mailako sintomak) baina agian ez du galdu interesik bere gauzetan edo ez du pentsatu hau bukaera denik eta beraz, ez dago deprimituta.

■ **Zeintzuk dira, orduan, depresioaren sintomak?**

Depresioak honako sintoma hauek erakusten ditu tipikoenen artean: gogaldarte depresiboa, zerbaitetaz interesa galtzea, gozatzeko gaitasuna galtzea eta

DANI BLANCO

■ **“Zeure buruari helburu altuegiak jartzen badizkiozu, eta lortzen ez badituzu frustratu eta goibeltzeko -ez deprimitzeko- arriskua duzu”.**

neke handiagoa. Eta hauetako bik behintzat agertu egin behar dute; beraz, ez du balio ni triste egoteak, zeren batzuetan triste egon naiteke baina gauza batzuetaz gozatzen jarraitu, sendiaz, honetaz ala besteaz. Ez ditzagun beraz, sintomak eta gaixotasunak parekatu, bestela denok bihurtuko gara deprimituak-eta.

Dena dela, sintoma hauek egoera depresibo arin baten aurrean gaudela erakusten digute, ez tradizionalki psikiatriak depresio gisa ezagutu duenaren aurrean, sintoma psikotikoak, aluzinazioak, delirioak eta abar erakusten dituen “depresio handia” delakoaren aurrean, alegia.

■ **Gaixotasun honetan, bestalde, norainoko eragina dute gizarteak jartzen dizkigun lortu beharreko estereotipoek?**

Arazoa ez da gizarteak estereotipo batzuk edo helburu batzuk markatu eta beraietara heltzen ez bazara deprimitu egingo zarela, baizik eta zuk zeuk zeure buruari helburu altuegiak jartzen badizkiozu, ekin eta ekin eta lortzen ez badituzu

frustratu eta goibeltzeko -ez deprimitzeko- arriskua duzula. Baina beti zuk zeuk jarritako helburuak dira; gizarteak eragindakoak, bai, baina zuk zeuk iragazi eta finkatzen dituzunak, eta, dena den, hori guztia eragiletako bat besterik ez da, deprimitzeko beste asko behar direlako.

Azken finean, norberak bere helburuak jartzerakoan errealista izan behar du; gizartetik heltzen zaiona iragazi. Horretarako heziketa ezinbestekoa da -heziketa, ez hezkuntza-, eta horretan ekiteko familian eragin behar dugu batez ere: “Umeak etxean ez badu jaten bidal dezagun eskola-jantokira, bertan ikasiko du-eta”, “hau ikastetxean egingo dute,

ni ez naiz horretan sartuko”. Jarrera eroso horretara gehiegitxo ohitu gara, eta inork ez du frogatu umeak eskolan hobeto jan ala hobeto portatuko direnik. Beraz, gizarteak saldu nahi digunarekiko bahea behar-beharrezkoa dugu.

■ **Egia da depresio kasuak ugaltu egin direla ala uste bat besterik ez da?**

Tendentzia mantendu egiten da, egonkorra da. Hemen gertatzen dena zera da: orain bat-batean mundu guztia elikadura dela-eta gaixorik dago, mundu guztiak anorexia eta bulimiaz jo eta su hitz egiten du, hiru urte daramatzagu gai berberarekin, baina orain dela urte batzuk yuppiei

buruz hitz egiten genuen, antsietateaz, estresaz eta abar, eta orain, dirudienez, denok deprimituta gaude...

Zikloka goaz. Zerbaitetaz hitz egiten dugu, txarto erabiltzen dugu, matxakatu egiten dugu eta gero, beste gai bati hel-tzen diogu. Estula duenari tuberkulosia duela esan behar ez zaion moduan, goibel dagoena ez dezagun konbentzitu depri-mituta dagoela.

■ Zein prozedimendu jarraitzen da gaixoa izan daitekeena medikuarenga-na doanetik aurrera?

Horrelakoetaz normalean oheburuko medikua konturatzen da, baina bada zuzenean ospitale psikiatrikora datorren-ik ere, bere bidez ala familiak, epaileak, Ertzaintzak ala bestelakoek aginduta. Prozesu arruntari jarraikiz, medikuak sintoma horiek gaixotasun bati dagoz-kion ala ez baloratu beharko du, eta gai-nera, berak trata dezakeen ala espezialis-tarengana bidali behar duen. Hortik aurrera tratamendua hasten da, milaka forma har dezakeen tratamendua, beti ere pertsonari egokitua delako.

■ Nahiz eta tratamendua gaixoari ego-kitua izan, badago depresioaren ingu-

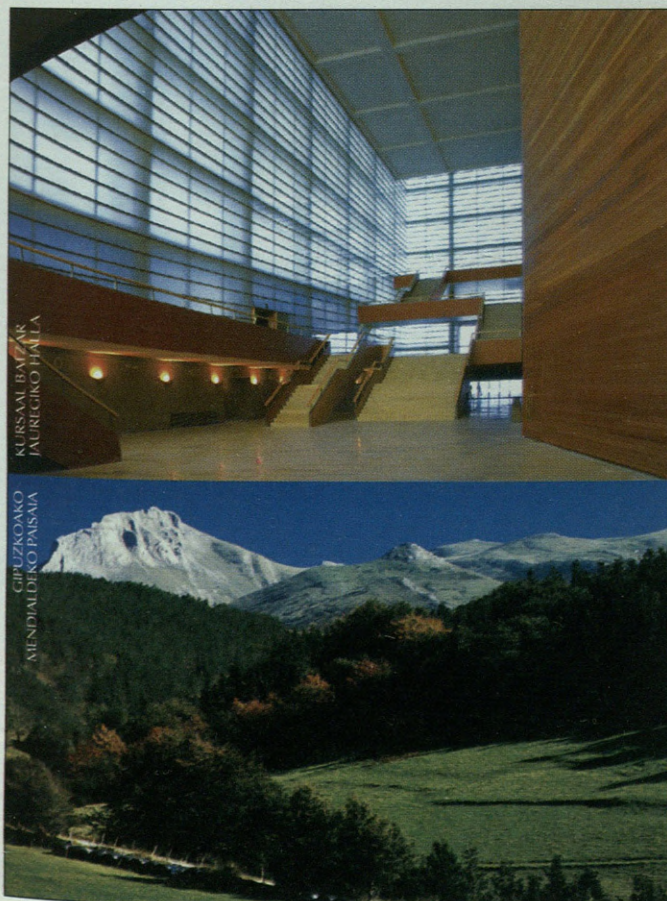

■ Depresioa tratamendua eta konponbidea duen gaixotasuna da.

ruko euskal plan orokorra dei daiteke-en zerbait?

Maila horretan, Euskal Autonomia Erkidegoan Osakidetzaren Osasun-Plana dugu, 2001ean bukatuko dena. Bertan atal bat osasun mentalari buruz

da, oheburuko medikuekin izan beha-rreko harremanak eta abar, kasuak pre-benitu eta tratatu asmoz. Orain, berriz, prestatzen ari diren planean helburua koadro depresiboen inguruko azpiatala sartzea da ●

KURSAAL

batzarrak egiteko leku berezia

ETA

GIPUZKOA

batzarren ondoren aisialdiaz gozatzeko inguru paregabea

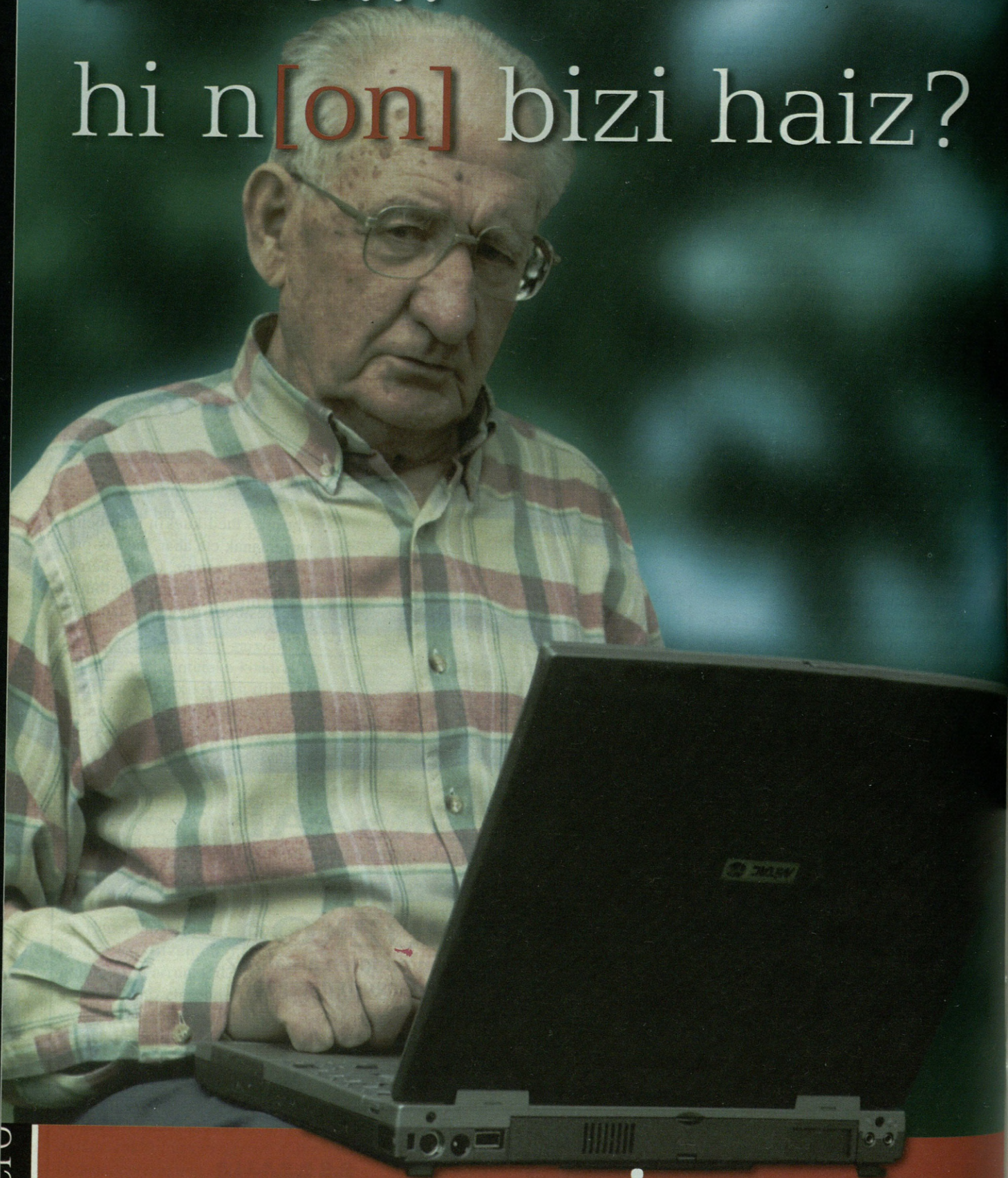
DONOSTIA
SAN SEBASTIAN

CONVENTION BUREAU

Reina Regente, 10. 20003 DONOSTIA - SAN SEBASTIAN
Tel.: 943 481 466 Fax: 943 428 122
e-mail: bureau@donostia.org http://www.sscconvention.com

baina...

hi n[on] bizi haiz?

www.argia.com

• SAREKO ARGIAKO ALBISTEAK • KANALAK: euskal kultura (hari@, aurkibidea, gure mendea), sagardoa, umorea •
GAI BEREZIAK: bake prozesua, larrun, hauteskundeak, argiaren gai nagusiak • ZERBITZUAK: bilatzaileak, kioskoak
euskara, atsotitzak • SAREKO HERRIAK • ARGIA ASTEKARIA ON LINE • BILAKETAK • ELKARRIZKETAK • GUREAZOKA •

B E R T S O A

Doinua: Iparragirre

*Pelikuletan lan egiten du
bizitzan ez horrenbeste
berezkoa du umore beltza
ideia argien kontraste
ziria sartuaz "Txotx"
laburra ez da beti motx
urtetan erronka eske
"40 ezetz"? modu horretan
gehio're bizi zintezke!*

Jexux Mari Irazu

Asier Altuna

“Modu serioan astakeriak kontatzen ditugu filmeetan”

P E R F I L A . Ume gaiztoak dira perfekzionistenak: algara eragiteagatik bakarrik, kapaz dira protagonista inuzente baten erorketa-sekuentzia osoa prestatzeko, eszenako detailerik txikienetan ere erreparatuta. Irudimenaren arkitekto, ideien fabrikari ez dago funtzionarioentzat lekurik: funtzionarioak beti daudelako kafe-orduan pentsatzen, eta Asierrek kafe ordutan pentsatu egiten du; ze ideiek ez dute ordutegirik, eta produzitu beharrik ere ez dago, beharrik ez bada sentitzen. Bizitza laburmetraia bat da, eta paradoxikoki Asierrek ez du gidoi bati lotu nahi, baina hala ere bere ekintza guztiek argumentu bakarra dute: bizi.

Testuak: Estitxu Eizagirre / Ixiar Eizagirre Argazkiak: Dani Blanco

Kanpoan aritu zara ikasten eta lanean. Zelan Venezuelan?

Andoaingo eskolatik Venezuelako eskola batera joan ginen ikasketak pixka bat zabaltzeko. Hango eskola oso txarra zen, eta orduan hasi ginen ikastaroak egiten: zinemakoak, telebistakoak... azkenean zuzenean produktora batera jo eta esan genion lana egiteko beharra genuela. Ni makinista moduan hartu ninduten, "travelling"ak egiten. Horrela pasa genuen urtebete gelditu gabe: publizitate pila bat egin genuen, zineman ere bai, film askotan... Gaztea izanda, korrika aritzen nintzen. Han jendeak oso lasai egiten du lan, eta gu gogo askorekin joan ginen. "Tranquilo chamo..." esanagatik ni segituan buru-belarri sartzen nintzen edozein tokitan. Venezuela ikusi, urtebete pasa eta itzuli egin nintzen,

- **Jaio:** Bergaran, 1969an.
- **Gidoilaria.**
- **Zine ikasketak:** Andoaingo eskolan egin zituen soinu eta irudi ikasketak. Hura bukatu orduko urtebete pasa zuen Venezuelan *tv movies*-i buruzko hiru ikastaro egiten. Eta Cubako eskolan beste ikastaro bat egin zuen.
- **Laburmetraiak:** *Aufting FX4*, *Txotx* (Telmo Esnalekin batera egina eta hainbat sari jasoa eta Belfasten, Euskal Herriko Zinemagileen Erakustaldian eta abar bota dena) eta *40 ezetz* (hau ere Esnalekin batera eta Errusian, Bilboko Nazioarteko Zinema Labur eta Dokumentalaren Jaialdian, Donostiako Fantasia eta Beldurrezko Astean eta abarretan botea).
- **Telebistan:** *Sorginen Laratza* programan aritu zen iaz.
- **Argiztapena:** *Argilun* enpresako kide, hainbat pelikulan argiztapenaz arduratu da: *Justino*, *Salto al vacío*, *Urte ilunak*, *Después de tantos años...*
- **Futboleant:** Bergarako jubeniletan jokatzeko zuen aurrelari, preferente mailan.
- **Txistua:** Dantza taldeei lagunduz aritua.

egiteko, dolarrak aurretik eramanda, berdin du zer curriculum daukazu, nor zaren...

■ Eskolak zer inpresio?

Erabateko gainbeherarena. Lehen oso izen ona zuen, baina ikusten da azpiegitura aldetik orain 20 urte bezala dagoela, eta ez duela lehengo bizitza hura. Hori bai, ni berriro ere Andoaingo eskolatik irtenda buruz joango nintzateke Kubako eskolara, han zinema ikasten delako egunero: egunero ari zara filmak ikusten, sekulako filmoteka daukazu, materiala eskura erabiltzeko... Baina gaur ikastera ez da jende asko joaten eta irakasleak ere ez dira lehengoak: lehen izen handikoak joaten ziren ikastaroak ematera (Woody Allen, Garcia Marquez...).

■ Ideia nola bihurtzen duzu istorio?

Zu historio bat idazten hasten zara eta ez dakizu nora joango den, lantzen duzu eta azkenean istorioa bera joango zaizu alde batera edo bestera, berak eramaten zaitu. Bukaera badakit, baina bide horretan zer gertatuko den ez.

■ Gidoilariak taldean edo bakarka funtzionatzen duzue hobeto?

Taldean hobe, bakarka egitea oso zaila da. Zaila da zuk zure lana baloratzea, oso

■ "Gidoi batean zuretik asko ipintzen duzu".

nahiko aspertuta venezuelarrez... ikaragarri astunak dira.

■ Kubako zine eskolan ere egon zinen...

Kubara ikastaro bat egitera joan nintzen, dirulaguntza bat jasota. Eskola horretan sartzea lehen zen zaila, beste maila bat zuelako, baina orain ikastaroak

ona izan behar duzu esateko, "esaldi hau ez da beste hau bezain ona". Eta beste batekin zaudenean errazagoa da besteak ikustea, "hau da esaldi txapuzeroa!". Azkenean elkarriketa bat da, eta lana hobetzen duzu.

■ Zer alde dago gidoian imaginatu duzunetik pantailan ikusten denera?

"Euskal umorea berezia da, bertsolarien estilokoa, puntilla ateratzen beti"

**“Beti subentzioen zain
egon beharra
patetikoa da, ez dakizu
emango dizuten, zure
pelikula egiterik
izango duzun”**

BIZITZAREN PASARTEA

Filmetan askotan klaketa eman behar izaten da, gero irudia eta soinua koordinatzeko montajea. Klaketak gehienetan gazteleraz ematen dira, eta esan behar duzu lehenik planoaren zenbakia, gero sekuentziaren zenbakia eta gero tomarena. Baina gazteleraz esan behar da, eta nik "hiru" gazteleraz esateko komeriak: trrrress. Orduan film gehienetan "tres-tres-tercera" esan behar zenean klaketa niri pasatzen zidaten, bazile moduan: "hombre, la claqueta de Xixi...". Eta gehienetan moztu egiten zen toma; denak barrezka hasten ziren.

Hobetzen saiatu behar da: pantailako irudiak zuk imaginatu zenituenak baino hobeak izan daitezela. Gidoia egiten duzunean, kontatu duzunean baino hobe egin behar duzu. Gero errodaterakoan gidoia baino hobe jaso behar duzu, eta montatzerakoan rodaturakoa baino hobe, musika sartu behar bada ere hobetzeko izan dadila. Orain arte nahiko ongi irten zaigu, egin ditugun laburmetraietan nik uste gidoia ahalagoa zela gero imaginetan ikusi duguna baino.

■ **Laburmetraiak “zuenak”, gidoilarienak dira: ideiatik pantailan ikusten denera zuek kontrolatzen duzue. Luzemetraietan ere, gidoilariak jarraitzen du prozesu guztia?**

Amerikan indar gehien produktoreak du, eta horrek kontratatzen du gidoilari bat, gero zuzendari bat... baina Europan tradizio gehiago dago gidoia egiten, zuzentzen eta montatze lanetan parte hartzea. Zuzendaria aritzen da gehienetan gidoia lantzen. Bestela pena da. Pentsa Amerikan gidoilari baten lana zer izango den: egiten duzu gidoia, hor ipini duzu zure barru dena, eta gero ez dakizu zer egingo duten gidoiarekin, zure lanarekin. Zeren azkenean gidoi batean zuretik asko ipintzen duzu.

■ **Hitz gutxi eta irudi bidezko kontaketa duzu.**

Nik argi dudana da erretolika ez zaidala batere gustatzen eta ezer ez esateko hitz egiteak ez duela batere balio. Gure laburretan pertsonaiak zerbait esan behar badu bakarrik hitz egiten du. Baina bestela “belarri-jaterik” ez dugu erabiltzen. Gainera niri euskal mundua ere horrela erretratatzeko gustatzen zait: gogorra,

ISTORIO LABURRAK 'IDEIA LUZEAK'
XIXI LABURMETRAIEN ERREALIZATZAILE

punba, eta lastorik
eta alferrikako hitzik
gabe... Nekazari
mundua

balira bezala.

■ **Euskal mundua ikusten da zuen laburretan. Baina ba al da euskal zinemarik?**

Niri txorakeria bat iruditzen zait euskal zinemaz eztabaidatzea. Kriterioaren arabera euskal zinema izan daiteke gauza bat edo bestea. Batzuentzat euskaraz egindakoa da, beste batzuentzat zinemagile euskaldunek egindakoa... Nik ulertzen dut euskal zinema erdaraz egindakoa izan daitekeela, niretzat adibidez Montxo Armendariz azken filma euskal zinema da, beste batek esango du hori ez dela euskal zinema erdaraz dagoelako. Nik film bat ikusi eta esaten dut "hau euskal zinema da, hau ez", baina ez dakit definitzen zer kriteriogatik diodan, ikusi egiten dut.

■ **Mugimendu bezala, behintzat ez da existitzen?**

80ko hamarkadan mugimendu bat egon zen, eta hemengo gaiekin (ETAkoei buruz, "Fuga de Segovia"...) filmak egin ziren, Euskal Herrian gertatzen ari ziren gauzak kontatzen ziren. Gaur egunean ez dut uste euskal zinema egiten denik. Laburmetraietan bai, baina ez dago fil-

horrelakoa da pixka bat, hitz oso neurtuak, ttak, ahal diren gutxienak beti.

■ **Zuen umorea, bestalde, oso berezia eta naturala da. Euskal umorerik bada?**

Nik uste baietz. Umore berezia da, ez da txiste bat. Espainiar umoreak txiste itxura gehiago du, eta euskal umorea bertsolarien estilokoa da, puntilla ateratzen beti. Gu puntilla ateratzen saiatzen gara gauza denei. Baina guk hizketako umorea ez dugu erabiltzen zineman, egiten duguna da sekulako astakeriak kontatu, baina modu serioan, gauzarik normalena

**“Euskal mundua
horrela erretratatzeko
gustatzen zait:
gogorra, alferrikako
hitzik gabe. Nekazal
mundua ere
horrelakoa da”**

merik esan dezakezunik "hau mugimendu horren barruan dago", agian puntualki film bat egingo da eta kitto.

■ **Eta beharrik ba al dago euskal zinema egiteko?**

Beharrezkoak dira filmak hemen pasa dena eta gertatzen ari dena kontatzeko, Euskal Herrian gai piloa dagoelako, oso aberatsa da alde horretatik, badago zer

"Telebista gidoi fabrika bat da. Produkzioa bete behar da. Egindakoarekin gustura ez bazaude ere grabatu egiten da"

balira errezagoa litzateke. Filma euskaraz egiteko ez dago batere zailtasunik: badaude teknikoak, aktoreak, zuzendariak (Madrilera joaten dira baina...). Baina gero filma saldu egin behar duzu eta euskaraz dagoena zailagoa da saltzen. Euskal Herria oso txikia da, eta Espainia ko Estatu mailan banatzea askoz errentagarriagoa da. Euskaraz badago oso zaila

da hemendik kanpo mugitzea eta hemen bakarrik banatzen baduzu ezin duzu errentabilizatu film hori. Itzulpena irtenbidea izan daiteke, baina itzulita pelikula batek asko galtzen du, igarri egiten da eta hitza ez da irudian berdin sartzen. Azkenean euskaraz egiteko dagoen zailtasuna diru kontua da.

■ **Zer ezaugarri ditu laburmetraiak?**

Nik uste alde on gehiago dauzkala txarrak baino. Ez dauka luzemetraiak duen banaketa sarerik, beste modu batera mugitzen da, baina alde horretatik ere ona da: ez daukazu diruaren pisurik gainean, luzemetraia bat egiten duzunean bezala, eta esperimentatzeko aukera ematen du.

■ **Zinegintzan hasteko pausoa da laburmetraia?**

Motzagoa izanik hasteko oso medio polita da, ez da oso istorio luzea eta errazago kontrola dezakezu. Ez litzateke sanoa izango eskolatik irten den gazte bat luzemetraia baten aurrean ipintzea, ez duelako ideiarik ere zer den erroldaje bat, ez delako gai. Laburmetraiak eginda luzerako pausoa errazago eta polikiago ematen da.

■ **Luzemetraiarako pauso hutsa da, edo genero bat?**

Ez da luzemetraiarako pauso hutsa. Istorio batzuk laburmetraia batean askoz hobeto kontatu daitezke, eta beste batzuk

■ **"Beharrezkoak dira filmak hemen gertatzen dena kontatzeko. Euskal Herria oso aberatsa da gaietan. Gatazka horiek erraz pasa daitezke pantailara".**

kontatu. Klean hainbeste gatazka egonda, gatazka horiek erraz pasa daitezke pantailara. Hasi tradizioz gaur egungo bizitzaraino. Baina filmak egin behar dira, eta ez euskal zinemaz buruari eragiten eta teoriak egiten jardutea. Filmak egin eta euskaraz badira hobe. Badira istorioak euskaraz hobe kontatu daitezkeenak erdaraz baino. Eta, gutxiago teorizatuta, dirulaguntzak eman, eskolak jarri eta jendea hezi behar da, zinema hemen egiteko. Gaur hemengo zuzendariak Madrilerara doaz, hemen egiteko aukerarik ez dagoelako, diru apustu handirik ez

dagoelako, produktorarik ez dagoelako.

■ **Posible al da bertako zinema produktorarik sortzea?**

Oso zaila da, baina laguntzak egongo

"Kubako eskolak gainbehera egin du. Azpiegituraz orain 20 urte bezala dago, eta ez du lehengo bizitza hura"

ezin dira luzemetraia batean kontatu istorio hori oso motza delako. Interesgarria litzateke zuzendari kontsagratuek ere laburrak egitea, genero gisa indartzeko.

■ Zergatik ez dituzte zuzendari kontsagratuek laburrak egiten?

Azkenean asko kostatzen da laburmetraia bat egitea ere, luzemetraia bat egitea adina. Eta ez badauka luzemetraiak duen oihartzun hori eta diru emaitza hori, eta erdibidean geratuko bada, errentagarriagoa da luzemetraia bat egitea.

■ Zineman ez dituzte laburmetraiak botatzen.

Banaketa politikan gauzak aldatu daitezke, baina hori diruak du indarra eta publizitateak diru asko ematen du, beraz, filmaren hasieran laburmetraia sartu beharrean publizitatea sartzeko da, eta azkenean laburmetraiak ez du zineman lekurik... Hori diru kontu hutsa da, eta kulturako erakundeek aldetik apustu bat egin liteke alde horretatik.

■ Diru kontuak zer moduz?

Labur bat egiteko derrigor behar da laguntza, bestela ezin da egin. Luzeme-

traia bat agian errentagarria gerta dakizuke. Gidoi on bat izanez gero, agian norbaitek jarriko du behar duzun dirua, luzera inbertsio ona bihur baitaiteke, eta dirutza atera dezake filmetik. Baina horretarako behar duzu baten batek zure alde apustu egitea, diru aurrerapen bat behintzat egon behar da, proiektua mar txan jartzeko.

Laburmetraia bat ere ezin da dirurik gabe egin. Bi milioitik gora behar dituzu

gutxienez. Baina laburmetraia bat egiterakoan ez du inork zure aldeko apusturik egiten. Laguntzak jaso behar dira Eusko Jaurlaritzatik, Ministeritzatik, Telebista edo lehia-

“Filmak egin behar dira, eta ez euskal zinemaz buruari eragiten eta teoriak egiten jardun”

ketetatik... Eta beti dirulaguntzen zain egon beharra oso penagarria da, patetiko, horren menpe zaude, ez dakizu inoiz emango ote dizuten, zure pelikula egiterik izango duzun... Gu oraintxe luzemetraia bat idazten ari gara, baina oraindik ez dakigu egingo den, gidoi bat bakarrik dugu. Diru aldetik irteera bat eman behar zaio, zinema errentagarri egin dezagun. Ikusi beharko litzateke laguntzak nola

■ “Telmok (laburrak bien artean egiten dituzte. Argazkian ezkerrekoa) esaten duen moduan, ‘gu baino hobeto bizi dena putakume galanta!’”.

BERE HITZETAN

“Filme labur bat euskaraz egitea ez da oztopo; batetik, euskaraz jarduteko gai diren aktore eta teknikari onak badirelako, eta bestetik, kanpoko festibaletan azpitoluekin ohituak daudelako.”

Argia, 99-2-21

“Zinemaren mundua oso irristakorra da. Jende pila dago labur arrakastatsuak egin arren, gero bidean geratu dena”

Argia, 99-02-21

“Badirudi orain egiten den zineman kontatzen dena jendearengandik oso urrun dagoela. ‘Barrio’ bezalako film batek ordea, frogatu du zine sozialak indarra baduela eta komertziala izan daitekeela”

Argia, 99-02-21

“(Zinema ‘handiaren’ distribuzio sareak) guri inposatutako filmeek hemengo produkzioaren kalitate ona ixiltzen dute, gizarte euskalduna bere herriko filmeak ezagutzeko ia aukerarik gabe geratzen delarik”

Euskonews & Media 00-08-31

“Gidoia idazterakoan erraiak uzten ditugu.”

Euskaldunon Egunkaria, 99-1-21

“(‘40 ezetz’ laburrean) euskal pertsonaia topikoei buelta eman genien. Beti pentsatu da baserritarra oso jende prestua eta zintzoa dela, eta horretaz barre egin nahi genuen”.

Euskaldunon Egunkaria, 99-1-21

**“Sormen aldetik
laburmetraia bat
egiten luzemetraia bat
adina kostatzen da”**

ugaritu, eta jendea zinean inbertitzera animatu. Burtsan inbertitu beharrean kulturari sartu xoxak!

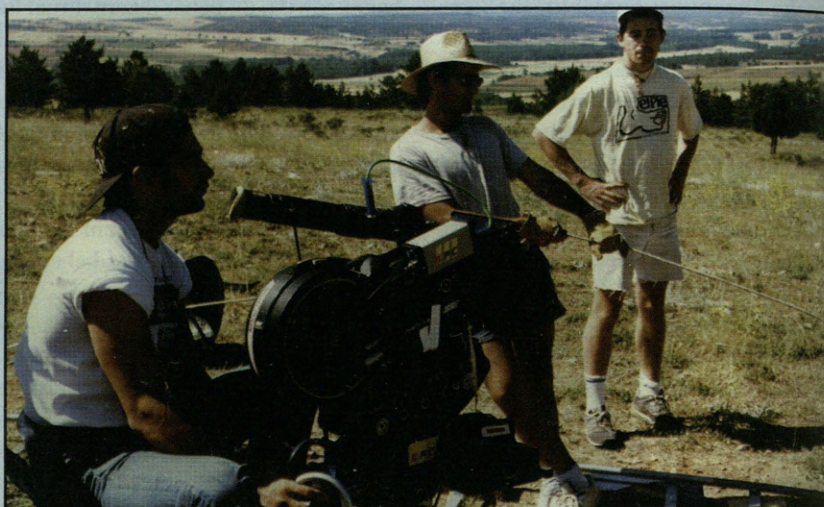
■ Zu "Sorginen Laratza"n aritu zinen
iaz gidoilari. Zer alde dago telebistara-
ko edo zinerako lan egin?

Telebistan azkenean denbora bete behar da. Gidoien fabrika bat da, nahiz eta zure lanarekin gustura ez egon bete egin behar duzu produkzioa. Askotan ez zara iristen, eta askotan presaka egin duzun gauza bat ematen duzu, eta agian ez zaude gustura egin duzunarekin baina azkenean grabatu eta bota egiten da. Ni ez nago ohituta horrela ibiltzera. Ikasteko ondo dago, baina hor bukatzeko pixka bat gogorra da.

■ Bizitzan ez zara lotura zalea.

Ziurgabetasunean bizi naiz, baina ez naiz gaizki bizi. Telmok (nire lankide banaezinak) esaten duen moduan, "gu

ARGAZKI ZAHARRA

“Venezuelan makinista bezala hartu ninduten, "travelling"ak egiten. Han oso lasai egiten dute lan, baina "Tranquilo chamo..." esanagatik segituan buru-belarri sartzen nintzen edozein tokitan.”

baino hobeto bizi dena putakume galanta". Inoiz ez dut garbi zer egingo dudan bihar edo etzi, baina aurrera. Hala nahia-go dut, hain lotuta egotea ere ez da ona. Beherantz ez bagoaz, ondo. Nik ez dut

planteatzen hala jarraitu nahi duen edo egonkortasuna bilatu. Datorrena harrapatu eta aurrera. Zaila da, batzuetan beldurra ematen du, ziurgabetasun horrek ere momentu onak eta txarrak ditu ●

HARTU ARGIA ASTERO

- Urtebetean 46 ale
- Euskal Kulturaren Urtekaria doan
- Orain harpidetuz gero, gure azokako opari bat zuretzat

- Zure helbidean jasoko duzu merkeago
- Gure azokako produktuetan deskontu bereziak
- Zozketa eta eskaintza berezietan parte hartzeko aukera

URTEBETEO HARPIDETZA (BEZa barne) • Hego Euskal Herria: 15.600 pzta / 93,76 euro • Ipar Euskal Herria: 746 libera / 113,73 euro
• Espainia: 15.600 pzta / 93,76 euro • Beste Atzerriak: 20.100 pzta / 120,8 euro • Airez: 31.450 pzta / 189,02 euro

Izena: 1. deitura 2. deitura:

N.A./I.F.K.: Helbidea:

Posta kodea: Herria: Tel./Faxa: e-posta:

Ordainketa mota (markatu x batez): Bankuz ☐ Transferentziaz ARGIaren kontura ☐

(Bankuz ordaintzekoak betetzeko soilik)

Banku edo aurrezki kutxa: Titularra:

Titularraren telefonoa.....Titularraren helbidea:

Entitatea [] [] [] Bulegoa [] [] K.D. [] Kontu zenbakia [] [] [] [] []

DATA:

SINADURA:

ARGIA: 142 P. K. • LASARTE-ORIA 20160 • Tel.: 943 37 15 45 • FAXA: 943 36 10 48 • posta-e: harpide@argia.com • www.argia.com

Euskararen bilakaerari erne "Begira"

Zein da euskararen egoera? Zein bilakaera izan du azken urteotan? Bilakaera hori nola neurtu? Erritmo egokian al goaz? Abiadura honetan zenbat urte behar izango ditugu euskara edonon eta edonorekin erabiltzeko aukera egiazkoa izan dadin?

Hamaika galdera datozkigu burura, eta orain arte ez dugu erantzuteko modurik izan. Bistan da euskararen berreskurapen eta normalkuntzak, ordea, prozesuari jarraipena egin, behatu eta kontrolatzeko tresnak behar dituela. Behar horri erantzunez dator Xabier Isasik landu eta SEI elkarteak kaleratu duen "Begira" izeneko tresna, alegia, euskararen bilakaeran prospekzioak egiteko tresna.

EUSKAL Herrian, Euskal Herriko lurralde guzti-guztietan, "gizarte atxikimendua" euskararen biziraupenaren oinarria da. Beti eta nonahi erne egon behar dugu atzera egin ez dezagun. Adibidez, abagune politikoaren aldaketa ezkorrek urteetako lorpenak popatik hartzera bidaltzake urte gutxiren buruan. Nork ziurta dezake Nafarroako hurrengo Euskararen Legea aurrekoa baino okerragoa ez dela izango? Zeinek daki Arabako haurtzaindegietan araudi atzerakoia ezarriko den ala ez? Nolako da, edo izango den, Iparraldeko euskararen ezagumendu instituzionala: berezkoa, propioa, eskualdekoa, ofiziala...? Pentsa daiteke gurean horrelakoa den hori, gizarte atxekimendua alegia, berezkoa dela gure antzeko egoeran daudenentzat. Baina ez da horrela ez Katalunian, ez Quebecen, ez Belgikan... Horrelako lekuetan aurrerapausoak, handiak ala txikiak izanik, itzulezinak dira edo, behintzat, itzulezinak izan daitezen saiatzen dira.

Horrelako herrialdeetan hizkuntza politika "aurrerakoia" da: helburuak finkatu, lortu, lorpenak bermatu eta goragoko helburu bila abiatu, lortu, lortutakoak bermatu eta horrela etenik gabe. Prozesu horretan "gizarte atxikimendua" ez du protagonismo handirik. Hizkuntza politika horietan "gizarte atxikimendua" zerbait izatekotan landu beharreko beste osagai bat da baina ez hizkuntza politikaren oinarria.

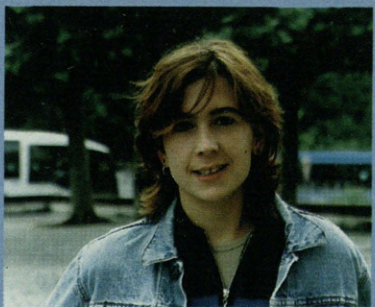
Horrela, "gizarte atxikimendua" ezinbestekoa bada euskararen berreskurapenerako, gizarteak berak bere behagailu eta kontrol tresnak sortu behar ditu. "Euskalgintzak", azken buru, funtzio hori betetzen du gehienbat.

Berreuskduntze erritmoaren etorkizuna aurrez ikusteko

aukera ematen digu aplikazio honek. Oso modu errazean, udalerri bakoitzean biztanleria eta euskaldunen (euskara dakitenen) kopuruan zein bilakaera espero daitekeen neurtzen du, edo bestela esan, espero daitekeen bilakaeraren prospekzioa egiten du. Alegia, zenbat urte beharko dira ezagutza %100 izateko? Eta erabilera maila horretara iristeko? Hogeitertan noraino iritsi gaitzake gehienez? Erritmo honetan, lortuko al da euskaldun kopuru dezentetikorik arrazoizko epe baten barruan?...

"Begira" automatikoki prospekzioak burutzen ditu. Erabilzaileak aukeratuko du kalkuluak zenbat urtetara luzatuko dituen. Probabilitate kalkuluaren arabera, beti ere orain arteko erritmoa jarraituz, euskararen ezagutza eta erabileraren bilakaeraren berri

emango digu. Jakina, euskararen egoera soziolinguistikoa abaguneen arabera izan ohi da. Hamaika dira gure hizkuntzaren bilakaera baldintzatzen duten faktoreak. Hortaz, faktore hauek aurre ikusterik ez ezean argi utzi behar da "Begira" joerak atzemateko dela baliagarria. Eskuhartean dugun tresna honek ez du etorkizuneko zenbaki zehatzetan asmatuko, hau da, ez dizkigu euskaldunen eta euskara erabiltzen dutenen kopuru doiak emango, baina bai euskararen bilakaeraren joera norakoa izango den erakusten duten zenbakiak.

Olatz Altuna
SEI elkarteak kidea

"Nork ziurta dezake Nafarroako hurrengo Euskararen Legea aurrekoa baino okerragoa ez dela izango? Zeinek daki Arabako haurtzaindegietan araudi atzerakoia ezarriko den ala ez? Nolako izango da Iparraldeko euskararen ezagumendu instituzionala?"

ERABILERA errazekoa da "Begira". Aski da bi urtetako biztanleria eta euskaldun kopuruak izatea. Kopuru horiek sartu eta tresnak automatikoki kalkulatu dituzten populazioaren eta ezagutzaren hazkunde erritmoak, eta horietan oinarrituz irudikatzen du ondorengo urteetan ezagutzak eta erabilerak izango duten bilakaera. Tresna erabiltzen duenak berak jar dezake zein urterainoko prospekzioa egin nahi duen.

Neurrira beraz.

Ohar bi irakurle, estatistikan eta kalkulu matematikoetan oinarritutako tresna denez, kopuru txikiak edo denbora epe luzeekin koherenteak ez diren emaitzak ateratu daitezkeela, hori gai hauetan diharduen edonork badaki.

Izandakoaz hitz egin baino izan daitekeenaz hitz egiteko tresnak behar ditugu. Programak eta plangintzak errendimenduaren arabera ebaluatu ahal izateko. Euskararen hedapena -urripena? - (ezagutza eta erabilera) aztertzeke lanabes erabilerraza da edonoren esku. Paregabeko abiapuntua euskararen eragile diren artean hausnarketa egin eta aurrerantzean eraginkorrak izateko ●

PRINTZA

MUSIKA
BIHOTZERAINO

Pablo Cabeza kazetari eta musika aditua euskal musika eta hedabideei buruz mintzo zen "Putz" aldizkarian:

"(...) Ez da nostalgia, baina 80. hamarkadak 90.ari mila buelta ematen dio, behintzat sormen, naturaltasun eta sasi-interesen faltari dago-kionean. Nortasuna daukaten talde sanoak miresten ditut. Jende apal bezain geldigaitza. Ez diet eskatzen ezer berririk asmatzeko, soilik beraien mezua bihotzeraino hel dakidala, musika nahiz hitzen bitartez (...). Kultura musikalean hutsune nabarmena dago. Musika-riek eurek hutsune handia daukate, eta are handiagoa entzuleek. Irratigintza interesgarria falta da Euskal Herrian. Bestela esanda, hamaika irrati hortera dago soberan. Irratiak, telebistak bezala, negargura ematen du egun. Hala ere, beste nazio edota komunitate batzuk baino hobeto gaude. Euskadi Gazteak esaterako, estatuan dauden irrati gehienek baino kalitate eta erantzukizunaren zentzu handiagoa dauka. (...) Benetan makal ikusten dut (Iparraldeko musika). Agian talde potenteren baten beharrean gaude, Hegoaldean gogor joko duena eta besteak bultzaziko dituen, bertako eszenari sinisgarritasuna eman diezaion. Egia da ez dituztela hegoaldekoek dituzten baliabide eta aukerak, ezin izan baitzuten 80. hamarkadako ez-tandan parte hartu. Muga uste baino sendoagoa da. (...)"

ITSASOKO IDAZLEAK

URRIAREN 12an hasi eta 15era arte burutuko da Galeuscako 20.edizioa Lekeition. Galeusca Espainian gaztelaniarekin batera ofizialak diren beste hiru hizkuntzetan diharduten idazleen bileran da. Iaz Castellonen burutu zen eta aurtengoan, euskal idazleek bete beharko dute anfitrioi funtzioa. Edizio honek "Euskaraz berba kresaltsuak" du izenburu eta bertan, partehartzaile guztiek kostaldea izango dute mintzagai. Bi berrikuntza nagusi ditu aurtengoak: batetik, Islandiako bi idazle hurbilduko dira Bizkaira, euren literatura sendoaren berri emateko. Bestetik, poeta gazteei egingo zaie leku, larunbat gauerako Miren Agur Meabek antolatu duen poesia irakurraldian.

ANTZERKIAREN FESTA IBERIARRA

BOLIVIA izango da aurtengo Franko-Iberiar eta Latino-Amerikar Antzerki Festibalaren gonbidatu nagusia. Biarritz eta Baionan urriaren 20tik 28ra

■ Bolivia gonbidatu dute.

burutuko den jaialdian Teatro de los Andes, Teatro del Ogro eta Teatro del Duende talde boliviarrak izango dira oholtza gainean. Boliviaren gain, Argentinako beste bi artista izango dira: Copi eta Juan Carlos Gené, hain zuzen. Théâtre des Chimères taldeak antola-

tzen duen jaialdiak hogeigarren urtea du. Aurtun burutuko diren antzezlanak, errezitaldiak, eta abar eszenatoki ezberdinetan eskainiko dira. Besteak beste, Bonnat Museoa, Baionako Antzokian edota Biarritzeko Koliseoan.

UNIBERTSITATEAREN TZAT LAU URTEKO PLANA

GUZTIRA 6.000 milioi pezeta inbertitu ditu Eusko Jaurlaritzak datozen lau urteetan EHUKo Unibertsitate Plana garatzeko. Plan honek ikerkuntza, euskalduntzea eta kalitatearen kudeaketa eta hobekuntza ditu atal nagusi. Besteak beste, urte horietan, beste hamabost karrera ezarriko ditu EHUK. Horien artean: Ingurugiro Zientziak, Goi Mailako Ingenieritza, Ingenieritza Kimikoa eta Elektronikoa Alemaniako Filologia eta Itzulpengintza eta Interpretazioa. Bestetik, epe horren amaieran ikasgai nagusien (ez aukerakoen) %80a euskaraz eskainiko da. Gainera, 450 milioi pezeta bideratuko dira informatikako ekipamenduen berrikuntzara.

BOS-EN GANBERA
DENBORALDIA

BILBOKO Orkestra Sinfonikoak hamar kontzertu eskainiko ditu guztira 2001eko ekainaren 4a arte burutuko duen ganbera denboraldian. Horien baitan aipatzekoak dira bi gonbidatu: The Amsterdam Percussion Group eta Miguel Ituarte piano jole bilbotarra.

LEHIAKETAK IPARRALDEAN

IPARRALDEKO gazteen narrazio lanak sustatzearren sortu berri da Gazteluma Lehen Literatur Sorkuntzarako Boltsa. Mattin Megadendak, EKE eta Euskalgintza Elkarlanean Fundazioaren laguntzaz sortu du lehiaketa. Honekin bat, otsai-

H I T Z B I T A N

- Ibon Uribarriren hitzak dira hauek "Euskonews & Media"n argitaratuak: "(...) Kultur-aniztasunaren onarpenak tolerantzia baino gehiago, izan behar du, zeren tolerantzia hutsa estatikoa da, pasiboa".
- Aitor Txarterinaren iritzia da honakoa "Euskaldunon Egunkaria"n adierazia antzerkieraren inguruan: "Euskaraz egindako antzezlanak oso urriak dira. Nik uste dut euskaraz idatzitako antzerkigintzak bultzada handia behar duela (...)".

L A K

ARRAKASTA ODOLTSUA

Odola da Drakularen desira nagusi eta elikagai preziatuena. Donostiako Gros Auzora egunotan hurbildu diren drakulek ordea, ez dute dagoeneko odolik zurrupatzen. Eta beraz, Okendo Kultur Etxean urriaren 30era arte arratsaldez ikusgai dagoen erakusketara, lasaitasunez hurbil daiteke edonor, lepoa ezkutatu gabe. Bertan, Drakularen bizipenei errepasoa egiten zaie. Besteak beste, Vlad III. Drakularen agintea aipatzen da. Honek 40.000-100.000 pertsona bitartean hil omen zituen. Banpiroek kultura ezberdinetan izandako garrantzia ere jorratzen da. Eta baita Drakulak zinean eta literaturan duen arrakasta ere. Adibidez, Bram Stoker-en irudia ageri da. Berak idatzi zuen hain zuzen, 1897an "Drakula". Horretarako zazpi urte behar izan zituen. Bere hamazazpi liburuetatik arrakastatsuenak suertatu zen berau.

■ Ardoaren ziklo osoa jaso du Olalde.

laren 9an amaituko da bigarren urtez antolatu den "Gazte Leiho" maketa lehiaketa. Besteak beste, Gure Irratia, EKE eta Agorila dira antolatzaileak.

ARDOA IKUSGAI, EZ EDANGARRI

JOSEBA Olalde argazkilariaren berrogeita hamar argazki daude ikusgai azaroaren 5era arte Zalduekoko Lazarraga Jauregian. "Ziklo" izenburupean, ardoa egiteko pauso guztiak islatu ditu Olalde, mahastiak neguan elurrez beteta daudetik prozesuaren amaieran ardoa lortu arte.

- Iñaki Muruak "Euskaldunon Egunkaria"n eginiko hausnarketa da hau: "Bertsolari batek jakin behar du bera oso ondo aritzeak ez duela ezertarako balio laguna ez bada ondo ari. Modu horretan, entzuten ari denak ere gozatzeko aukera izango du, bestela ez du funtzionatzen (...)"
- Elias Mendinueta honela zioen ikastolei buruz egunkari berean: "Ikastolok, herritarren errekonozimendua badugu eta orain behar dena, hasteko, ikastolok burua altxatzea, (...) eta geure politikoei gogoraraztea, zor zaigun begirunearekin tratatuak izan behar dugula".

■ Javier Muro.

IZENAK

Javier Muro eskultorearen aluminiozko hogeita hiru lan daude ikusgai Nafarroako Museoan urriaren 22a arte. Murok iaz irabazi zuen II. Nafarroa Eskultura Saria.

Ibarretxe anaiek eta **Juan Ruiz-Anchia** argazki zuzendariak sari bana jaso zuten Donostiako Zinemaldian burutu zen Euskal Zinemaren Egunean. Ibarretxe anaiek Ibaia saria jaso zuten "Sabotage" lanagatik, eta Ama Lur saria Ruiz-Anchiarentzat izan zen.

Carlos Almager baritono mexikarra eta **Caterina Costea** soprano errumaniarra gailendu ziren VIII. Nazioarteko Julian Gaiarre Kantu Txapelketan.

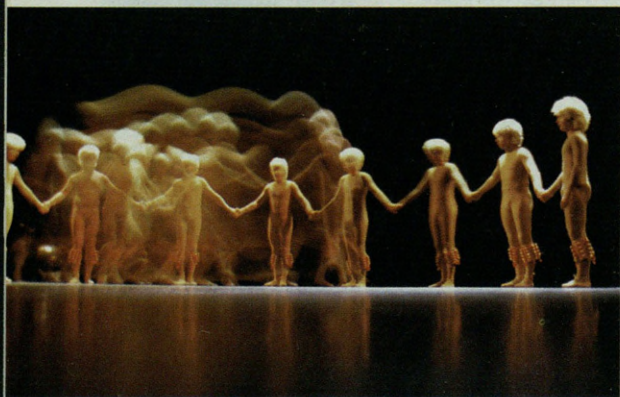
Andoni Ortuzar EITBko zuzendariak eta Yahoo Espainiako buru Xabier Etxebestek EITBk sortutako edukiak Yahoo bilatzailean agertzeko akordioa sinatu dute.

■ Andoni Ortuzar.

Maritzuli konpainiak, Claude Iruretagoyenaren eskutik, "Ingura Mingura" ikuskizuna aurkeztu zuen iragan irailaren 17an Biarritzen. Tradizioa arte garaikide bihurtuta eta eszenatoki handietan aurkeztuta zer izan daitekeen adierazten digun lana da "Ingura Mingura".

TRADIZIO GARAIKIDEA OHOLTZA GAINEAN

■ Maritzuli dantza eskolak bi urte daramatza lanean. "Ingura Mingura"n bide berri bati ekin dio: estilo klasikoko dantza eta

Fitxa teknikoa

Taldea: Maritzuli
Ikuskizuna: Ingura Mingura
Zuzendari eta koreografoa: Claude Iruretagoyena
Dantza garaikideko arduraduna: Johanna Etxeberri
Musikaren arduraduna: Juana Etxegoin
Garapen teknikoa: Pantxika Telleria
Iraupena: 135 minutu
Partehartzaileak: 42 dantzari eta 11 musikari

Soka dantza da ikuskizunaren oinarria eta zentzua. Euskal Herrian eta Europa osoan gehien erabiltzen den dantza edo elementua da, eta, aldi berean, zaharrena ere bai. Claude Iruretagoyena berak dionez, "soka dantzetan beti eskema bera jarraitzen da, mugi-

mendu eta erritual berdinak; beraz, egitura berbereko dantza ezberdin ugari dago, eta ikuskizun bati osotasuna emateko oso egokia zen soka-dantza erabiltzea".

Soka-dantzaren aldaera ugari ikus daiteke ikuskizunean. Sei ataletan dago banatuta saioa, eta bertan dantza tradizionala, sorpresa batzuk, ukitu garaikideak eta eszenaren aurkezpen ederrak nahasten dira. Ikuskizunaren lehenengo atala Lekio-tioko soka-dantzan dago oinarrituta, eta bigarrenak, berriz, zentzu erabat ezberdina

■ Bide berri baten aitzindaria

"Ingura Mingura" ikuskizuna hazia eta fruitua da aldi berean. Fruitua da, Maritzuli izeneko konpainia batek ereindako hazia- ren emaitza delako. Maritzuli dantza eskola ekimen berri, indartsu eta adoretsua da. Dantza eskola bat da, baina orain arte eza- gutzen denarekin alderatuz, nahiko ezohi- koa. Eskolaren helburu nagusia dantzari tradizionalaren esparrua zabaltzea da; dantzariak ikuspegi zabalagoa izatea nahi du. Beste dantza estiloak, atzerriko kultu- rak... Ezagutzaren bidez aberastea da

xedea. Horretarako, euskal dantza tradizio- nalaz gain, bertan jarduten diren laurogei ikasleek teknika klasikoa, dantza garaiki- dea eta antzerki eskolak ere jasotzen dituz- te. Apustu berri bat da, aitzindari izan nahi duena, eta zalantzarik gabe eskaintza berri zein interesgarria egiten duena.

Lehenengo fruitua umotzen doan heinean, ordea, fruitu berriak sortzen joango dira. "Ingura Mingura" k dantzari- partehartzaile gazteengan ilusioa piztu du, eta datorren urtean beste hainbat

eduki landuko dute eskolatan. Haurrent- zako eskolak ere ematea erabaki dute Maritzulin datorren urterako.

Izan ere, dantzari zein ikuslearentzat bide interesgarri bat jorratzen du. Euskal dantza tradizionaletik abiatuta bide berri bat sortu nahian dabil, eta bizi ditugun garaietan arrakastatsua gerta liteke hori. Berrikuntzen zaleentzat bada zerbait eta tradizionalistenenentzat ere onargarria izan daiteke. Bide-laburrean bide zabal eta berria eraiki dezake Maritzulik ●

dauka. Iruretagoyena XVI. mendeko irudi batean oinarritu zen atal hau sortzeko. Argazki batean bost gazte biluzik, zintzarri batzuk soinean dituztela ageri dira eta Maritzuliko gazteak irudi hori taularatu nahian, biluzik antzera agertu ziren Bizkaiko dantzen zenbait urrats eta soka-dantzen moduko mugimenduak trukatu.

Lehenengo bi atal hauetan nabari da ikuskizunak amaiera bitartean emango duena: oinarri tradizionalak, ukitu berritzaileekin eta sorpresa txiki batzuekin. Horrela izan zen gero ere. Festa giroa isla-

ausoak ukitu garaikidearekin eszenaratu zituen lehenengoz irailean Miarrizteko Maitaldian.

DANI B. LANCO

datzen zuen atal bat, Zuberoako maskaradaren laburpen berritzaile bat, Nafarroa Behereko ihauteria, dantza garaikide hutseko beste saio txiki bat... Ondo zaindutako estilo nahasketa izan zen. Eszenatokiko mugimenduak ugariak, zaindutakoak eta ondo osatutakoak ziren. Hain zuzen ere, hori da Iruretagoyenaren ezaugarriarik nagusienetako bat, eszenako aurkezpena.

Ikuskizuneko protagonista nagusia dantza eta dantzariak ziren arren, aipagarria da musikariak eginiko lana. Sokazko instrumentuek goxotasuna ematen zioten xirula, txistu eta atabal doinuei, eta bikain egokitu ziren musikari eta dantzarien jardunera. Jantziek ere ez zuten garrantzia gutxiagorik izan. 200 jantzi baino gehiago taularatu ziren, gehienak lehenengo aldiz jantzi zituzten dantzariak, eta ikusgarria zen hauek saioari eman zioten kolore eta elegantzia. Jostun lanak Claude Iruretagoyenak berak egin zituen.

Ikuskizun moduan, "Ingura Mingura" ona dela esan daiteke, nahiz eta dantzarien gaztetasuna batzuetan igarri egiten den, eta, agian, pixka bat luzeegia ere gertatzen den. Garrantzitsuena baina, "Ingura Mingura" k bide berri baten bila egiten duen saiakera da. Dantza tradizionala ikuskizun

■ C. Iruretagoyena: Ikuskizun berrien ameslaria

Euskal Herriko haur askoren antzera, zazpi urterekin egin zituen lehenengo dantza urratsak. Orduko hartan Betti Betelu zuen irakasle, Beskoitzeko Oinak Arin taldean, eta talde honi zuzenki lotuta ulertu behar da bere ibilbidearen jatorria. Dantzari moduan jarduten zuela, Juan Antonio Urbeltzekin lehenengo hartu-emanak izan zituen, eta berarekin ikasi zituen, batez ere, dantzaren izaera eta historiari buruzko

ko" eta "Alakiketan" ikuskizunetan parte hartu zuen dantzari bezala; baina horrez gain, Iparraldetik heldu ziren dantzariak prestatzeko ardura ere izan zuen. 1991n, aldiz, Oinak Arin taldearekin bere lehenengo ikuskizuna sortu zuen. Hurrekin burututako lana zen "Xirula Mirula" izeneko hura, eta hiru urteko jarraia izan zuen eszenatokietan. 1997an, berriro ere, esperientzia errepikatu zuen. Sormen lan

horrek "Istorio Mistorio" zuen izena, hurrekin egindakoa zen baita ere, eta Clauden garapen artistikoaren erakusle garbia izan zen. Urte horietan zehar, baita ere, Suitzan jardun zuen, eta bertako Nomad dantza garaikideko konpainiarekin eta Iparraldeko zenbait musikariarekin dantza garaikidea eta tradizionala uztartuz ikuskizun berri bat sortu zuen. Irailaren 17an aurkeztutako "Ingura Mingura" saiakera berri bat

xeheetasunak.

Ikuskizunaren mundura, lehenengo aldiz, Juan Antonio Urbeltzen eskutik heldu zen. 86 eta 87 urteen artean, "Zortzi-

da. Clauden moduan, etorkizunari begiratzen dion ahalegina da. Izan ere, ikuskizun berrien ameslaria da maisukoreografo-dantzari lapurtarra ●

handi baten moduan aurkezteko egokitu dute, eta horrez gain ukitu garaikide batzuekin jantzi dute. Ez da sekulako berrikuntza, baina nabari da zerbaiten hasiera dela. Iruretagoyenak berak aipatu du, zentzu garaikideagoa duen ikuskizuna egitea buruan duela jada.

Zuzendariak berak apustu bat lez ikusi du "Ingura Mingura"ren sorrera, baina Euskal Herrian lan dezente egin beharra dagoela uste du:

"Berrikuntzekin hasi baino lehen dantza tradizionalan ikasteko asko dago. Bestalde, egun bide honetatik jarraitzeko dantzari prestatu gutxi dago, interesa bai baina prestakuntza gehiegi ez dagoenez guk egin dugun moduan dantzariak hartu eta prestatu egin behar dira".

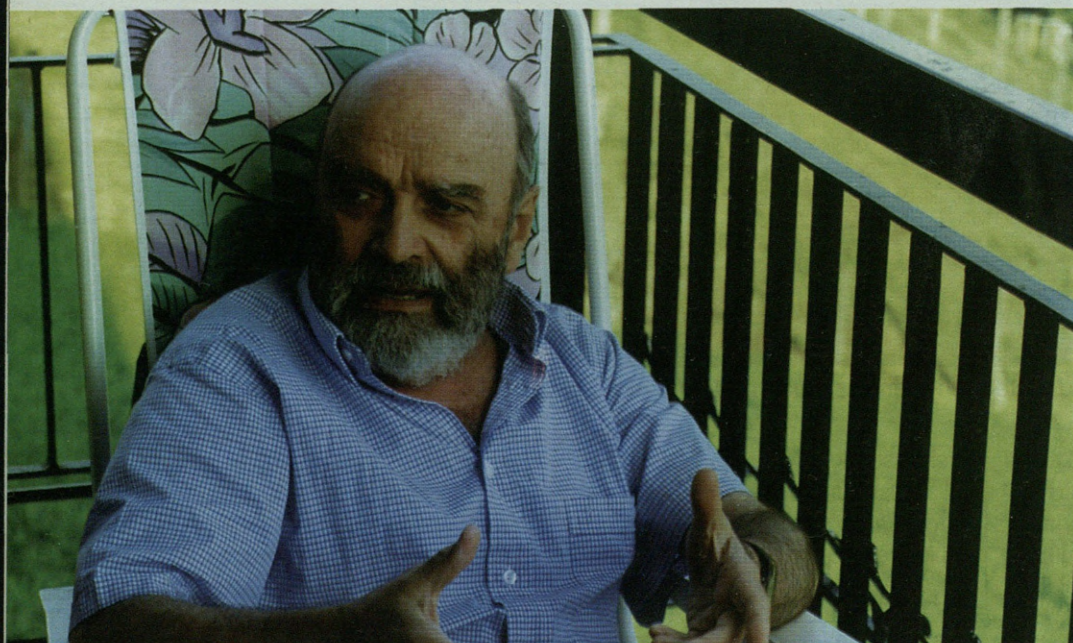
■ Hartzaren elementu tradizionala ere ageri da.

Estreinaldiaren ostean, Claude Iruretagoyenak ikuskizuna ahalik eta gehien zabaltu asmo du. Iparraldean, Hegoaldean eta Euskal Herrikan kanpora ere ateratzeko moduko ikuskizuna dela uste du, eta ahaleginak horretan jarriko ditu ●

◆ JON MAYA

Madriilen negua igarota, Gipuzkoako Bidegoianera inguratu ohi dira Musika Hamabostaldiaren omenaldia jaso duen Luis de Pablo konpositore bilbotarra eta bere emazte Marta Cardenas margolari donostiarra. Musikariaren iritziak jasotzeko hurbildu ginen hara.

“MUSIKA ERRESPETUZ ETA ARRETAZ ENTZUTEA ESKATZEN DUT”

■ “Egiten dudana musika euskalduna da Bilbokoa naizen neurrian, ez beste ezergatik”.

Uda garaia Madrildik urrun, Goiatzen igaro ohi duzu. Ari al zara une honetan zerbait prestatzen?

Bachek bukatu gabe utzi zuen “Fuga-ren artea” obrarekin zerbait egiteko ideia eduki du konposatzaile italiar batek. Konpositore talde bat horren bertsioak egiten ari gara eta, gero, horietako bertsio bat aukeratu da. Bestalde, otsailean estreinatuko da nire laugarren opera.

■ **Donostiako Musika Hamabostaldiaren omenaldia jaso duzu 70 urte bete dituzula-eta. Zure obra ugari entzun dira. Zer sentitzen da horrelakoetan?**

Harreman ona izan dut beti Musika Hamabostaldiarekin, batez ere Etxenikeren taldea sartu zenetik. 1983an obra bat eskatu zidaten eta hurrengoan estreinatu zen, bihotzekoa eman eta Zainketa Inten-

tsiboetako Unitatean nengoela. Donostiarekin betidanik izan dut harremana. Hamabostaldia baino lehenago Jose Luis Isasak zuzentzen zuen musika garaikideko aste baten antzekoa izan zuen Donostiak. Eta horren aurretik Talaverak zuzentzen zuen aula batean, 60ko hamarkadan, interprete gisa ere aritu nintzen. Hamabostaldiak urte batzuk badaramatza omenaldiak egiten. Iaz Carmelo Bernaola izan zen, lehen Sorozabal ere bai. Ondo iruditzen zait hori.

■ **Euskal musika al da zurea? Abango-ardiako euskal musikaririk ba al dago?**

Gehiegi esatea da hori. Horretarako euskal musikaren ezaugarriak zein diren definitu beharko litzateke. Nik egiten dudana musika euskalduna da ni Bilbokoa naizen neurrian, baina ez beste arrazoi batengatik. Normalki tranpa bat egiten da leku guztietan: musika herrikoia hartzen

da erreferentzia gisa. Eta ahaztu egiten da musika herrikoia ere bere jatorria baduela eta jatorri hori, portzentaje handi batean, kultura dela eta bakoitzak entzun eta bere erara moldatzen duela. Salbuespen batzuk badaude, baina oso gutxi, Euskal Herrian eta beste edozein lekutan. Hemen abesbatzetan kantatzeko ohitura aipatzen da, baina hori munduko toki askotan gertatzen da. Euskal musikan zortziko erritmo ospetsua dago. Horretaz nik baino askoz ere gehiago dakiten musikologoek aztertu dute zortziko erritmoa, eta turkieraz “herrena” esan nahi duen hitz batekin deitzen dutena dela diote. Erritmo irregular gehien dagoen zonaldea Turkia da. Honekin esan nahi dut euskal musika guk egiten duguna dela. Euskal Herrian mirari bat dago, hizkuntza kontserbatu egin da. Hori bai dela berezia.

■ **Zein dira zure inspirazio iturriak?**

Ezin dizut esan. Inork ezin du hori esan bere arteaz. Nondik zatozen galdetuko banizu bezalaxe da.

■ **Musika erreferentziez galdetu nahi nizan...**

Edozein artistak bezala, inork ezin du esan oso argi duenik. Oso jatorri mistoak dira. Ia ez jakitea operatiboagoa izaten dela esango nuke, hobeto jokatzeko duzulako. Inkonszientea martxan jartzen dizun horretatik ateratzen da sormen guztia.

■ **Horrexegatik ez litzazuke gustatuko eskola edo talde batean sartzea?**

Ez dut uste dagoenik. Eskola komunitate bat bezala definitzen da. Denok hiltzen garenean eta mundua desagertzen denean galaxian disolbatuta milaka milioi urte barru, orduan jakinduria batek esan dezake: euskaldunen musika hau

zen. Baina aurretik ezin da esan. Superordenadore batek agian kodifikatuko du dena eta horixe esango du. Bitartean berdina da. Euskal musika euskaldunek egingen dutena da.

■ Autodidakta izan zara...

Formazioaren estadio batzuetan bai. Musikaren oinarriak moja batek erakutsi zizkidan Hondarribian. Gero Madrilén nire kontura ikasi nuen. Alemaniara joan nintzen eta han ikastaro batzuk egin nituen. Gero Parisen, Schonberg austriarraren ikasle batekin ikasi nuen XX. mendeko konposizio teknika. Autodidakta naiz erdizka, kontserbatorioan ez nintzen ibili. Lehendabizi Madrilgo kontserbatorioan gonbidatu ninduten ikastaro zehatz batzuk ematera konposizio teknikaz. Utzi eta EEBBetara joan nintzen irakasle finko bezala. Kanadan urte batzuk egin eta itzuleran, Madrilén irakasle finko izan nahi al nuen galdetu zidaten. Analisi musikaleko eta gaur egun musikaren konposizio ikasle izatea eskaini zidaten. Analisia garrantzitsua da, horrela ikusten delako lanak nola dauden eginak. Bihotzekoarengatik hori dena utzi egin behar izan nuen.

■ Zer aholku emango

zenieke eskola arruntetako musika irakasleei?

Musikari buruz hitz egin behar dute ahalik eta laburrenean, gauza garrantzitsuenak esanez. Esaten dutena irakasten duten kultura orokorrarekin erlazionatu, historia batez ere, eta literatura. Klaseetan gehienbat leku guztietako eta garai guztietako ondo aukeratutako musika entzun dezatela. Hori da ezagutzen dudana sistematik onena. Haur oso txikiei hitz egin behar izan diet, eta Espainiatik kanpo, beste hizkuntzetan. Emaizta onak ematen ditu bide horrek. Ez dezatela pentsa euskal musika aurreko bat denik.

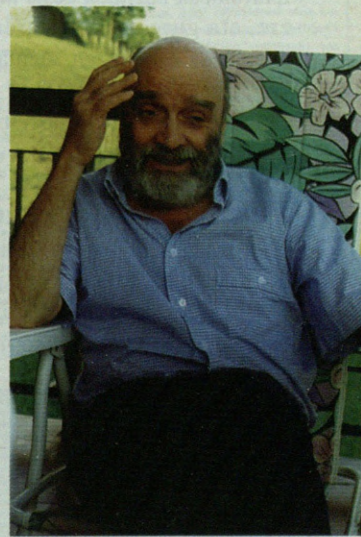
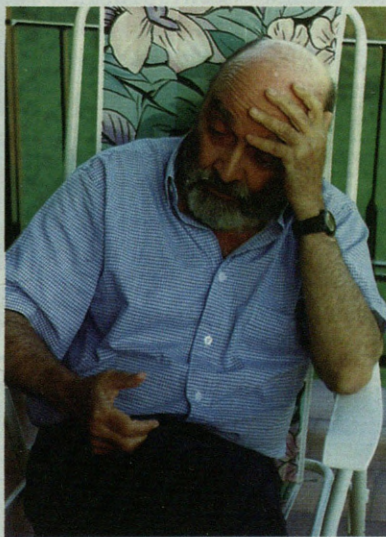
■ Luis de Pablaren musika jarriko zenieke?

Ez dut inongo oztoporik. Ikus dezatela gauzak diren bezala. Ez da ezer asmatu behar. Musikaren historia oso zabala, luzea, sakona, zaharra eta berria da.

■ Abangoardiako musika zaila al da jende arruntarentzat?

Beharbada zailagoa izango da musika-zale helduentzat. Jende gaztea irekiagoa da. Helduak deformatuak daude, beti musika bera entzun dutelako: 1750-1900 artean European konposatutakoa. Izan dudana arrakastarik handienetakoa espero ez nuen giro batean izan zen, 1992an Madrilgo auzo herrikoi batean. Kontzertuetako publiko ofiziala -berehala bereizten da jazkeragatik, batez ere emakumeak ez nuen ezagutzen. Jende hori kontzertu gutxitara joango zela uste dut. Musikazale autoproklamatzeko dena interpreteen zalea izaten da. Zaletu gehienek hori bilatzen

musika errespetuz eta arretaz entzuteko ohitura izatea baizik. Ez dezala fondoko musika bezala jarri, notariak prestatzen dituen bitartean. Entzun behar den bezala entzun dezala, merezi duen arretaz. Bestalde, gerra aurreko garaian Madrilén lau-pa-bost orkestra, bi opera antzoki eta beste bi liriko zeuden, milioi bat biztanlera iristen ez zen hiri batean. Gerra Zibilaren ondoren, Madrilék biztanle gehiago zituen, orkestra bakarra zuen, opera antzokirik ez zuen... Zer nahi duzu? Hori ia Espainia osoaz esan daiteke. Baina baikorra naiz. Inoiz gertatu gabeko fenomeno bat gertatu da, autonomietako orkestrera. Orkestra horien programazioa hobe edo okerragoa

■ "Jende gaztea irekiagoa da. Helduak deformatuak daude, beti musika bera entzun dutelako".

dute eta nirekin ez dute aurkituko, noski.

■ Kontzertu antolatzaile ere izan zara. Eskaintzak beharrak betetzen al ditu?

14 urtez zehazki aritu naiz horretan. Zorionez asko hobetu da azkenaldian.

Duela urte gutxi baino askoz ere eskaintza handiagoa dago. Hori edozein musika motaren zabalpen handiagotan islatzen da. Horrek ez du esan nahi entzuteko informazio eta formazio maila bera dugunik. Formazioaz hitzegiten dudanean ez diot inori eskatzen musikari profesionala izatea,

izango da, gutxiago edo gehiago gustatuko zaizu, baina autonomia guztiek orkestra bat edo bi badute eta auditorioak gainera. Baikorra izateko arrazoi guztiak daude ●

◆ JOXEMI SAIZAR

Euskaraz bizitzeko...

26.000 euskaldun zeure zerbitzura!

- 850 jarduera profesional
- 400 udalerrri
- 2.600 helbide elektroniko
- EH osoko posta kodeak

Harpidetza egiteko eta Gida etxean jasotzeko, deitu telefonoz edo bidali postaz honako ebakina. Bi urterik behin, 50 lib./1000 Pta. ren truke, jasoko duzu Gida etxean bidalketa gastuak barne.

ARTE2 Euskaraz Zerbitzua • 944 480 000 • Luzarra, 10-2 • 48014 Deustu (BIZKAIA)

izen-deiturak: _____ herria: _____ P.K.: _____
helbidea: _____
ordainketarako kontua: _____

Baionako Feriaren indarrak argitzen zuen urriaren 4ko alearen aurpegia. Itxaropen hori ordea itzaltzen joaten zen gero Zuberoaren eta industri ezaren eraginez.

Iparaldeak, begitarte alaia eta iluna

Poz-pozik ageri zen Z. ARGIA, bere 396. zenbakian, "Baionako Feria indarberritu da" azpimarraztuz lehenengo orrialdean. Hura irakurritz, Iparraldeak berpizten ari zitzaigula ematen zuen. Alajaina, industri-azoka horrek 60.000-ren bat ikusle erakarriak zituen-eta! Baina, usteak alde erdia ustel, Iparraldeak bazituen beste alderdi batzuek ere, eta gure aldizkariaren hirugarren orrialdeak eskaintzen zuen adibidea leku-ko: "Zuberoa heriotzaruntz" irakur zitekeen han, Larresorok izenpeturik.

ZERTAN DIRA ZUBEROTARRAK?

Nor genuen Larresoro hori? Bada, Joxe Luis Alvarez Enparantza jauna, alegia Txillardegi. Espainiako eta Frantziako Estatuen artean ezarritako mugaz harantz

ibili beharrean egokitu zitzaien asko bezala, goitizenez baliatzen zen bere gogoetak argitaratzeko, zentsuraren arazok sahiesteko. Dena dela, oraingoan, Zuberoaren ederra goraipatuz ahoa ur bihurtzeko antzeta zuden ei

Baionako Feria indarberritu egin da

Erreparazioa geroa berritu ondoren sartutako jendea Baionako feria indarberritu egin da. Irudiak Baionako feria indarberritu egin da. Irudiak Baionako feria indarberritu egin da.

NON ZER

- EUSKALTZAIANDIAREN OHARRA...
- DALA-TA GASTIAGAK ... 3 gizona
- ZUBEROA HERIOTZARUNTZ ... 3 gizona
- BAIONAKO BERRI ... 4 gizona
- CHILE ... 5 gizona
- PREZIOAK GORINTZ ... 5 gizona
- ARALAR MENDIAN BARRENA ... 12 gizona

Euskaltzaiandien billera Bilbon

SYNOPSIS

Supremacia egitza gure lurren eremuak ezberdintasunak eragin duenak. Irudiak Baionako feria indarberritu egin da. Irudiak Baionako feria indarberritu egin da.

EREDUKATU GAIKIDETZAK

Baionako feria indarberritu egin da. Irudiak Baionako feria indarberritu egin da. Irudiak Baionako feria indarberritu egin da.

Sortalde-Erdiko Istillu-lekuak

Lehen orrialdea, 1970-X-4

Jerusalen:: Israelek ez du inoiz utziko "negar-zotiñen pareta". Baiña ba liteke kristau eta musulmanen leku santuak Jordaniari emanak izatea. Golan:: Siriako goi-ordeka. Andik josi zituzten bonbaz judutarren kibutzak. Gudariak kanpora botatzekotan omen dira leku artatik. Zijordania:: Israelek utziko luke lur ori, jordaniatar kañoiak Tel-Aviv-etik 15 kilometrotara joango balira. Gaza:: Israelarren lurretan dagoen iria. Arabitarra izana da. Israelek ez lioke Gaza Arabiari emango, bai ordea palestinarrei. Sinai:: Israel prest legoke basamortu au uztera, gudarik gabe geldituko baltiz. Xarm el Xeik:: Arabitar erri koxkor estrategiko au, Eliat-eko kaiari begira dago, Itsaso Gorrian Israelek duan kai bakarrari, ain zuzen. Palestinotarrak:: "Rogers" egitarauari ezezkoa eman diote. Pakezko artu-emanetan asi ezkero

eskubide guziak galtzeko arriskua ikusten dute eta batez ere galdu galdua ikusten dute Israel berriz bereganatzeko ametsa. Andik bialik izan baitziran 1948 gn. urtean. Izan ere or bizi dira, nola ala, 2.500.000 palestinatarrak. Aue-tatik, milloi t'erdi pertsonak, mundu guziaren laguntzari esker jaten dute zerbait. Bere artekoak dira Feddayinak ere, indarkeriaz berea zuten lurra berriz artu nai dutenak: Palestina (orain Israel dana).

Fedayin-en arteko erakundeak amaika dira. Famatuena iru auk: El

Sortalde - Erdiko istillu - lekuak

Jerusalen: Israelek ez du inoiz utziko "negar-zotiñen pareta". Baiña ba liteke kristau eta musulmanen leku santuak Jordaniari emanak izatea.

Golan: Siriako goi-ordeka. Andik josi zituzten bonbaz judutarren kibutzak.

Gudar: Gudariak kanpora botatzekotan omen dira leku artatik.

Zijordania: Israelek utziko luke lur ori, jordaniatar kañoiak Tel-Aviv-etik 15 kilometrotara joango balira.

Gaza: Israelarren lurretan dagoen iria. Arabitarra izana da. Israelek ez lioke Gaza Arabiari emango, bai ordea palestinarrei.

Sinai: Israel prest legoke basamortu au uztera, gudarik gabe geldituko baltiz.

Xarm el Xeik: Arabitar erri koxkor estrategiko au, Eliat-eko kaiari begira dago, Itsaso Gorrian Israelek duan kai bakarrari, ain zuzen.

Palestinotarrak: "Rogers" egitarauari ezezkoa eman diote. Pakezko artu-emanetan asi ezkero

Baionako hirugarren feria jasotzen zuen urriko lehen azalak.

Fatah, Arafat-ena: 11.000 gizaseme. F.P.L.P., Habache-rena: 3.000 gizaseme. F.D.P.L.P., Hawatmeh: 2.000 bat gizaseme.

Ba dira gaiñera, dozenaka talde txikiagoak. Zatiketa onek oso zailla egiten du palestinitarren askatasun-lana. Zalantzarik gabe erri au da egien geiena sufritzen ari dana Erdiko-Sortalde kixkaldutan ontan.

"Horra zertara den Matalas beldurgarriaren herria. Hiru ezkontza aipatu kasetak eta hirurak atzerrira ezkonduak!", zioen, adibide gisa. Iskanbila gehiegi sortzen zuela, hiru ezkontza gutxi gorabehera? Oi, arazo hori besterik izan ez balute Zuberoako gizon-emakumeek! "Gogora ditzagun datu batzuk" esaten zuen Larresorok. "Zuberoak: 1800ean, 30.000 lagun; 1970ean, 18.000 (= -40%)". Eta noski, horrek beste esanahi bat ere bazuen: "Zuberoa, horregatik, goibel dago, ilun, beltz; zuberotarrak zapalduta bizi direlako, ez bait dute gehienetan sorterrria uzteaz beste irtenbiderik. Ba doa iuxkara, ba doaz xuberotarrak, eta ba doa betirako itxaropena bera ere. Gazteriak alde egiten duen eskualdeetan eta taldeetan, gerorik ezaz, amaia eta heriotza ere gertu bait daude".

INDUSTRIA... BAI ALA EZ? Ez zen Larresoro, halere, ale horretan

Iparraldearen geroaz kezkatu ageri zen bakarra. "Industria behar du" aldarrikatzen zuen Ramuntxo Camblongek pixka bat aurreraxeago. Zer zela-eta? Bada, "lehenik Eskual Herriko jendeketa 126.000 etarik 218.000 etarat joan baldin bada, Eskual Herri barnea azkarki hustu dela, Kosta aldea beti goiti zoalarik. Duela 100 urte, mendi aldeak 100.000 arima zituen eta itsas aldeak 60.000 ko bat. Gauregun berriz 140.000 jende badira itsas bazterrean bizi direnak eta 78.000 bakarrik barne aldean". Horri guztiari, beste arazotxo bat gehitu beharrean zen gizona, hau da, "emigrazioaren problema". Izan ere "bana bertze 150 urte hauetan jendetzaren % 1 baino gehixeago joan da Eskual Herritik lanketa". Eta ondorioztatzen zuen: "Hainitz da. Alabainan egun 220.000 arima bizi badira gure herrian eta urte guzietan % 1 joaiten baldin bada, heldu da 2.000 gazteek ihes egiten dutela urtero bizipide baten ondotik gure herritik kanpo". Gainera, "erran dezagun, bereziki Baiona inguruan, inmigratioak, kanpotik jiten diren jendeek tapatzen dutela hainitz huts hori". Iparraldea hustutzen ari zela begibistak

■ Euskaltzaindiaren billera Bilbon

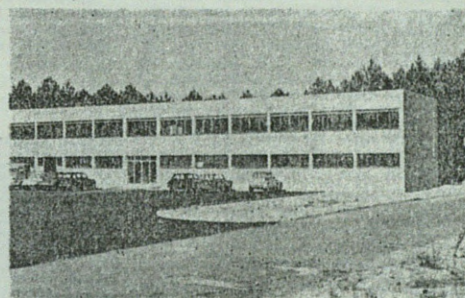
Etxaniz'tar Nemesio, 1970-X-4

Irailleko billera Bilbon izatekoa zala ta sasoez atera giñan Donostiatik Bizkairuntza. Egualdia alako ta etzan bidean oztoporik izan. (...) Maiburu Lekuona 'tar Manuel, apaiz jauna, bere azkenengo aldiz lendakari-lekua betetzen. Urrengorako izendatua baitago aren lekurakoa. Lizundia idazkari-ordea aren alboan eta Haritxelar jauna lendakari-orde alkan. Euskaltzain oso ta laguntzaille sailla inguruan. Lizundia adiskideak, Euskaltzaindi-Etxean egin diran berritze-lanak aiatatu zituan aurrena. (...) Aresti jaunak, adierazi zigun urrengo, berari etzitzaio-la egoki irizten, Euskaltzaindiako auke-ra-botoak "pertsonalak" izan bearra. Au erantzun zioten: araudia berritzekotan dala, ta orduan izango zala kontu au aiatatzeko ordua. (...)

Zarraparra. Emen ni naiz pekatari. Lizundia laguna, Txillardegi-ren eskutitza irakurtzen asi zan. Ez bat eta ez bi.

eraso nion esanaz, eskutitz aien kontuak
milla aldiz entzunak genituala ta obe
zala aitatzea bakarrik, ta ez irakurriaz
luzatzea gure billera. Ta aitatzekoa
bazan ura, nik ere ba nuala nere lantxo
bat, irakurtzeko asmorik gabe ekarria,
ta irakurriko nuala. Ai ene ba!... Esan
banuan, esan nuan ura ta ir akurri nuan
nik aldizkarietara bialdua. Jauna
lagun! Nere idazlan "NUN BIZI
GERA?" izenburuko txakurren sala-
ra bialtzen asi zitzaizkidaten billerako
lagunak. Sententzi-zai nengoala, nere
lagunak eskua luzatu zidaten, ur bizi-
tan gal ez nadin: Nerea neurtu bear
bazan, joan dan illean, Euskaltzain-
diaren billera baiño lentxeago, "izen-
petu gabe" egindako idazlan bat ere
neurtu bearko zala. Onela "enpas"
gelditu ziran alde batekoak eta beste-
ak; eta ni eskomikatu gabe gelditu
nintzan. Aitortzen diot Jaungoiko
gure Jaunari. (...) ●

BAIONAKO BERRI

Huna Tarnoseko eremu industrialako lantegi bat: etsemplu on bat, baina bixta ez duelakotz ondutzen eta bai eremu industrialaren balioa erakusten duelako.

Industria... bai ala ez?

Primadera huntan, D. Landart gaztearen antzerkiala, "Bai ala ez" deitua, arrakasta pollita izan du hainitz herritan. Solas asko ere sor arazi han edo hemen, kuilarrak hunki duelako seinala. Teatro lan hortan erabiltzen duen galetarik batek esainago argi eta garbi hau erakusten zaiukin: lantegiak behar ditugula baitxe pada muntatu Etxual Herriran, gure gazteek bixipi-de bat bala dezaten hemen berean.

Arzenik lantegiak begira ditza-
gun. Lantegi arkar guti dugu in-
dustrian, gure eskualdean alde ba-
telik (hiru mila langilez goitikoak
eta 30 bat chunexz goitikoak) eta
bestalde Balona inguruan kokatuak
dira gehienak (lantegietan % 74
eta indutxtri langileen % 70). Es-
kual herri barnean biziki indutxtri-
lan guti da.

INDUSTRIA NOLA

Lelo zaharra dela hori erranen dute batzuek. Eta hala da! Baina gogoean sartzen ari den lelo zahar horrek nahikari berri bat askatzen du, eta agertzen ari zanku hainitz Batasun eta Biltzarretan. Haatik industriako lantegien soraitea ez baita gauza errexa, indar handi bat badugu oraino egiteko xede hunen bidezteko.

Lantegi berrien sor arazteko behar dugu lehen lehenik, gogo berri bat, izpiritu berri bat gure herriaren alde sortu. Traba eta nekeak baditugula, segur, Baina ez da ezin eginik eta lan hau seriozki da jandak.

Gero indutziaren aldeko plan bat behar da opailatu eta huni buruz, aipatu baizik ez ditugu eginen zombelt idea;

INDUSTRIA BEHAR DUGU

Egun, hiru aldetarik ikusiko du-
gu industriaren behar hori: demo-
grafia, lanean den jendeketa eta
jadanik badiugun lantegiak alpa-
tuz. Gure demografia aztertzen bal-
lin badugu, azken 150 urte hau-
etan bi gauza ohargarri ikusten di-
tugu arri eta garbi.

Lehenik Eskual Herriko jendeke-
ta 126.000 etarik 218.000 etarat
joan balin bada, Eskual Herri bar-
nea azkarri hustu dela, Kosta al-
dea beti goiti zozalarik. Duela 100
urte, mendi aldeak 100.000 arima
zituena eta itsas aldeak 60.000 ko-
bat, Gauregun berriz 140.000 jende
badira itsas barterrean bizi dire-
nak eta. 78.000 bakarrik barne al-
dean.

Bigarrenik emigrazioaren problema ikusten dugu. Baina bertze 150 urte hauetan jendearen % baino gehixago joan da Eskual Herriak lanketa. Hainitz da. Alabaina egun 220.000 arima bizi badira gure herrian eta urte guzuz % joanien balin bada, heldu da 2.000 gasteak ihes egiten dutela urtero bizipide berran ondotik gure herri tik hanpo. Erran dezagun, berezik Baiona inguruan, Immigrazioak, kan politik jiten diren jendeak tapatzen dutela bainitz huts hori.

Lanean ari den jendeketari s...
bat botatzen badiegu ikusten digu...
industrian 13.000 ko bat ari dela...
laborantzan 40.000 baino gehiago...
eta hirugarren sektorean 40.000 in...
guru. Argi eta garbi gure indus...
triaren aulegia agertzen zaigu...
ber. Askatze, berraketa, jalkita bai...
nako Eskola Teknikatik ateratzeko...
diren gaxteak (ik) % 70 joan diren...
dela hemendik kanpo, ikusketak a...
n handia dela Industriaren behar...
bea.

— psikologiaren aldetik: eskualdu-
neri kompreniarazi behar dugu
ez duela turixmoari kalterik
egiten, eta ez dutela gorrien bel-
durréan bizi behar industria al-
patzean.

— indutrialeri erakutsi, jende serio-
sotasun girela, lanaren egiteko
eta indutrialaren aldeko giro bat
sortu (biltzar ekonomikoak, es-
kola teknikoak, espozizioak eta
abarrak).

—gazteetan lantegi sortzeko go-
goa sortu eta buruzagi on izal-
teko loka moldeak erakutsi.

—hastapanean diru laguntzak sortu lantegi berrientzat, eta gainera gainetik "Industrial eremuak" (zone industrielle) ezarri.

— demografiaren aldetik: zenbat empleguren beharra dugun aterarazteko, estudio serio batzuekin.

— kanpoan diren eskualdun indutrialak eta indutrtierako buru zagiak ohar arazi Eskual Herria ren beharrez.

—gure ekipamendua hobetu: bi
deen aldetik, telefono aldetik..

— datatzen bat sortu egiteko norien
guzien kudeatzeko eta haxeak
ezartzeko (induztri buruzagi, ad-
ministrazioa, langileen zindika-
irakasle eta abar...).

Lan luxea, egintza dorpea, bain
zoin miresgarria industriaren so
tzea. Haatik denen gainetik beha
reskoena da nahia: industria, b
ala ez...

R. CAMBLONG

(Baiona-ko "Revue de la Chambre de Commerce et d'Industrie"-tik jasoa).

■ Iparraldeak industriaren premia zuen.

ORIOOTARRAK, ONENAK

Aurtengo udazkenean izan da Orion zalepartarik eta festarik. Baita merezi ere. Ez baitira txantxetan ibilli arraunean! Ez orixe! Azkeneko marka ere ezaguna izan arren, berriz ere aipatzekoa da. Getariatik Donostiarako estropada ordu bete, amasei minutu eta ogeita-emezortzi segundotan egin zuten. Bigarrengeok, Lasartearek, sei minutu eta iru segundo geiago bear izan zituzten bide berdiñean.

Donostiarrek, iru minutu t'erdí Lasartearek baiño geiago. Azkenik Zuberotarrek, Donostiarrek baiño ogeita-amasei segundo geiago. Danak mutil jatorrak, yayoak, benetan.

Nola prestatu ote dira oriotar auek?

Bertako arraunlari bati, bizardun Manterolari galdera au egin eta ara zer izandu zan erantzuna: «Izan ere, urte guzian saiatzen gera. Estropada luze au «de fondo» deritzan alako bat da eta, jakina, negu guztiko gure lana saio ortarako prestaketa ona da. Itsaso bizia ez da, ala ere, gure ibai muturra bezin bare egoten, baiña urte guztiko lana lgarri egiten da ordua iritxita-koan...».

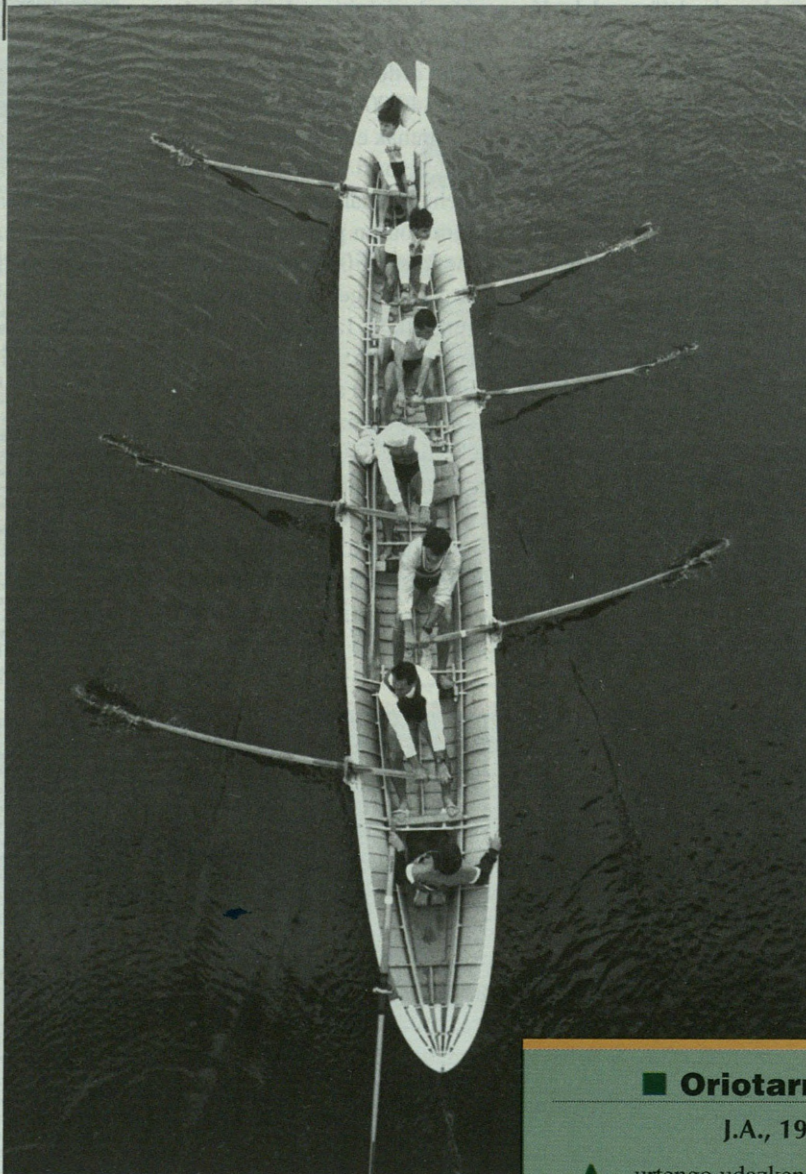
Estropada berezi au ederra izan zan. Garai bateko Kerril-en izena amaika aldiz bururatu zitzaigun danol.

Antolaketa aldetik, beste baterako kontuan euki bearko dan gauza: Estropadari segika ibilli ziran txalupek, bein odo beste enbazu ere egin zietela traineruel. Olakorik geiago gorte ez dedin, zer odo zer pentsetu bearra daio.

zen. Nola konpon zitekeen arazoa? Camblong-en aburuz, beste datu batzuez oharu beharra zegoen, eta erabakiak hartu: "Lanean ari den jendeketari so bat botatzen badiogu, ikusten dugu industrian 18.000 ko bat ari dela, laborantxan 40.000 baino gehixeago eta hirugarren sektorean 40.000 inguru. Argi eta garbi gure industriaren ahulegia agertzen zauku hor. Aski da, bestalde, jakitea Baionako Eskola Teknika-tik ateratzen diren gazteetatik % 70 joaiten direla hemendik kanpo, ikusteko zinez handia dela industriaren behar hori".

Zorionak, berriz ere, arraunlari gartsu auel. Oriotarrak emandako ikaskala ederra izan bada, beste guztien lana ere ez da aintzeren oztula izan.

J. A.

■ Oriokoek marka ikusgarria burutu zuten.

arazi behar dugu ez duela turixmoari kalterik egiten, eta ez dutela gorrien beldurrean bizi behar industria aipatzean". Horrez gain, "industrialeri erakutsi, jende serioak girela, lanaren egiteko eta industriaren aldeko giro bat sortu (biltzar ekonomikoak, eskola teknikoak, espozizioak eta abar...). Gazteetan lantegi sortzeko gogo sortu

eta buruzagi on izaiteko joka moldeak erakutsi. Hastapenean diru laguntzak sortu lantegi berrientzat, eta gain gaineratik 'industrial eremuak' (zone industrielle) ezarri. Demografiaren aldetik: zenbat enpleguren beharra dugun atera urtero,

estudio serios batzuekin. Kanpoan diren eskualdun industrialak eta industrietarako buruzagiak ohar arazi Eskual Herriaren beharrez. Gure ekipamendua hobetu: bideen aldetik, telefono aldetik...", eta, bistan da, "batasun bat sortu egiteko horien guzian kudeatzeko eta haxean ezartzeko (industrial buruzagi, administrazio, langileen zindikat, irakasle eta abar...)" Baionako "Revue de la Chambre de Commerce et d'Industrie"tik jasotako lanaren amaieran, zera aitortzen zuen R. Camblong-ek: "Lan luzea, egintza dorpea, baina zoin miresgarria industriaren sortzea. Haatik denen gaineratik beharrezkoena da nahia: industria, bai ala ez..." ●

◆ PILAR
IPARRAGIRRE

■ Oriotarrak, onenak

J.A., 1970-X-4

Aurtengo udazkenean izan da Orion zalepartarik eta festarik. Baita merezi ere. Ez baitira txantxetan ibilli arraunean! Ez orixe! Azkeneko marka ere ezaguna izan arren, berriz ere aipatzekoa da. Getariatik Donostiarako estropada ordu bete, amasei minutu eta ogeita-emezortzi segundotan egin zuten. Bigarrengeok, Lasartearek, sei minutu eta iru segundo geiago bear izan zituzten bide berdiñean. Donostiarrek, iru minutu t'erdí Lasartearek baino geiago. Azkenik, Zuberotarrek, Donostiarrek baiño ogeita-amasei segundo geiago. Danak mutil jatorrak, yayoak, benetan. (...) ●

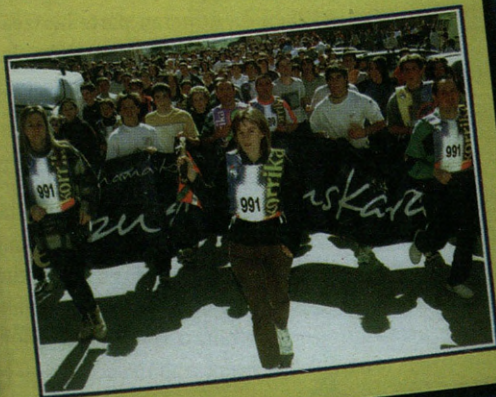

ARTEA GAZTEENTZAT ETA GUZTIONTZAT

Liburu honetan artearen historiaren inguruan ibilbide ederra egiten da argazki ezin ederrez osaturik. Arte greko eta erromatarra. Erromanikoa, gotikoa eta islamiarra. Errenazimendukoa eta barrokoa. Errealismo eta inpresionismoa. Eta azkenean, kubismoa, figuratibismoa eta surrealismoa pinturan nahiz arkitekturan aztertzen dira. Euskara bikainez osaturiko ezinbesteko manuala, beraz.

— OINARRIZKO LIBURUTEGIA —

EUSKARA ETA HISTORIA

ARTEA GAZTEENTZAT ETA GUZTIONTZAT

EUSKARA ETA HISTORIA

Erlantz Urtasunen pentsamendu bikaina eta zorrotzaren bidez, liburu honetan, euskaraz, euskaraz historikoki hitz egin diren herriez, euskaraz hitz egin duten jendeaz eta, azkenean, euskararen unibertso sinbolikoaz, azterketa sakona bezain liluragarria egiten da. Gainera, Nafarroan azkeneko garaietan hitz egindako euskaraz eta euskaldunez aipamen berezia egiten da.

Jadanik
salgai zure
liburudendan!!!

GAIAK

ARGITALDARIA

A S T E K O L I B U R U A

LITERATURA UNIBERTSAL GARAIDEA EUSKARAZ

LITERATURA UNIBERTSALA
Olaziregi / Aldekoa
EIZIE-EREIN
189 orrialde
2.900 pezeta
116 libera

Mendebaleko literatura garaikideari errepasoa ematen dion hautazko irakasgairako liburu honen izenburu zehatza "Literatura Unibertsala (XVIII-XIX-XX. mendeak)" da, eta bere egileak Iñaki Aldekoa eta Mari Jose Olaziregi irakasleak ditugu.

Batxilergoa ikasten ari direnei zuzendutako idazlan honekin hiru helburu nagusi bete nahi dituzte: ikasle zein irakasleei bilakaera oparo eta ulergarria eskaintzea, literatur mugimenduak ondo aukeratutako testu antologia egoki eta atseginez hornitzea, eta testu antologia horretaz baliatzeko galdera, iradoki-

zun eta jarduera didaktiko ugari proposatzea.

Literatura unibertsalaren nondik-norakoak azaldu behar dituen irakasleari erabilgarria suertatuko zaiona, eta era berean ikasle gazteak ulertu eta irakurtzera bultzatuko dituen nahi luke baita ere. Horretarako, idazle eta lanen aipamenei disziplinarrekotasuna bilatu nahi duten proposamenak erantsi dizkiete (film, musika, margolari eta besteren erreferentziak).

Testuak, berriz, zorrozki aukeratu dituzte euskarara gaurdaino itzuli egin diren literatura unibertsaleko idazle garaikideen uzta oparotik.

Egileari Galdezka

"Literatura unibertsalak euskaratzaile apartak ditu"

Mari Jose Olaziregi

■ Nondik nora sortu zitzaizuen liburu honen burutapena?

EIZIEren ekimena izan da. Beraiek proposatu ziguten lan hau aurrera ateratzea, irakaskuntzan hutsune bat zegoelako literatura unibertsala euskaraz emateko garaian. Irakasleak gara biok, eta gertutik ezagutzen ditugu irakasleen kezkak. Liburuan aurkituko dute euskaraz dagoen materiala, euskarara itzultutako literatura unibertsala oro har, baldin eta testuak euskara zuzenean aurkitu baditugu. Guretzat ohore bat izan da honetan parte hartzea, benetan profesionalak direnekin lan egin ahal izan dugulako. Izan ere, aukeraketa zorrotz bat egin ondoren erabili ditugun testuen atzean, profesional oso onak daude, itzultzaile apartak.

■ Zein izan da zuen helburu nagusia?

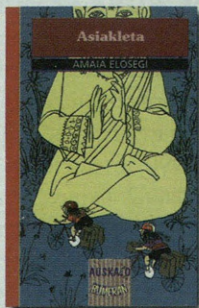
Mendebaleko literatura unibertsalaren hausnarketa egitea, XVIII. mendetik hasiz gaur arte. Eskaini nahi genituen testuak irakurriz gozatzeko izan behar zuten, liburuan benetako protagonismoa irakurketak duelako. Eta irakasleengan sinisten dugunez, jakin badakigu aukeratutako dituztela beren ikasleentzako egokienak diren testuak. Ikasleen artean nobela beltzeko irakurle apasionatuak badaude, bada, mota horretako testuak nabarmendu dira bereziki...

■ Beraz, irakurketa sustatzea izan al da zuen xedea?

Noski. Liburu hau batxilergoa ikasten ari diren gazteei zuzenduta dago, eta gazteak izan ditugu buruan. Aipatzen diren testuak, zinearekin, artearekin, abestiekin... lotzeko ariketak eskaini ditugu ere. Liburu oso interaktiboa da, ez ohiko testu liburu bat. Askapen bat izan nahi luke.

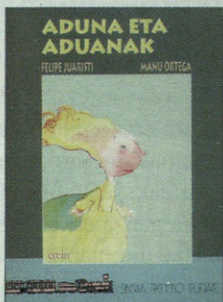
L I B U R U A K

ASIAKLETA
Amaia Elozegi
EREIN

123 orrialde
1.250 pezeta
50 libera

ASIATIK ZEHAR PEDALEI ERAGINEZ

Hamar bat urtetik aurrerako neskato-mutikoei zuzendua dago Amaia Elozegik idatzi eta Iñaki Martiarena "Mattin"ek marraztu duten liburu atsegin hau. Idazleak eta bere adiskide batek, Ester Mugerzak, Asiarara egin zuten bidaia kontatzen da bertan. Udazkeneko egun batez, txikitatik edukitako amets bat betetzea erabaki zuten. Horretarako, bizikletak hartu, eta Turkia aldera abiatu ziren, handik India, Txina, Nepal, Irak, Japon eta beste herrialde asko bisitatzeko asmotan. Zoritxarrez, traste pilo batekin ateratzen zirela, 50 kilo baino gehiagorekin, eta bizikletek ere, beraiek baino gehiago pisatzen zuten. Beraz, errepideetan-eta, ondo samar moldatzen ziren arren, eskailera igotzeko gaitasun hartu behar zituztenez, ai ene!

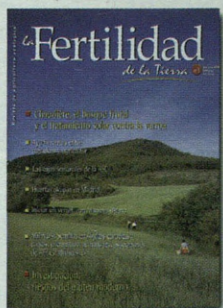
ADUNA ETA ADUANAK
Felipe Juaristi,
Manu Ortega
EREIN

39 orrialde
1.000 pezeta
40 libera

NOLA ERANTZUN ALABA BATEN GALDERA AMAIGABEEI

Pozik dabil aita bat bere alabatxoari trenak, abioiak edota itsasontziak ikustea erruz gustatzen zaiolako. Okerrena, ordea, haiek ikusi orduko haurrari sortzen zaizkion galderari erantzun beharra da berarentzat. Izan ere, galderak egiteko makina dirudi neska txikiak, eta oso galdera zuhurrak egiten dizkio gainera. Zuhurregiak apika, edozein eratako erantzun merkearekin umea konforme geratzeko.

Horrela bada, zentzuz erantzuten saiatzen da aita, baina ez da erraza! Honetaz guztiaz dihardu Felipe Juaristik idatzi eta Manu Ortégak margotutako liburuskak honek. Zortzi urtetik gorako guztiei zuzenduta dago, esan nahi da, berdin gerta dakiekeela interesgarri haurrei, gurasoei eta jadanik 88 urte edo gehiago dauzkaten aitona-amonei.

LA FERTILIDAD DE LA TIERRA
Fanega
LIZARRA

66 orrialde
600 pezeta
24 libera

NEKAZARITZA EKOLOGIKOAREN DEFENTSA

FANEGAK (nekazaritza ekologikoa defendatzen dutenen federakundeak) plazaratzen du aldizkari hau. "Savia" izena zuen beste haren jarraipena dugu "La Fertilidad de la Tierra", itxuraz eta mamiz eraberriturik, hori bai. Gainera, hiru hilabeteko kaleratuko da, eta ez urtean behin, "Savia" bezala. Ganaduzale eta nekazari ekologiko guztiez gain, elikadura garbi baten alde dagoen oro nahi luke erronka berri honetan parte hartzen aipatu federakundeak. Horretarako, harpide egitea dago, edo aldizkaria erosi eta irakurtzea, besterik gabe. Lehen zenbakian, fruta-arbolaz osatutako baso bat ezagut daiteke, hala nola abeltzain eta nekazarien arteko elkar laguntza, oraingo glutenaren arriskuak, baratze eder eta garbi bat nola egiten hasi eta abar.

6 HILERAKO EKIPAJEA
UKIPEN-LENTEAK 14.900
PEZETAN BAKARRIK 89,55 €

Gainera, gorpildun **MALETA EDER BAT** OPARITZEN dizugu opor hauetan nahi duzun lekura joateko.

MultiOpticasen 6 hilerako Multipackak honako hauek ditu: hilero aldatzen diren Multilens lenteen bi kaxa, Multisoluzio Bakarraren edo Multibio Plusaren bi pote eta lenteentzako bi kutxatila.

ZINKUNEGI
MULTIOPTICAS
ZERBITZU OPTIKOETAN 1a
Hernani, 4 - DONOSTIA

LIBURUAK

EUSKALDUNON GIDA

Artez Euskara
Zerbitzua
ARTEZ
437 orrialde
1.000 pezeta
40 libera

27.700 PROFESIONAL EUSKALDUN ESKURAGAI

Ondo irakurri duzue, bai. 27.700 profesional euskaldunen datuak eskaintzen dizkigu Artez Euskara Zerbitzuak kaleratu berri duen "Euskaldunon Gida eta Posta Kodeak" izenburua duen zerrendak. Beraz, dagoeneko badugu nora jo profesional baten beharra izan eta harekin ere euskaraz egitea nahi dugunok! Alde ederra dago 1990. urtean lehen alea kaleratu zutenetik, orduan 6.000 profesional ingururen datuak baino ez baitzituen eskaintzen. Dena den, gauzak argiago izan ditzagun, oraingo gida hau hiru atal eta koloretan banatu dute: horia, arlo profesionalari eskainia dago; zuria, profesional horiek herri-ka sailkatutik daude, eta urdinean, Euskal Herri osoko posta kodeen zerrenda ematen da.

101 GAU Txiliku

ELKARLANEAN
221 orrialde
1.950 pezeta
78 libera

BITXIKERIAK ETA HARRIDURAZKO KONTUAK

Erudizioz nahiz ironiaz jantzia, baina beti arin, irakurlea liluratu nahi du "101 gau"ren egileak. Beste horrenbeste gauetan zehar bururatu zaizkion pentsamenduak, esaera zahar eta pasadizo xelebreak, mitologia klasikoa eta sinismen berriak, botanikan eta zoologian oinarritutako kontakizunak, hantzen bildutako kantu eta poemak, inguruko eta urrutiko bitxikeriak, historia zein zientziatik ateratako pasarteak, sexualitateari buruz gogoan erabili dituen hausnarketak eta beste hamaika gauza eskaintzen ditu Txilikuk idazlan hone-tan. Irakurketaren aldetik, haxe dio: nahiz eta bera ez izan nor inori esateko zer egin, gogoan izateko egunean atal bakarra irakurtzen duenak 101 egun edo gauerako duela irakurgaia liburuan. Hortik gora, bakoitzak ikusi behar.

ESTRATEGIAK BIGARREN HIZKUN- TZA BATEN IRA- KASKUNTZAN

Paul Cyr
HABE

156 orrialde
1.100 pezeta
44 libera

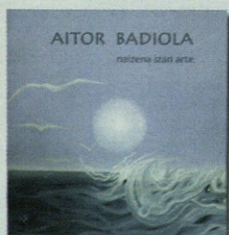
IKAS ETA IRAKAS ESTRATEGIAK AZTERGAI

Boni Urkizuk euskaratu du "Le point sur les stratégies d'apprentissage d'une langue seconde" idazlan kanadiarra, orain HABEk plazaratzen duen haxe. Bigarren hizkuntza baten irakaskuntza ikas-estrategiei buruz egindako ikerketen datuak agertzen dira bertan, ikerketa horiei esker hobeto ezagutzen baita ikaslearen eginkizuna eta bigarren hizkuntza baten ikas prozesuan parte duten eragileen garrantzi erlatiboa. Ikasle bakoitzaren motibazioa, gaitasuna, ikasteko estila eta abar aztertzen dira lehen atalean. Bigar-rengoan, berriz, ikas-estrategiak deskribatu eta sailkatu egiten dira. Beste gai oso garrantzitsu bati ere heltzen zaio liburuan, hots, ikas-estrategiak erabiltze-ko entrenamenduari, horretarako apropos diren ariketa batzuk eskainiz.

DISKOA

NAIZENA IZAN ARTE

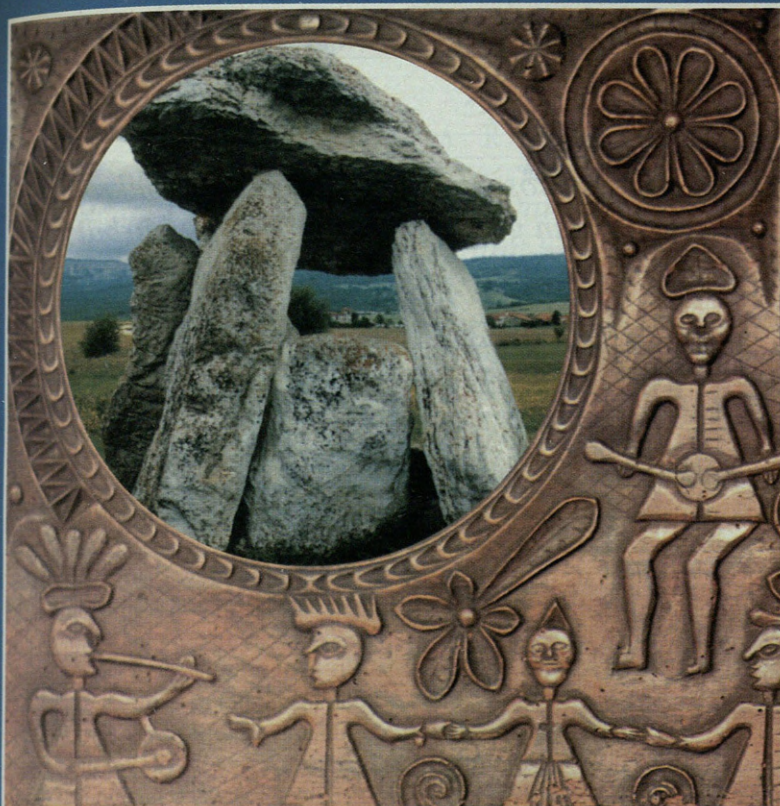
Aitor Badiola
HIRUSTA RECORDS
12 kanta
2.495 pezeta
100 libera

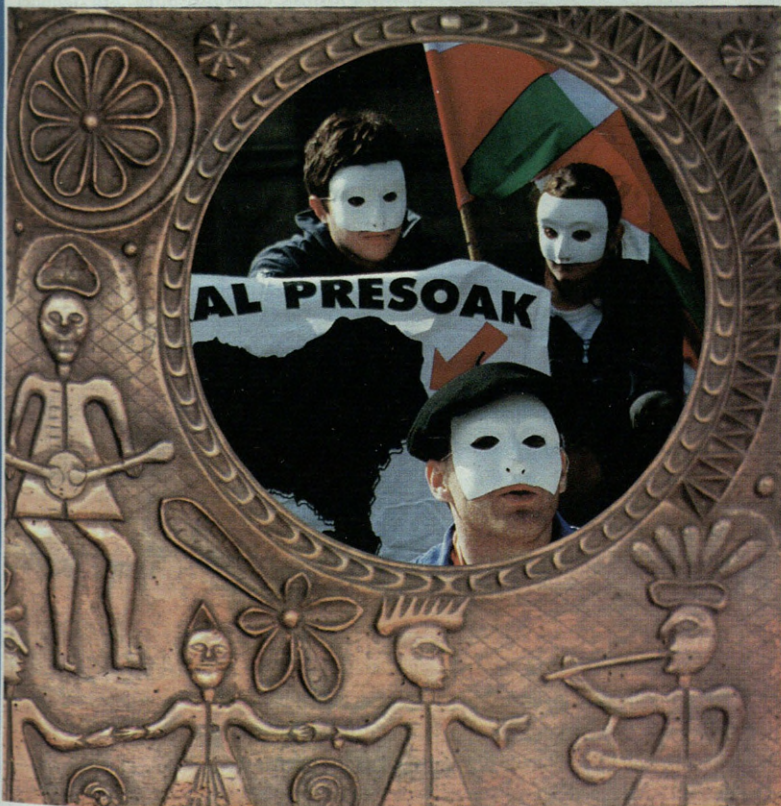
AITOR BADIOLA BERRIRO PLAZA ZABALERA

Aspaldiko laguna dugu Aitor Badiola abeslari donostiarra, azken urte hauetan oso isilik egon bada ere, familia aurrera atera ahal izateko taxista bilakatu baitzitzaigun epe luzexka batean. Baina orain, hasiberrien ilusioarekin dator hama-bi kantu biltzen dituen CD hau aurkeztera. Bere kantagintza, denbora-rekin batera, aldatu egin da eta asko. Joxerra Garzia, Aitor Sarriegi, Ando-

ni Egaña, Jesus Mari Mendizabal eta Pedro Mari Otañoren hitzei musika jarri die Aitor Badiolak, eta beste hamaikatxo lagunak elkarkidetzarekin aurrera atera ditu "Naizena izan arte", "Aitarekin herrira", "Zu zaitut", "Marinela eta lamia", "Inoiz ez da berandu", "Beste behin ere", "Amodio gordea", "Urrutimenez", "Aita Mari I eta II", "Aita Mari III" eta "Aita Mari IV" kantak.

**EUROPAKO HERRI ZAHARRENARENTZAT,
MUNDUKO NAZIOEN ARTEAN, BEREZKO
LEKUA ALDARRIKATZEN DUGU !!!**

**BASANDERE
ARGITALETXEA**

ALIZIA STÜRTZE

Gizakia ez da libre jaiotzen, bere burua askatzen du bere jardunean. Neurri berean, autodeterminazioa eta nazio (berr)eraikuntza ez dira egun batean lor daitezkeen gauzak, zabaltzen joan behar ditugun bideak dira, lortzen joan behar ditugun askatasun guneak.

Basandere proiektua sortu da abentura liluragarri honetarako beharko ditugun materialak gure eskuetan jartzeko ilusio eta erantzukizunarekin.

Proiektu honek merezi duen arreta eta laguntza jasoko duelako itxaropena daukat; izan ere, konbentzituta bainago Frantzia eta Espainiako estatuek mendeetan zehar Euskal Herriari ezarri dizkioten muga errealak eta mentalak gainditzeko Basandere proiektua erreferentzia bihurtuko dela.

BASANDERE ARGITALETXEA

Birmingham 1 - Pral. eskubia
20002 Donostia
Tel. / faxa : 943 453852
Posta elektronikoa:
basandere@euskalnet.net

Euskadi Gaztearen 10 urteak ederki ezagutu ondoren, Joseina Etxeberriak ez du mikroa eta aurikularrak uzteko batere gogorik, baina azkenaldian gero eta gehiago ari da hurbiltzen telebistara. Orain gaueroko bideo-klipen inguruko saioa hasi berri du.

TELEBISTA BAI, IRRATIA ERE BAI

Programa astelehenetik ostiralera izango da, gau aldean, eta orduerdiko iraupena izango du. Gainera, Joseina Etxeberriak berak ziurtatu digun moduan, astean behin saioa ikusleen eskakizunekin bete-ko da.

■ **Izen bitxia jarri diozue musika programari.**

Horrelako programen izenek beti izaten dute edukiarekiko loturaren bat. Guk batik bat bideo-klipak jorratuko ditugu, eta, gainera, jendeak e-postaz bere eskakizunak egitea nahi dugu, jendeak parte hartzea; horrexegatik hasierako "e-" zeinu informatiko hori.

■ **Bideo-klipez ari garenean kanpoko taldeen irudiak datozkigu burura; izango dute euskal taldeek tarterik saioan?**

Euskal Herrian ez dira klip asko egiten, eta guk, noski, euskal taldeen musika sartu nahi dugu. Horregatik, Kafe Antzokian bezalako lekuetan eskaintzen dituzten kontzertuen irudiak erabiliko ditugu. Ez dutela horrelako irudirik? Bada taldeei zera esan diegu, biran ibiliz gero kamera digital bat hartu eta euren burua graba dezatela, guk pozik eskainiko ditugu irudiok-eta.

Intentzioa egunero euskal talde bat sartzea da, baina, honez gain, orokorrean

klip berriez gain "zaharrak" ere eskaintzea, artelanak direnak, hots, Michael Jackson-en "Thriller" bezalakoak. Azken

■ **Joseina Etxeberriak irratia eta telebista tartekatzeko asmoa du.**

finean, egingo duguna irratia-formula telebistaratea izango da, eta jendeak gustuko-koen dituen kanta noizbehinka errepikatzea, kontuan izanik, hori bai, programa

aste-bete lehenago grabatzen dela eta, beraz, eskakizunak ezingo direla bat-batean bete.

■ **Beraz, badago irratia-formula telebistaraterik?**

Musikak teorian oso ongi funtzionatu beharko luke telebistan, jendea eskatu eta eskatu ari delako, baina gero praktikan ez da horrelakorik gertatzen, TVEko Miguel Boseren programarekin gertatu moduan, hots, sekulako baliabideak jarri arrakastarik ez lortzeko. Horrelakoak TVEn gertatzen badira, pentsa ETBn gerta daitekeena. Beraz, ahalik eta aurrekonturik txikienaz ahalik eta gauza gehien egiten saiatzen gara, eta denbora aurrera joan ahala gauza berriak sartzeko asmoa dugu.

■ **Hamar urte irratian, azkenaldi honetan telebistan gero eta gehiago... Zeintzuk dira zure planak etorkizuneko? Irratia utziko duzu?**

Duela hamar urte, irratirako frogetan gauza bera galdetu zidaten, eta zera esan nuen, niri gehien gustatuko litzaidakeena irratian egunero saio bat edukitzea zela, baina, horrez gain, beste komunikabideetan ere zerbait egitea, eta horretan ari naiz. Telebistan gauzak egiteko gogoia dut, baina ez dut irratia uzteko inongo asmorik, biak tartekatuko ditut ●

T x o r i B a t e k E s a n D i g u

■ **GAZTELERAZKO GAU-ESKOLA ETB-1EN**

Irailaren 21ean Zinemaldia hasten zen eta aurkezpen-gala aprobetxatuz, ETB-1ek erdal hizkuntzen ikastaro azkarra eskaini zigun. 21:00ak aldera gure ingeles, frantses eta gaztelera hobetzeko aukera izan genuen. Tamalez, "lekzioa" %90 gaztelera oinarritu zen eta, gainera, maistretako baten EGAK faltsua ematen zuen ●

■ **ALBERTOK "IÑURRATEGI & EITB 2000" AMAITUKO DU**

Anaia Felixen heriotzaren ostean, bere etorkizunaz zenbait zalantza zegoen, baina Alberto Iñurrategik eskalatzen segitzea erabaki du. Horrela, ETBekin elkarlanean jarraitu eta zortzi dokumentaleko saila Maliko Sahel-en eta Alpeetan egingo dituen igoerekin bukatuko du, gainontzekoak orain arteko abenturekin osatuz ●

■ **EUSKAL PUBLIZITATEA EGON, BADAGO**

Euskaldunontzako telebista-iragar-kiak, ia-ia beti gaztelera-koen eta espainiar merkatuari begirako-koen itzulpen hutsak izatera hain ohituta egonik, ongi dago "euskal sormen publizitarioa" ere badagoela jakitea. Hor dago ingelesez abestuz eta eskoziar gona jantzitako bertsolariak erakusten digun gerorako mezu sakon eta jeniala ●

Uztailean urtebete egin ondoren, Oarso Komunikabide Fundazioaren parte den irrati honek helburu zabalagoak ditu, batez ere herriko jendearengana gerturatzea.

OIHARTZUNA ZABALDU ASMOZ

Ane Lardik, Oiartzun Irratiko esatari eta arduradunak, argi du, orain arteko ibilbidea ikusita, noraino iritsi nahi duten hurrengo hilabeteetan zehar: "Uztailean urtebete egin dugu eta urte horretako helburua lortua dugu, hau da, eguneroko magazina egin ahal izatea; hemendik aurrera, herriz, xedea herriarengana zabaltzea da, jendeak, elkarteak ala norbanakoek saio baten ardura har dezaten".

Jendea erakarri asmoz, irratiari saio berrien sorkuntzan ari dira lanean, nahiz eta momentuz azpiegitura aldetik hutsune bat baino gehiago jasan: "Urte bukaerarako ordenagailua erosi eta formato digitalean hasi nahi dugu, oraindik musika-zinta eta instalakuntza minimoekin ari garelako".

Irratia, Pasaia, Lezo eta Errenteriako herri aldizkari eta Oarso TBrekin batera Oarso Komunikabide Fundazioko kide

dute, baina Ane Lardiren esanetan: "Gurea ez da ez irrati librea ezta udal irrati ere; gure herriko informazioa zabaltzen duen eta euskaraz aritzen den herri irrati da".

Gaur egungo irratsaioei dagokienez, Anek berak goizero "Arguyuan" magazina gidatzen du, eta, bestalde, Urtzi Argibaik "Aerosmith" izeneko musika-saioa eramaten du aurrera arratsaldero.

Hauez gain, Haurtzaro Ikastolako umeek arratsaldetan beren saioak izaten dituzte "Sorgintzulo" magazina eta "Irrati news" albistegi-txutxumutxu-musika saioaren modukoak eta hemendik aurrera kultura orokorra eta, batez ere, literaturari buruzko irratsaioari ekiteko gogoz ere badabiltza, "Ahatearen aharrausia" izena izango duena ●

DANI BLANCO

■ Oiartzun Irratia Udalak utzitako lokalean aritzen da.

da eta honez gain, Udalarekin hitzarmena dute. Hitzarmenari esker, lokala lortu

A u r p e g i a

JOXE LACALLE

Maite Eseberri

Zarata Irratiko "Skandalu" irratsaioan esataria bere lagun-taldeko lau neskekin batera

"Saioa nahaste-borraste hutsa da"

Iazko irailean Iruñeko taberna batean iragarki bat ikusi-irratirako esatariak behar zituztela- eta bere lagunekin batera 19 urteko neska hau segituan animatu zen; hori bai: "Lehen egunean inor ere ez zen lehen hitza esateko gai, kaixo bat eta kito".

Baina, Maitek dioen bezala, gauzak asko aldatu dira urtebetean: "Orain nahaste-borraste hutsa da, oihuekin eta abarrekin".

"Skandalu"n, ostegun gauetan, printzipioz, ska musikaz hitz egin eta mota honetako diskoak jartzen dituzte, baina, azkenean, Osasunari buruz (laue-tako bi "Indar Gorri"ko futbolzale amorratuak dira), kaleko gaiei buruz ala beste edozeri buruz mintzatzen buka dezakete, euskaraz zein gaztelaraz, biak nahasten dituzte-eta: "Gidoirik gabe aritzen gara, momentuan bertan bururatzten zaiguna esaten dugu" ●

B a g a k

■ **ALO-ALO MAGAZIN BERRIA HERRI IRRATIAN**

Xabier Riezuren eskutik, urriaren 2tik aurrera Herri Irratiak magazina berria du arratsaldetan, 15:30 eta 18:00ak bitartean, hain zuzen. "Alo-Alo" du izena eta euskaraz zein gaztelaraz funtzionatuko du, Herri Irratiak ohiko duten moduan. Xabier Riezu beraren esanetan: "Saio informala, umoretsua, izango da, baina banalitatean erori gabe eta gai sozial eta kultural interesgarriak jorratuz; gertutasuna eta zerbait ezberdina egitea bilatzen dugu, jendearen partehartzea (telefonoa beti zabalik izango da) oinarritzak duena, tertulia, lehiaketa, inkesta eta abarrekin" ●

GETXO, urriak 11
"Ez da bain erraza"
antzezlan
XVIII. Antzerki
Jardunaldien barnean,
Tentazioa antzerki taldearen
"Ez da hain erraza" obra
izango da ikusgai.
Getxo Antzokia
19:30etan euskaraz eta
22:30etan gaztelaniaz

DONOSTIA, urriaren
30a arte
Drakulari buruzko
erakusketa
Drakula kondeari buruzko
erakusketa paratu dute
Donostian. Bertan
pertsonaia honekin
harreman zuzena duten
hainbat objektu eta argazki
topatuko dituzte bisitariak.
Okendo kultur etxea
16:00etatik 20:30etara

MIARRITZE, urriak 10-14
Antzerkia
Urriaren 10etik 14ra
bitartean, franko-iberiar eta
latinoamerikar antzerki
Jaialdiaren 20. edizioa
ospatuko da. Antzerki
emanaldiez gain,
erakusketak, kontzertuak
eta beste hainbat ekitaldi
egingo dira.

HAZPARNE, urriak 8
Ikastolaren jaialdia
Hazparneko ikastolak
antolatutako jaialdiaren
barnean, Kepa Junkera
trikitilaria izango da
entzúngai.
Mendekala aretoa
16:00etatik aurrera

ZALLA, urriaren 8a
arte
Sabarari buruzko
erakusketa
"Sahara, askatasunaren
basamortua"
izenburupean, herrialde
afrikar honi buruzko
argazki, diaporama eta
bertako tresnak bildu
dira erakusketa batean.
Udal erakusketa gela

DONIBANE-GARAZI,
urriak 7
Hip-hop ikuskizuna
Revolution hip-hop taldeko
kideek eta Arrola eta
Garaztariakoko dantzariak
ikuskitzen edo eta berezi
bat eskainiko dute.
Jai-alai
21:00

BILBO, urriak 7
EOSren kontzertua
Euskadiko Orkestra
Sinfonikoak Bilbon hasiko
du 2000-2001 denboraldia
Bach konpositore
alemaniarriari eskainitako
kontzertu batekin.
Euskalduna Jauregia
20:00

GASTEIZ, abenduaren
30a arte
Argazki erakusketa
Nazioarteko XXV. Antzerki
Jaialdia dela eta, "25 urte
agertokian" argazki
erakusketa dago ikusgai
Arabako hiriburuan.
Monterroso kultur
etxea
11:00etatik 14:00etara eta
17:00etatik 21:00etara

OIARTZUN, urriak 6
Joxe Ripiau
Joxe Ripiauren jarraitzaile
zaretan aukera gutxi
geratzen zaizkizue taldearen
zuzeneko kontzertu batera
joan eta euren doinu alaiekin
dantza egiteko.
Pagoa garagardotegia
23:00

IRUÑEA, urriak 5
Errezitaldia
Nafar Ateneoak eta Udalak
antolatutako, Juanjo Olasagarre
olerkariak "Poesia errezetaldia"
eskainiko du.
Erraldoien Txokoa
20:00

Agendarako deialdiak hogeiei egun lehenago bidali 37 34 03 faxera

Argitarapen honen edizioko laguntzaile:

 kutxa

gizarte-ekintza
obra social

Nafarroa Garaiko Iparra I.

90 km • 2-3 egun

Arbasoek utzitako aztarnen bila (III)

Gure lurraren barreneraino

Mugak dantzan jartzen dituen ibilbide honi amaiera emateko gure lurra barru-barrutik ezagutzera joko dugu. Beraz, milaka urtetan populatuak izan diren Sarako Leizeak, betirako sorgin-topaleku geratu den Zugarramurdiko Kobazuloa eta estalaktita-estalagmita multzo bitxia erakusgai duen Urdazubikoa ezagutuko ditugu.

■ Sarako Leizean zilueta ezaguna dugu.

■ Zugarramurdiko kobazuloko akelarreen istorioak ez du interesik galdu.

Dena den, hauez gain herri benetan politak ikusteko aukera ere badugu, hala nola, Etxalar eta bere usategi ospetsuak, Sara, Ainhua edota Zugarramurdi bera bezalakoak, euskal estiloko etxe ederrez zipriztindutako herriak, alegia. Kontuan izan inguru honetan agian Euskal Herriko herri ederrenen kontzentrazioarik altuena izan genezakeela...

Datorren astean ARGIAN...

**BAZTAN, BERTIZ ARANA
ETA MALERREKA**

👁 *Historia, Monumentuak, Informazio praktikoa...*

Ihesi Euskal Herriko Gida Turistikoa

 IRUÑERAKO NORABIDEAN ITZULIZ, Beratik 5 km.ra ezkerrera joko dugu, errepide arbolatsu bat hartzeko. Honek zuzenean Etxalarrera eramango gaitu. Nafar estiloko etxe-multzo honetan Jasokundeko Andra Mari eliza nabarmen dezakegu, dozenaka hilarri diskoidalez inguratua. Gaztelu dorretxeak ere merezi du.

Plazan bertan ezkerrera seinalizatua ateratzen den errepideak (baserri politex ziprztindua) 7 km.tan "Usoen Infernu"raino hurbilduko gaitu. Izan ere, Lizarrieta Mendatea baino 2 km. lehenago eskuinera joz, 500 metrotan usategi ospetsuak ondoan dituen jatetxera ailegatuko gara.

Usategiak bi estatuen arteko mugan bertan barreiatzen dira, jatetxearen osteko mendi-erlaizean, eta usoak sarek (gaur egun eskopetez ere bai) ehizatzeako antzina-ko modua ikusgarria da, urri inguruan burutzen dena eta hainbat pertsonen arteko koordinazioa eskatzen duena, usoak engainatu eta nahi den lekura zuzendu asmoz.

Lizarrieta Mendate estuaren jaitsieran Sarako udalerrian barneratzen ari gara, baina herriarantz baino, lehenago bertako Leze ospetsuetaraino zuzenduko gara, eskuinerantz eta ondo seinalizatutako bidetik. Antzinean populatutako haitzulo ikusgarriak bisitatu ostean, bai, berriz eskuinerantz Sarako elizalde-raino zuzen abiatuko gara, tartean herri gogoangarri hau bereizten duten baserri ederren aurretik pasatuz. Frontoi handitik Ainhoarantz zuzenduko gara, ekarri dugun bidetik 500 m. atzera egin eta errotondan ezkerrerantz joz; tartean Senpereko udalerrian sartuko gara, baina beti Ainhoarako norabidean joango gara.

77,5 kilometroan azkenean, etxe ederren artean luzatzen den Ainhoan sartzen gara, Lapurdiko herririk politenetakoan, hain zuzen ere. Gaur mires-

ten dugun etxe-multzo zoragarria antzinako Santiagoko Bidearen inguruan biltzearen ondorio da. 1629an espainiarrek denak erre zituzten bat ezik, ikusgai direnak XVII-XVIII.ekoak izanik. Hauet kanpandorre ederreko eliza-hilerri lapurtarra eta frontoia gehitzen badizkiegu, osotasuna ederra da.

Berau zeharkatu ostean, mugan bertan Dantzaria igaroko dugu, eta Nafarroan jada, eskuinerantz, bide estu eta polit batetik Zugarramurdi mitikora iritsiko gara, sorginen eta akelarreen herri ederrera. Kobazulora heltzea oso erraza da, plaza zeharkatu eta ezkerrera, sekulako baserrien artean doan kale nagusi batek zuzenean garamatza-eta.

Eta azkenak dezepzionatuko ez bazintuzten ere, bide beretik itzuli eta 1,5 km.ra eskuinera eginez Urdazubiko haitzulora iritsiko zarete, azkenekoak bezain ezaguna ez bada ere, hemen ere bada-go zer ikusirik-eta. Azkenik, bidea Axularren herri atseginean buka dezakezue.

SARA

Herrialdea: Lapurdi
Baionara: 44 km.
Altitudea: 70 m.
Biztanleak: 2.054
Euskaldunak: daturik ez
Azalera: 51 km²
Dentsitatea: 40 bizt./km²

Jaiak:
Euskal Idazleen Biltzarra (Bazko Astelehena)
Mugalarien Lasterketa (abuztuaren azkenaldean)
Herriko Jaiak (irailak 13)

Bertako esaera zaharrak (foileto turistikoek ere behin eta berriz errepikatzen dutena) "Saran astia" dio, hau da, bertako bizimodu lasaian murgiltzeko, jende atsegina ezagutzeko,

baserri ederrak behatzeko edota antzinako leze ospetsuak miresteko... presarik gabe eta denbora pasatzen utziz bisitatzeak gonbite gisa har dezakeguna.

Pirinioetako lehen gailur garrantzitsuen pean (Larrun mitikoa) eta halere itsasotik oso gertu, herriaren kokapen inbidiaigarriari Ipar Euskal Herriko gogoangarrienetakoa izatea gehitu behar diogu. Horrela, herriak itzeleko monumenturik erakusten ez badu ere, plazaldeko eta auzoetako baserri-multzoa Euskal Herriko politenetakoa osatzen du. Honi guztiari bere Leze famatuetako historia misterio-tsua eta herriko kontrabandista mitikoen kondairak gehituz, osotasun ezin erakargarriagoa dugu. Izan ere, arrazoi batez edo bestez, hemendik pasatu edo geratu diren pertsonaia ospetsuak asko dira:

Pedro Axular (bertan erretore zegoela "Gero" idatzi zuen), Napoleon III.a, Eugenia, Luis Mariano, Winston Churchill... eta nola ez, Joxe Miel Barandiaran antropologo handia

 Etxalarko usategietako bat.

(Ataungo baserria Sara izendatu zuena).

IKUSTEKOAK

Sara baserriez osatutako auzotan barreiatutako udalerria da, erdigune txiki batek lotzen dituen. Erdigune hau, Lapurdiko beste asko bezala, plaza baten inguruan biltzen da, bertan pilotalekua, eliza eta Herriko Etxea ditugula.

Saran ere berdin gertatzen da, baina inguruko beste batzuk baino enparantzaz handiagoa eta politagoa da; handiagoa, bertako pilotaleku eder-ikusgarria nahikoa luzea delako (erreboten aritzeko egokia da), eta politagoa, plaza inguratzen duten etxe koloretsuek oso edertasun handiko osotasuna sortzen dutelako.

Tamalez, frontoia askotan aparkalekutzat erabiltzen da, irudia erabat txikituz. Bestalde, frontoiak berak oso harmaila ikusgarri eta irregularrak erakusten ditu, oso leku gutxitan ikusiko ditugun modukoak. Frontoiari begira egon garela, gure atzean arkupedun Herriko Etxea utzi dugu, lehen aipatutako etxe ederren artean oso ondo nahasten dena.

Enparantzaren erdian aldiz, San Martin elizaren kanpandorre trinkoa, bere erlojuaren gainean, denbora etengabe aurrera doala gogoratzen digun esaera agertzen duena:

*Oren guziek dute
gizona kolpatzen
azkenekoak du
hobirat egortzen.*

XVII. mendeko eliza hilerriak inguratzen du, Ipar Euskal Herriko ohiturari jarraikiz; barruan berriz, bost erretaulak eta Erdi Aroko Kristoren irudia, zurezko gizonezkoentzako gale-riak (emakumeek meza behealdean entzuten zuten) eta lurreko hiliarriak azpimarra ditzakegu.

■ Sarako pilotalekuko jarleku irregular eta ikusgarriak.

■ Etxalarko elizaren sarrera ederra.

Azkenik, Axular idazlea bertan apaiz izan zela gogorarazten digun inskripzioa ere ikusiko dugu, Luis Luziano Bonaparte frantziar printze eta euskaltzaleak eginikoa. Enparantzaldea bisitatu ostean, Sarako baserri batzuk ikustera biratxo bat egitea gomendatzen dizuegu, benetan ederrak baitira.

Auzo gehienek gordetzen dituzte baserri atseginak, baina agian dotoreenetako batzuk Lehenbizkai auzoan zehar aurkituko ditugu, erdigunetik hegoaldera gertu eta Lezeetarako bidean (frontoia ezkerrean utziz, eskuinerantz jo).

SARAKO LEZEAK

Azken ikerketen arabera, azken 45.000 urteetan populatuak izan diren haitzulo ikusgarri hauek Sarako erakrpen turistikorik garrantzitsuen osatzen dute, eta herria bisitatzeko gero, ezinbestez hurbildu beharko ginateke (herritik bidea oso ondo seinalizaturik dago). Lezeen sarrera (txarteldegikafetegiaren aurrean) oso handia eta

ikusgarria da, eta hortik aurrera teknologikoki ondo prestaturiko ibilbide batean zehar (igaro ahala argi urdinska batzuek seinaltatuko digutena) lurpeko mundu harrigarri hau ezagutu ahal izango dugu.

Galeria hauetan aurrehistoriako aztarna ugari aurkitu da, eta gure antzinako arbasoen kultura ezagutzeko garrantzia handiko ikerketa-leku izan da (beste batzuen artean, berau ikertzen Joxe Miel Barandiaran ibili zen, sarrera aurreko zilueta gogoratzen digun moduan). Baina honez gain, naturak lurpeko galeria hauetan forma bitxi eta harrigarri askotxo moldatu ditu, bisitaria harrituta uzten dituen kare-harrien gaineko benetako eskultura naturalak. Sarrerako kafetegiaren ondoan ikus-entzunezko ikus-kizun batek kobazulo hauei buruzko azalpen gehiago eskainiko dizuete (euskaraz ere bai).

Lezeen egutegi-ordutegia: Ihauteriak arte 14:00-16:00 (aste-

Euskadi
PAIS VASCO
Atsegin handiz

HERRIA ETA LEIZEA

Zugarramurdi berez Nafarroako iparraldeko herririk ederrenetakoa da, etxe multzo bikaina eta lasaia, baina noski, bertaratzen den jende ia guztia erdigunetik 500 metrora dagoen leize misterioitsu-magikoa bisitatzeraz dator.

Une batez sorginkeriak albo batera utziz, lehenbizi esan beharrekoa zera da: "Infernuko Erreka" milioika urtetan zulatu duen tunel itxurako haitzulo hau Euskal Herrian dugun handiosoena dela.

Sarrera nagusia edo Akela-reen Lezea itzelezkoa da, harrigarria, eta beste aldekoa (Sorginen Lezea) txikiagoa bada ere sekulako ingurune batean kokatzen da. Tarteko galeria nagusia eta goi-alboeta-

buruetan 11:00-16:00); Ihauterietatik Aste Santua arte 14:00-17:00 (asteburuetan 11:00-17:00); Aste Santutik ekaina arte 10:00-18:00 (asteburuetan 10:00-19:00); uztail-abuztuan 9:30-20:00; irailean 10:00-18:00 (asteburuetan 10:00-19:00); Urriaren 1etik azaroaren erdirarte 11:00-17:00 (asteburuetan 11:00-18:00). Urte bukaera arte 14:00-17:00 (asteburuetan 11:00-17:00). Helduentzako sarrera 35 libera; haurrentzako 20 libera.

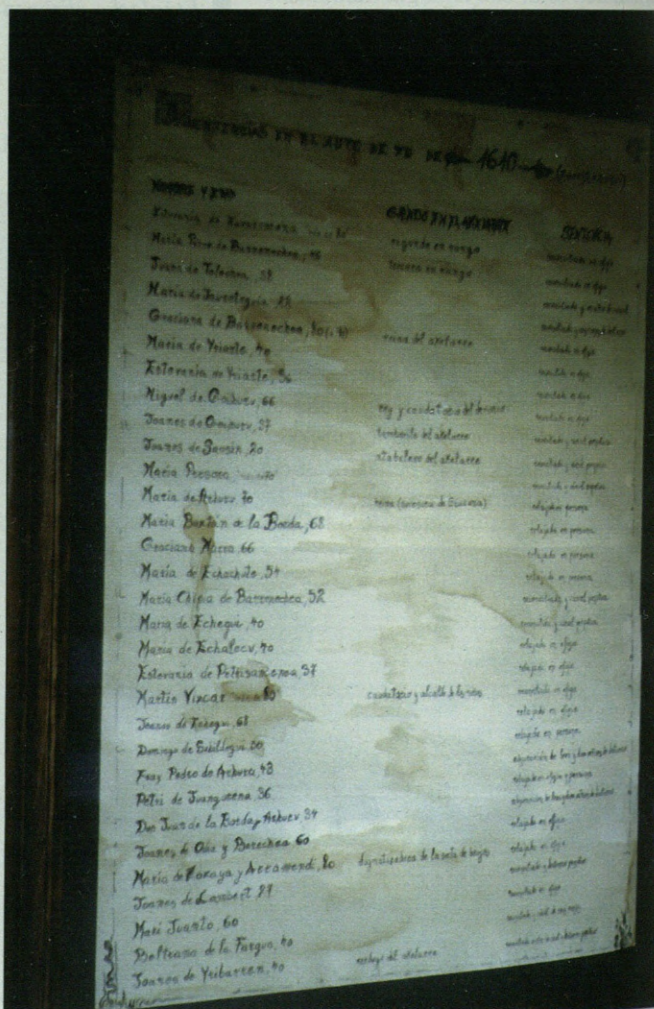
ZUGARRAMURDI

Herrialdea: Nafarroa
Iruñera: 85 km.
Altitudea: 209 m.
Biztanleak: 247
Euskaldunak: %94

Azalera: 5 km²
Dentsitatea: 49 bizt./km²
Jaiak: Andra Mari (abuztuak 15)

1 608an gaude. Iparraldetik etorritz, Maria Ximildegi Zugarramurdira iristen da, eta bertoko sorginekin elkarlanean hasten da. Halere, pixka bat beranduago damutu eta bere lagunak salatzaren ditu, Inkisizioaren ikerketari hasiera emanez. 1610ean azkenik, lehenbizi erruduntzat hartutako 300 pertsonetatik 31 auzipean jarriko dituzte, eta horietatik bakarrik 11ek kontatu ahal izango dute.

Batzuk torturapean (auziperaturtako batzuek 80 urtetik gora zituzten) hilko dira, beste batzuek zigor gogorak jasan, eta azkenik, abenduaren 7-8an, Logroñoeko Plazan eta 30.000 inguru ikusleren aurrean, sei pertsona bizirik eta beste bost gorpu (gartzelan jada hildakoak) erreko dituzte. Hauxe da bi hitzetan Zugarramurdi izena hain ospetsua izatea eta segituan sorgin eta akelarreekin lotzea azaltzen duen atal historiko odoltsua.

■ Kobaren sarreran, 1610ean erretako "sorgin"en zerrenda.

ko galeria txikiagoak ere oso ikusgarriak dira.

Barneratzen garenean ez da batere zaila irudikatzea zergatik aukeratzen zuten zulo hau eta ondoko zelaia akelarreak eta bestelakoak burutzeko. Nonbait mundu magikoarekin lotura duten ekintzak inspiratu ditzakeen eta zeharo sorgindu zaitzakeen ingururen bat baldin bada, go, hauxe da. Zabalik: apiriletik irailera 9:00-21:00 ordutegiarekin; bestela, 10:00-19:00 etara. Sarrera helduentzat, 350 pztz.

■ Akelarreak burutzen ziren kobazuloaren ingurua ere edertzat jo dezakegu.

URDAZUBIKO LEIZEAK

Lehenbizi esan dezagun herrian bertan Axular idazlearen jaiotetxeak eta San Salvador Monastegiak ere bisita merezi dutela. Ikaburu Leizeak, 1808an aurkituak, K.a. 30-20.000 urte artekoak dira, eta luze populatuak izan ziren.

Baina aztarna arkeologikoak baino, Urtxuma errekek zehar-

katzen diuen haitzulo honetan aurkituko duguna milioika urtetan zehar estalaktita eta estalagmitiek landutako osotasun natural izugarri eta harrigarria da. Zabalik: asteburu eta jaietan 10:00-19:00; astean zehar gutxienez lau pertsona (ondoko etxean deitu). Sarrera 550 pztz.

Informazio Praktikoak

ETXALAR

Jatorduan:

Haritzpe Jatetxea- Goikolanda z/g.

Palomeras Usotegi Jatetxea- Lakain Apezporro 17.

Basamutur Erreategia- Pedroko Bide z/g.

Jan eta lo egiteko:

**Hotel Venta de Etxalar- Iruñea-Irun errepidea, 70. km. ☎ 948- 63 50 00. Logela bikoitza 6.500-7.500 pztz.

**Pensión La Basque- Irañeta 3. ☎ 948- 63 51 53. Logela bikoitza 5.000 pztz.

Lo egiteko:

Domekenea Nekazal Etxea- Erdigunean. ☎ 948- 63 50 31. Log. bikoitza 4.000.

Herri-Gain Nekazal Etxea- Erdigunetik 500 m.ra. ☎ 948- 63 52 08 / 608- 68 02 66. Log. bikoitza 4.000-4.500 pztz.

Tonpalenea Nekazal Etxea- Erdigunean. ☎ 948- 63 51 66 / 689- 70 28 91. Logela bikoitza 3.500-4.000 pztz.

SARA

Turismo Bulegoa (Syndicat d Initiative):

Herriko Etxea. ☎ (0)5 59 54 20 14.

Herriko Etxea. ☎ (0)5 59 54 20 28.

Anbulantzia: Eri Lagun- Lizarrieta Gaina. ☎ (0)5 59 54 27 54.

Botikak:

Garat- Herriko Etxearen ondoan. ☎ (0)5 59 54 20 47.

Kotxe-tailerrak:

Garage Pantxo- ☎ (0)5 59 54 23 61.

Jan eta lo egiteko:

***Hôtel Arraya- Herriko Plaza. ☎ (0)5 59 54 20

46. Logela bikoitza 395-595 libera.

**Hôtel Pikassaria- Lehenbizkai auzoa. ☎ (0)5 59 54 21 51. Logela bikoitza 220-280 libera.

**Hôtel Baratchartea- Ihalar auzoa. ☎ (0)5 59 54 20 48. Logela bikoitza 230-350 libera.

*Hôtel Lastiry- Herriko Plaza. ☎ (0)5 59 54 20 07. Logela bikoitza 195-270 libera.

Hôtel Portua- Istilart auzoa. ☎ (0)5 59 54 22 07. Logela bikoitza 180 libera.

Lo egiteko:

*Hôtel San Pedro- Istilart auzoa. ☎ (0)5 59 54 21 83. Logela bikoitza 160-200 libera.

Hôtel du Trinquet- Herriko Plaza. ☎ (0)5 59 54 22 06. Log. bikoitza 160-220 libera.

Hôtel de la Poste- Herriko Plaza. ☎ (0)5 59 54 20 06. Logela bikoitza 150-180 libera.

Vella Aterpetxea (Gîte de groupe)- La Petite Rhune kanpin ondoan (Berara bidea). ☎ (0)5 59 54 23 97.

***Camp. La Petite Rhune- Berara bidea (Lehenbizkai). ☎ (0)5 59 54 23 97.

**Camping Goyenette- Lezeetara bidea. ☎ (0)5 59 54 21 71.

AINHOA-DANTZARIA

Herriko Etxea - Turismo Bulegoa: ☎ 59 29 92 60.

Jatorduan:

Ohantzea Jatetxea- Kale Nagusia.

Larrea Jatetxea- Nagusia 39.

Gure-Kabia Jatetxea- Zelai 59.

Iruña-Bide Jatetxea- Iruñea Etorb. 17.

Jan eta lo egiteko:

***Hôtel Argi Eder- Kaperako Bidea. ☎ 59 93 72 00. Log. bikoitza 260-410 libera.

***Hôtel Ithurria- Ainhua. ☎ 59 29 92 11. Logela bikoitza 510-610 libera.

**Hôtel Oppoca- Frontoi ondoan. ☎ 59 29 90 72. Log. bikoitza 220-320 libera.

**Hôtel Ur Egian- Dantzaria. ☎ 59 29 91 16. Log. bikoitza 240-250 libera.

***Camping Xokoan- Dantzaria. ☎ 59 29 90 26.

Lo egiteko:

Elizaldia Aterpetxea- Eliza-Hilerri ondoan. ☎ 59 29 25 29.

ZUGARRAMURDI

Jatorduan:

Sorgintxulo Jatetxea- Lapitztegi 27.

Altzatenea Jatetxea- Basaburua 3.

Lo egiteko:

Sueldegia Nekazal Etxea- Erdigunean. ☎ 948- 59 90 88. Logela bikoitza 4.000 pztz.

Teltxegia Nekazal Etxea- Erdigunean. ☎ 948- 59 91 67. Logela bikoitza 4.000 pztz.

URDAZUBI

Jatorduan:

Koska Jatetxea- San Salvador 3.

Menta Jatetxea- Lapurdira bidea, 78 km.

Lo egiteko:

Hostal berezia Irigoienea-San Salvador 38.

☎ 948- 59 92 67. Logela bikoitza 8.600 pztz.

**Hostal Lapitxuri- Iruñea-Lapurdi errepidea, 85. km. ☎ 948- 59 90 19. Logela bikoitza 4.000 pztz.

**Pensión Beotxea- Zugarramurdira bidea.

☎ 948- 59 91 14. Logela bikoitza 4.500 pztz.

Camping Josenea- N-121 errepidearen amaiera. ☎ 948- 59 90 11.

Amerikatik ekarritako piperraren espeziekoa da pipermina. Bere eragilea kapsaizina izeneko olio da eta piperraren haziei eusten dien barruko mami zurian kokatzen da.

MINAREN PIPERRA

Gaur egun gezurra dirudi ere lehiara ohitu gabea naiz eta behin honetaz gero ez al gara jarriko. Jakinaren gainean izan da ere aurreko batean mundu honetako eta Nafarroa eta Donostiako pipermin onenak ekoizten diren errio-erriberak dituen Usurbilgo hamaika baserriak piperren artean onenak zeintzuk ziren erabaki behar zuen epaimahaikide izatera deitu ninduten. Nahi gabe ere kristau kutsuadura gutxiena uste dugunean azaleratzen da eta pipermina gurtzen dudan eran gurtzen dudanez, baserriarren lanaren emaitzak aparteko majerari jaten emateko modukoa den nire minaren ahosabaiaren arabera sailkatzera bezatu nintzen. Baita gordinik eta frijituta

eder askoak dastatu...

Ameriketatik ekarritakoak dira pipe-

rrak. Patata, tomatea eta alberjina bezala Solanazeoen familiakoak dira *Capsicum* generoan biltzen diren ehunka piper barietateak. *Capsicum frutescens* espezieko barietate bat da pipermina. Kapsaizina deituriko olio da piperminaren minaren eragilea. Olio hau piperraren haziei eusten dien barruko mami zurian dago, batez ere. Scoville deituriko unitateetan neurtzen da piperren mina, pipermorroak 0 eta havaneroak 300.000 ditu. Piper erdi bero batek 600 bat izaten ditu. Bero min edo min bero honek sustatuta gazte mordo bat ari da erriorearen inguruan piperrinarekin lanean. Bejondeiela ●

◆ JAKOBA ERREKONDO
mandio@redestb.es

O S A S U N A

Osteoporosia, gaixotasun degeneratiboa izaki, hezur-masa hondatu egiten du apurka-apurka. Espainiako Estatuan 36.000 milioi pezetako inguruko gastua sorrarazten du gaitz honek.

3 MILIOI OSTEOPOROSIAK JOTA

Espainian hiru milioi pertsona inguru dira osteoporosiak jota daudenak. Gaixotasun degeneratibo horrek hezur-masa hondatu egiten du pixkanaka, eta urtean 36.000 milioi pezetako (1.440 milioi libera) kostua dakarkio santeiari, Espainiako Osteoporosiaren eta Hezurreko Gaitz Metabolikoen Fundazioak argitaratutako datuen arabera. Aurtengo udaberrian osteoporosiaren aurkako sentsibilizazio-kanpaina bat jarri zen martxan, "Osasuna oparitu. Hezur-hausturak saihestu" lemapean.

Adinak garrantzi berezia du, baina baita sexuak ere; horrela, emakumeen arriskua hiru aldiz handiagoa da gutxi gorabehera gizonezkoena baino, osteoporosia (eta baita hezur-hausturak ere) eduki-

tzeko, menopausia bitartean hezurren metabolismoan gertatzen diren aldaketak direla medio.

Patologia honetan adituak direnek esaten dutenez, menopausia ondorengo 15 urteetan hezur-hausturarik gehienak emakumeetan ornoetan gertatzen diren bitartean, 70 urte bete ondoren, haustura horiek hezur luzeetan gertatzen dira, femur edo izterrezurraren buruan esaterako. Dena den, adin horretatik aurrera emakumeek nahiz gizonezkoek modu bertsuan galtzen dute kaltzioa hezurretan, eta orduantxe agertzen da erorketa txikiengatik haustura larriak gertatzeko arriskua. Aldakako haustura, adibidez, guztietan larriena da, bere hilkortasuna ere oso handia delako (urtero Espainian horrelako 23.000 haustura izaten dira; horien hilkortasuna % 30ekoa da) ●

◆ JABIER AGIRRE

Denborapasak

Kike Amonarrizen
Umorea

INFANTAREN HAURRA

- Ama, eta nola jakin zuen Infantak haurdu zegoela?

- Umea, Infanta ez da dirudien bezain txoraa. Irakurtzen badaki eta albistea aldizkari guztietan zegoen.

AMONA ETA ZIKOINA

Familia guztia igande pasa Nafarroako Sartagudara joan da. Amona ilobekin herriko plazan dagoela, zikoina ikusi dute elizaren kanpandorreko habian:

- Hara umetxoak. Horixe da, Pariseko azaloreetatik haurtxoak airean ekartzen dituen zikoina?

Eta iloba batek besteari, amonak ez entzuteko moduan:

- Esango diogu, edo ilusio horrekin hil dadin utziko dugu?

AITA ABERATSAREN GALDERA

- Eta nik sosik izan ez banu, berdin-berdin maiteko al zenukeen nire alaba? - galdetu dio aita aberatsak, bere alaba bakarraren senargaiari.

- Bai, noski? Hori zalantzan jartzea ere! - erantzun du senargaiak.

Asteko Lokuzioa

MANIXUT?

KANPIONEN PELUKA

Gauza gezurrezkoa, faltsua edo frogatzeko zaila

Atzo oheratu zinela Maripurirekin? Baita Kanpionen peluka ere!

TROLA, FALA, CUENTO CHINO /
MON CUL!!! DOES A BEAR SHIT IN THE WOODS

2A2PIAK
BATMAN

- Tira! Nahikoa da! Nik ez dut txororik nahi familian.

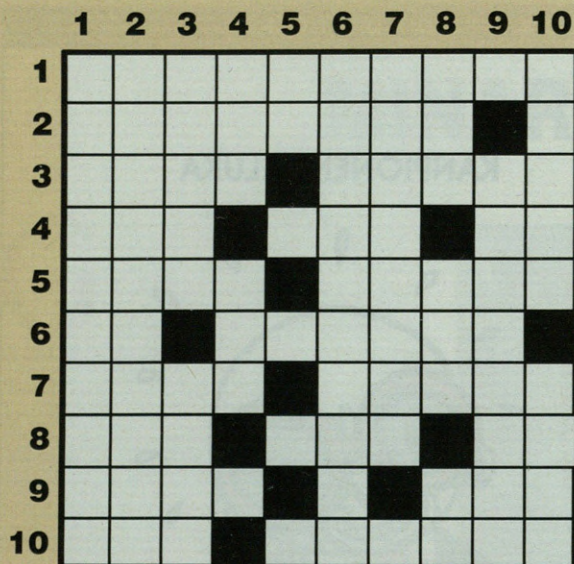
- Hara! Harrigarria da. Sinestu duen lehena ere, zu zara.

LEHENA

- Mikel! ez didazu sinestuko, baina zu zara benetan maitatu dudan lehen mutila -esan dio Amaiak.

- Bai, badakit.

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN

- 1.- Amaitzen ez direnak. 2.- Maiz, askotan. Röntgen.
3.- Akabo. Gizakien osagai izpirituzkoa. 4.- Bete. Igarobide.
... egin, goitik ari. 5.- Istuak. Saila. 6.- Kanpo. Behartsu, eskale.
7.- Sastraka. Zakutoa. 8.- Hegazti-mota. Zoro.
Oinarrizko edaria. 9.- Neukake. Bat. Burdinola.
10.- Emakume izena. Nafarroako udalerria.

GOITIK BEHERA

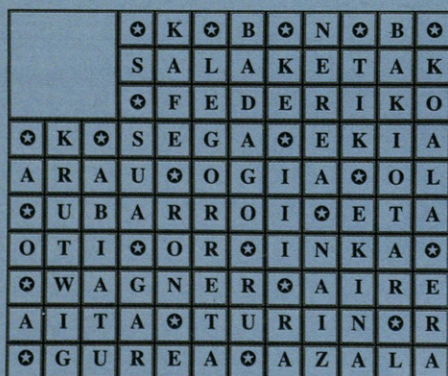
- 1.- Libertatea. 2.- Maisuari dagokion trebetasun. 3.- Zuhaitz-mota. Lokarria. 4.- Gizon izena. Portu. Bokala. 5.- Gironako ibilgailuetan. Iodoa. Kontsonantea. Bokala. Boroa. 6.- Atabal jolea. 7.- Gizonezkoaren ahotsa, tenore eta baxuaren artekoa. Azkenekoa. 8.- Niri. Sarrera. Ogi, hitz elkarketan. 9.- Bokala. Konposatu baten oinarrizko unitatea. 10.- Zikinkeria. Fruta-mota

Letra Zopa

E L F A P O L Z T U O R A H D O
P I O A S T I L L E R O A E Z R
R A G A Z K D I P N R A M O I E
E I D E A N H A N E A R I B A N
X D O B I S T I A A R R A U N A
T N R T Z X E K E N O A I K I Z
N A N K O E N O D I L A G T L U
I O R K E S D O N I B A N E K O
R I A A T I S T I D O A E N B Z
T I R U N A I B I R R A D N O H

Aurki itzazu letra zopa hone-
tan Kontxako estropada
nagusietan parte hartu zuten
traineruen
izenak.
Ezker-eskuin,
goitik-behera
edo
diagonalean azalduko
zaizkizu

Aurreko asteko soluzioak

Gurutzegrama

Ezker-eskuin: 1. Lankidetz. 2. Erauzi. Iaz. 3. Maria. Arra. 4. Aba. Robot. 5. Zama. Lekak. 6. Arana. Sagu. 7. Ir. Apal. I. 8. Nagia. Arno. 9. A. Aa. Aroak. 10. Kaiku. Inka.

Goitik-behera: 1. Lemazainak. 2. Arabarra. A. 3. Narama. Gai. 4. Kui. Anaiak. 5. Izar. Apa. U. 6. DI. Ol. A. A. 7. E. Abeslari. 8. Tiroka. Ron. 9. Zartaginak. 10. Aza. Ku. Oka.

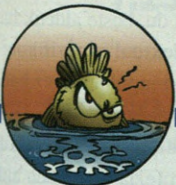
ARURIHALZTIRRAIB
SDELTZGUEAGARABI
KUAHAATAZINELAK
TSRKIERDBTNIZARN
DONIBANELOHIZUNE
UAIODLMDOSBTIOEL
KNDIKDOIAUKSPORA
REBNSIKKRIAAKEZK
EOROATZUEKAOIAP
HDGETARIAZOGDRAB

Hitz Gezidunak

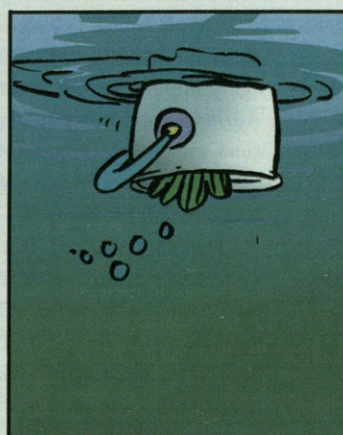
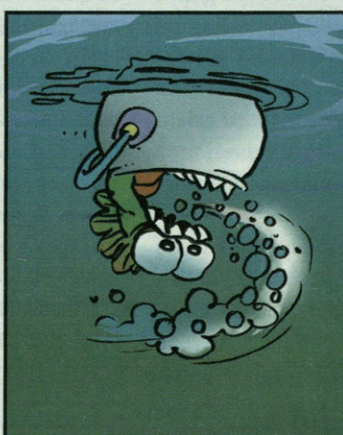
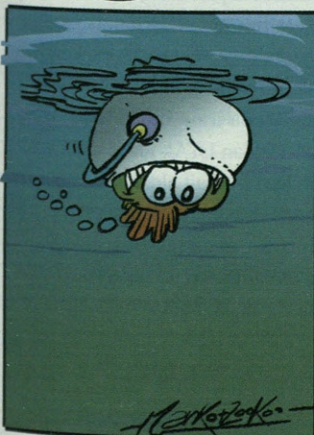
		Deitura	▼	Umorezko kolpe	▼	Gipuzkoako eskualde	▼	Haurren janaria	▼	Kasu!
		Salatzearen ekintzak		Lili		Gai itsaskorra		Nazioarteko garraioetan		
		►		▼		▼		▼		
		Ezaugarri, marka	►							
		Pinu-mota								
Mendi gain	▼	Gehiegi	►	▼		Herri nafarra	►			
Egiteko		Infusio-mota				Handitua				
►		▼			▼			12. eta 21. kontso.	►	
								Trebea		
Gipuzkoan, nire	►				Bokala	►	Sanferminetako martxa	▼		
Urtaro beroa					Zilarra		Zaude			
►			Eraso azkarra	►	▼				Kontso-nantea	►
			Jardun						Leherkaria	
Bokala	►	Azkarra	►	▼			Idi, hitz elkarketan	►	▼	Lehena eta azkena
Ataurre		Aluminioa					Bromoa			
►		▼			Lapurdiko herria	►	▼			▼
					Sufrea					
Izena	►				▼	Garbi	►			

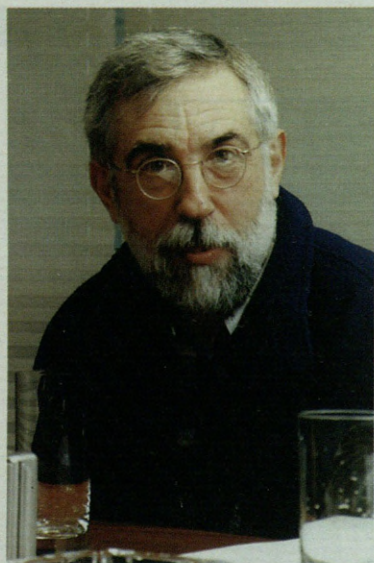
Pertsonaia: Pintore gipuzkoarra (1883-1952)

Denborapasak: LUMA • Umorea: KIKE AMONARRIZ • Komikia: MARKO ARMSPACH + ZOOK

ERROBIKO PIRANJAK

EMILIO LOPEZ ADAN

GUADALAJARA EZ DA ABISINIA

Veneziako dei auzitegiak Adriano Sofri, Ovidio Bompresesi eta Giorgio Pietrostefaniren aurkako zigorra berretsi zuenean, Europako prentsak asko aipatu zuen Carlo Ginzburg-en liburu bat, "Il Giudice e lo storico", ("Jugea eta Historialaria"). Aspalditik dira esankorrek Italiako gertakariak. Borroka armatuaren urteetan erreferentzia ziren eta, ez dakit zergatik, Italia ez da sobera aipatzen borroka armatua nola edo, zehazkiago, zein gaizki bukatu zen. Gero, Italian ere izan ditugu paradak intelektualen lekua ulertzeko, Pasolini-ren garaian edo orain, Eco eta Tabuchi-ren arteko eztabaida dela eta. Venezia-ko auziak eta Ginzburg-en liburuak harrotu dituzten arazoak, aktualitatean dira Euskal Herrian. Noski, Italiako eta Euskal Herriko egoerak desberdinak dira, baina, hain zuzen, desberdinen konparatzea izaten al da eskapatzen zaigun egoera ulertzeko modua. Hurbilari etengabe so egoteak begiak eta arima nekutzen ditu, eta lausotuak garenean metodo konparatiboaren urrunak laguntzen gaitu akomodatzeko eta hobeki ikusteko

HASTEKO, aitzineko ekintzaileen patua eta etorkizuna. Venezian, hogeita bi urte presondegi bota dizkiete. Hiruak "Lotta Continua" mugimendu ezkertiarren militanteak izan ziren, eta auzi lotsagarri horren istorioa duela hogeita hamaika urte hasi zen. 1969an, eskuin muturraren lehergailu batek hamasei hildako egin zituen Milanon; anarkistei egotzi zieten, eta Calabresi komisarioaren taldeak Giuseppe Pinelli atxilotu, galdeketa hil, eta krimena estaltzeko hirugarren pisutik behera bota zuen. Tentsio-estrategiaren barnean ginen, zerbitzu sekretuen, faszisten eta barne ministerioaren arteko harreman estuak, eta errepresio polizia-koa kontrolik gabekoa. Estrategia horren salatzeak Adriano Sofri-ren aldizkariak Calabresi salatu zuen, eta gero, 1972an, norbaitek Calabresi tiroz hil zuen. Hilketaren argitzeko inkesta hamaikabost urte ibili zen noragabe.

Denbora pasa zen. Borroka armatuak galdu zuen herriaren sostengua, errepresioak gogor kolpatu zuen, eta bakea heldu zen militanteak garai-
tuak izan zirelako. "Lotta Continua" k 1976an bere burua desegin zuen. Garaipen egoera horretan, estatuak eskuin muturreko konspiradoreak

ahaztu ditu, baina ezkerreko militante asko erbeste-
tean edo kartzelan jarraitzen dira. Irabazlea ez
dago barkatzeko prest.(...) Dagoneko, borroka
armatu iraultzaileen porrota marka txarra zen;
geroko mendeku luzea, ikaragarria da. Estrategia
militarrak ez duela irabaziko nahikoa asumitua
badugu ere, batzuei iduritzen zaie presoak armen
trukez bezalako alternatiba nahi dugunean eta
erraz lort daitekeela. Eta ez da horrela. Borroka
armatua bukatzeko negoziaketak ez badira egiten
errealismoaz eta finkotasunaz, hots, amnistia ez
bada lortzen eta zehazten, Italian bezala egon gin-
tezteke, mendekuaren logika pean. Presoen aurka
Donostian ikusi eta entzundakoak bide horretatik
doaz, eta ez dira hain erraz isiltzen ahal.

CARLO Ginzburg oso idazle ezaguna da. (...) Egia frogatzeko lana ikertu du, eta erakutsi nola Estatu modernoaren morroiak eta XVI. eta XVII. mendeko Inkisizioaren funtzionarioak berdin ibiltzen diren: ez dute egia frogan bidez bilatu behar, baizik eta egia fabrikatu behar dute testigantzak eta aparientziak manipulatu. Ezker abertzalearen aurka Garzonek etengabeki asmatzen dituen auzietan oso ongi ikusten da prozedura. Ginzburg-en lanak estatu demokratikoetan dagoen arbitrarioa salatzen du, eta bereziki oso argigarria da intelektualen lekuaz eta eginkizunaz. (...) Intelektualak ondo ezagutzen badu bere alorrean ibiltzeko metodologia estriktoa, eta metodologia hori aplikatzen badizkie fenomeno politiko eta sozial konparagarri, haien barneko mekanismoak argi ditzake. Jarrera horrek gogoratzen du, beste aldetik hartua, Michel Foucault-en intelektual espezifikoak: adituak, sozialki eta politikoki inplikatzeko ez bada, ez du ongi ulertuko bere iker-alor berezia. (...)

Post-modernoek arbuiaute intelektualetan konpromisoa, ustez eta profezia utopikoen aldarrikatzeak odola eta intolerantzia baizik ez dituela ekartzen; diktadurek eta sektarismoek kondenatu dute intelektualetan izpiritu kritikoa (...) Gurean ere bada intelektual izena irain bilakatzeko jarrera. Gogora dezadan 1964an ETAk idatzi zela intelektual, eta gutun hark zerbait aldatu zuela gure historian. Konpromisoa beharrezkoa da lan intelektual egokia burutzeko, eta estuasun metodologikoa beharrezkoa da errealitateari atxikitzeko.

Italian bada zer ikasi, baina Guadalajara ez da Abisinia... ●

"Post-modernoek arbuiaute intelektualetan konpromisoa, ustez eta profezia utopikoen aldarrikatzeak odola eta intolerantzia baizik ez dituela ekartzen; diktadurek eta sektarismoek kondenatu dute intelektualetan izpiritu kritikoa (...) Gurean ere bada intelektual izena irain bilakatzeko jarrera"

TXITXARDIN BELTXA

Oria Etorbidea, 12
☎ 37 03 04
20160 Lasarte-Oria